

**UNIVERZITA KARLOVA PRAHA
FILOZOFICKÁ FAKULTA**

Ústav etnologie

Syřané v Āechách

Syrians in the Czech Republic

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor:	Hana Šimonová
Studijní obor:	Ātnologie
Vedoucí práce:	PhDr. Jan Pargač, CSc.

Praha 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem pouze podklady (literaturu, projekty, SW atd.) uvedené v příloženém seznamu.

V Benešově dne: 14. 5. 2012

podpis: .....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Janu Pargačovi, CSc. za odborné vedení, cenné rady a připomínky při vedení práce. Dále děkuji panu ing. Antonu Banoutovi za překlady z arabštiny a konzultace ohledně syrské společnosti a syrského náhledu na okolní svět, vysvětlení některých jevů které vedly ke správnému pochopení vyřčených slov a za podnětné diskuze na téma současné politické a vojenské situace v Sýrii.

Anotace

Diplomová práce „Syřané v České republice“ se zabývá Syřany žijícími na území České republiky a jejich působením u nás. Pokusí se nastínit pohled Syřanů na českou společnost a jejich začlenění do české společnosti. Hlavní metodou práce je terénní výzkum mezi Syřany doplněný studiem odborné literatury.

Klíčová slova

Sýrie, Syřani, Arabské jako, arabská revoluce, Bašár Asad, BAAS, syrská identita, islám, emigrace, imigrace, proces integrace, problém identity

Annotation

The thesis "Syrians in the Czech Republic" is engaged with the Syrians living in the Czech Republic, and their activities here. Attempts to outline the Syrians view on the Czech society and their integration into Czech society. The main method of work is a field research among the Syrians supplemented with study of technical literature.

Keywords

Syria, Syrians, the Arabic spring, the Arab revolution, Bashar Assad, the Baas, Syrian identity, islam, emigration, immigration, integration process, problem of identity

OBSAH

1.	Úvod.....	6
1.1.	Předmět výzkumu.....	7
2.	Metodologie.....	8
3.	Syřané.....	10
3.1.	Historie a současnost.....	11
3.2.	„My a oni“ – kulturní rozdíly. Muslimové, křesťané a další náboženství.....	16
3.3.	Vědomí syrské identity.....	22
3.4.	Kurdové v Sýrii.....	23
3.5.	Nezávislá republika.....	27
3.5.1.	Období politické nestability.....	27
3.5.2.	Vláda strany BAAS.....	28
3.5.3.	Damašské jaro.....	33
3.6.	Arabské jaro.....	35
3.7.	Syrská revoluce.....	40
4.	Tradiční způsob života Syřanů.....	47
4.1.	Rodina.....	47
4.2.	Místo islámu v syrské společnosti.....	47
4.3.	Křesťané v syrské společnosti.....	50
5.	Syřané v České republice.....	52
	Představení skupin, důvody opuštění země původu.....	52
5.1.	Důvod studia v Československu a České republice.....	56
5.2.	Příčiny emigrace.....	59
5.3.	Zaměstnání a sociální status v ČR.....	61
5.4.	Získání povolení k pobytu.....	65
5.5.	Model syrské rodiny.....	69
5.6.	Náboženství a víra.....	75
5.7.	Proces integrace.....	77
5.8.	Česká republika a Češi očima Syřanů.....	79
6.	Závěr.....	81
7.	Použitá literatura.....	83
8.	Přílohy.....	85

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Sýrie.....	10
Obrázek č. 2: Aleppo, Sýrie.....	10
Obrázek č. 3: členové Hizballahu , zdroj Reuters, 16. 6. 2012.....	13
Obrázek 4. Syrský rebel; zdroj Reuters, 16. 6. 2012	13
Obrázek 5. Syrian rebels hunt for snipers after attacking the municipality building in the city center of Selehattin, near Aleppo, on July 23, 2012, during fights between rebels and Syrian troops. Syrian rebels "liberated" several districts of the northern city of Aleppo on Monday, a Free Syrian Army spokesman in the country's commercial hub said. (Bulent Kilic, AFP / Getty Images) 16. 6. 2012.....	14
Obrázek 6: Maalula, Sýrie, 22.7.2012	16
Obrázek 7: Etnické složení Sýrie.....	16
Obrázek 8: Náboženské složení Sýrie	18
Obrázek 9: Rachid Khalil ve městě Duhok v iráckém Kurdistanu 09.02.2012.....	24
Obrázek 10: Jednání ve městě Duhok v iráckém Kurdistanu 09.02.2012.....	27
Obrázek 11: Centrum Hamá, park byl vytvořen až po bombardování v roce 1982	31
Obrázek 12: Starodávná mešita An-Nuri a dvě norie	32
Obrázek 13: Antické rozvaliny a škodovka, automobil v této zemi oblíbený a častý....	32
Obrázek 14: Syrský prezidentský pár Bašár a Asma Asadovi.....	35
Obrázek 15: Nelítostný diktátor - proasadovská demonstrace	39
Obrázek 16: Demonstranti na káhirském náměstí Tahrír. Autor: ČTK/AP 14.2.2011 ...	39
Obrázek 17: Demonstrace v Sýrii, zdroj Reuters 11.1.2012	39
Obrázek 18: Demonstrace v Jemenu; foto profimedia.cz, 14.2.2012.....	40
Obrázek 19: Syrští uprchlíci v jednom z provizorních táborů. 14. 8. 2012.....	44
Obrázek 20: Syrští uprchlíci v jednom z provizorních táborů. 10.5. 2012.....	45
Obrázek 20: Člen odbojové skupiny na hlídce. 5.6.2012	45
Obrázek 21: Takto se nechali zvěčnit členové povstalecké skupiny "Bojovníci Chálida íbn al Walída" v Homsu. 12.6.2012	46
Obrázek 22: Mladá Syřanka podporující Asada, 16.4.2012	46
Obrázek 23: Umajjovská mešita ze začátku 8. století v Damašku, 2.7.2012	48
Obrázek 24: Mešita Zanab v Sýrii	50
Obrázek 25: Křesťanská svatba v Sýrii, 18.6.2012	52
Obrázek 26: Mise OSN v Sýrii 15.5.2012.	54
Obrázek 27: The Sunday Times: Syrským rebelům pomáhaly britské tajné služby	58
Obrázek 28: Jednání o Sýrii, 20.7.2012.....	60
Obrázek 29: Cílem každé muslimské rodiny je mít co nejvíce dětí 25.10.2009	64
Obrázek 30: Damašek, syrský chlapec nesoucí placky, 19.8.2012	64
Obrázek 31: Muž čte korán; July 29, 2012	69
Obrázek 32: Shromáždění před syrskou ambasádou v Ammánu, July 26, 2012.	74

1. Úvod

Změna společenského a politického paradigmatu, ke které docházelo po druhé světové válce v koloniích evropských mocností po celém světě, měla vliv na uspořádání celého světa. Souvisela s přeměnou vlastnických vztahů a s reformami směřujícími k převzetí správy jednotlivých území do rukou jejich právoplatných obyvatel. Došlo ovšem i k zásadní změně ve společenských vztazích a sociální struktuře.

Migrace je jedním z průvodních jevů globalizace a její vliv na život každého obyvatele planety je stále znatelnější a její důležitost stoupá. Současné masivní pohyby mají mnoho příčin a důsledků. Obecně a velmi zjednodušeně lze na globální úrovni mezinárodní migraci charakterizovat jako tok obyvatelstva chudého Jihu na bohatý Sever. Za hlavní determinanty těchto pohybů je možno považovat hluboké disproporce v bohatství jednotlivých oblastí, síle jednotlivých ekonomik i v následné životní úrovni daných společností, stejně jako časté rozdíly v míře demokracie a politické stabilitě zemí obou makroskupin. Podstatné je, že zatímco bohatý Sever planetárně úspěšně šíří svou „liberální doktrínu“ a s ní související kulturní a hodnotové normy – nevyspělý Jih se s nimi neztotožňuje a socioekonomické (životní) úrovně obou světů se dále prohlubují (např. Hoffmann-Nowotný, 1997) Jednou z těchto oblastí byla i východní část Asie. Sýrie, kolonie Francie, získala samostatnost v roce 1946. Bohužel stejně jako v ostatních zemích, které byly koloniemi evropských mocností, nedošlo ke zvýšení životní úrovně, přechodně to bylo často i snížení. Imigrace je jev, který provází lidstvo od počátku dějin. Odhaduje se, že dnes žije více než 150 miliónů lidí mimo svou mateřskou vlast, mimo zemi, kde se narodili nebo jejíž občanství nesou. 1 Dochází ke skutečným sociálním změnám, k strukturální přeměně sociálního systému. V souvislosti s touto imigrací se ve společnosti objevuje řada otázek týkajících se interkulturních rozdílů a vztahů, interkulturní komunikace, konstrukce imigrační politiky, integrace nově příchozích do společnosti atd.

Každá migrace rovněž vytváří sociální kapitál, což souvisí s osobami, se kterými je migrant v úzkém styku. Jakmile osoba migruje, cena a riziko mezinárodní migrace se pro příbuzné, přátele a známé dané osoby snižují. Na druhé straně vyšší sociální status migrantů a jejich spotřebitelské a investiční aktivity mění ekonomicky i psychicky lokální prostředí v místě jejich původu, a to opět ve směru stimulace migrace u dosud nemigrující populace.

Podobně jako v ostatních zemích, které zažívají přisun obyvatel ze zahraničí, i u nás se začíná hovořit o řízené imigrační politice. Česká republika patřila k zemím, kde podíl migrantů byl zanedbatelný. Po pádu socialistického bloku se postupně i naše země stává z tranzitní země zemí cílovou. V souvislosti s tímto postupem se objevuje řada otázek týkajících se interkulturních rozdílů a vztahů, integrace nové příchozích, postoje veřejnosti atd.

Moderní evropská etnologie a pak především studium migrací a interkulturní komunikace si nárokují schopnost podat návod k řešení některých z těchto problémů. Jako jeden z nejefektivnějších nástrojů k možnosti odpovědět na tyto citlivé otázky se jeví etnografický terénní výzkum.

1.1. Předmět výzkumu

Předmětem zájmu této práce jsou Syřané a Syřanky přicházející do České republiky v dlouhém horizontu let od 1966 až do roku 2010. Ač je tato skupina početně nevýznamná, čítá v průměru okolo 500 - 700 osob, její projevy politické i sociální jsou velmi slyšitelné. Založili zde občanská sdružení i náboženská sdružení, aktivně se věnují politice.

V mé práci jde částečně o kvalitativní dlouhodobý výzkum především formou řízeného rozhovoru a zúčastněného pozorování. Dlouhodobé intenzivní terénní výzkumy vyžadují, aby pozorovatel strávil mezi příslušníky studované skupiny déle než jeden rok. To umožňuje zachytit proměny dané společnosti v kontextu proměn různých období. Ovšem ani tento přístup neumožňuje zachytit všechny typické projevy a proto se pozorovatel k pozorované skupině často vrací. Cílem výzkumu bylo testování předem stanovených hypotéz tak i sběr zcela nových poznatků umožňujících přispívat k porozumění studované skupiny, etnika nebo minority. V každém imigrantovi je nutné vidět také emigranta. Biografická metoda dovoluje poznat pohnutky, které vedly i imigraci, zabývá se sociální i ekonomickou situací v zemi původu, vzděláním rodičů, současné sociální i ekonomické situací, o vazbách na rodinu v zemi původu. Skupina přicházející v letech 1967 -1990 byla složena pouze z mužů, v pozdějších letech, po roce 1990 začínají do České republiky přicházet i syrské ženy, obvykle jako manželky již zde usazených Syřanů.

Rozhovory probíhaly v průběhu několika let s 19 stálými respondenty, 12 respondentů bylo dočasných. 23 respondentů je se skupiny, která přišla do České republiky od roku 1990 do současnosti. V této skupině jsou poprvé ženy.

Rozhovory se uskutečňovaly jak v domácím prostředí jednotlivých respondentů, tak v kavárnách i prostředí jedné syrské firmy se sídlem v České republice, kde jsem několik let pracovala. Že jde často o oboustranný proces dokládají slova Billa Jordana.(2) Mluvili jsme o jednotlivých tématech i několikrát v průběhu měsíců i let. Hovořili jsme jak o tradičním způsobu života jejich rodin, tak i o změnách, kterými syrská společnost v Sýrii a syrští migranti v Čechách procházeli a prochází. Syřané, přicházející do České republiky (tehdejšího Československa) v letech 1965 – 1990, sem přicházeli studovat české a slovenské vysoké školy a Evropa se jim stala posléze druhým domovem. Jedná se o příslušníky syrské a kurdské národnosti z území dnešní Sýrie, obvykle příslušníky střední vrstvy, se středoškolsky a vysokoškolsky vzdělanými otci.

Snažila jsem se pozorovat a popsat jejich způsob života, důvody které je vedly k životu v naší zemi, proč právě Československo nebo Česká republika, co zde dělají, jaké jsou jejich kulturní zvyklosti, představy, sny a hodnoty, vlivy kterým zde byli vystaveni, co se změnilo v jejich životě, jakou vytvořili syntézu kultur. Základní údaje jsem měla nashromážděny ze svého ročního pobytu na Blízkém východě a několikaměsíčního pobytu v sousedních arabských státech.

2. Metodologie

Kvalitativní dlouhodobý výzkum s využitím metody řízeného rozhovoru a metody přímého pozorování jsou jedny z nejvíce uznávaných, avšak v praxi nejobtížněji uskutečněných metod k získávání dat v etnografickém terénním výzkumu. V případě tohoto výzkumu jich bylo použito v plné míře.

S informátory byly vedeny kvalitativní šetření induktivní metodou. Snažila jsem se o aplikaci biografického přístupu, kde výzkumník, ... (napřed) neptá a respondent (potom) neodpovídá, podle strohého vzoru stimulus-reakce; namísto toho výzkumník

často (napřed) dlouho naslouchá, aby teprve ex post (potom) hledal otázky, na které jeho respondent svým životním osudem zkoušel odpovědět.“¹

Metodou mého výzkumu, jak již vyplývá z předchozích řádků, je především otevřený rozhovor. Dorozumivací jazyk byla čeština, angličtina, arabština a arménština mého kolegy. Kolega, Syřan s vysokoškolskou znalostí češtiny, žijící v ČR 30let a zároveň jeden z majitelů firmy kde jsem pracovala, mi pomáhal vysvětlovat některé situace, náhledy a typy chování, které bych možná hodnotila jiným pohledem a třeba zaujala nepřesné stanovisko. Zároveň mě s mnohými dalšími Syřany seznámil a rovněž mi pomáhal překladem dotazníků i dialogy. Rozhovory byly zpočátku jen poznávací a obecné, později, kdy jsme se znali více, začaly být specifičtější a podrobnější. Ať se zajímáme o cokoli, velkou úlohu v každém počínu, kde záleží na dobré vůli protějšku, je hlavně určitá míra sympatií, důvěry, ochoty a otevřenosti. Po diskuzích jsem si dělala poznámky, ke kterým jsem se někdy později vracela, abych si upřesnila opravdový či chvilkový názor. Použila jsem též dotazníky, a to u lidí, které jsem blízce neznala a kteří neznali mě a nešla jsem k nim z doporučení nějakého jejich blízkého známého, nebo ti, kteří se v této době nenachází v České republice. Ovšem postupovala jsem podle klíče skupiny – tzn. u starší generace doba studia a po ní, kdy v ČR žili z pohledu doby současné. Tato metoda se mi jevila také jako velmi přínosná. Pokud v této práci interpretuji výpovědi Syřanů, používám výrazy jako například „většina Syřanů“, „asi polovina Syřanů“ apod. Pokud názor jednoho cituji, uvádím ho jako jediný příklad. S uvedením jmen většina dotazovaných nesouhlasila z důvodů současné nepřehledné politické situace panující v Sýrii a z obav z případných represálií.

Nekladu si za cíl podat objektivní a reprezentativní obraz syrské komunity na českém území, ani poskytnout všeobecně platný model menšinové identity. Na základě individuálních rozhovorů chci přiblížit jejich postavení v majoritní společnosti z jejich vlastního pohledu. Jako zajímavost chci poukázat také na důvody přistěhování se do České Republiky v 60 a 70 letech minulého století a v době po tzv. sametové revoluci v 90 letech minulého století.

Jako součást výzkumu jsem mimo jiné zvolila rozhovorové karty, jež jsou uvedeny v příloze. Většina dotazovaných vyplnila krátký dotazník, sloužící k získání základních kvantitativních dat o respondentech. Dotazník je též uvedený v příloze.

---

¹ Konopásek, Z. (ed) 1999. Otevřená minulost. S. 7. Praha. Karolinum ISBN 80-7184-755-0

Co se týče přepisu arabských názvů a jmen, zvolila jsem obecně používaný přepis do češtiny.

3. Syřané

Sýrie

Obrázek č. 1: Sýrie²

Obrázek č. 2: Aleppo, Sýrie³

---

² <http://www.zemepis.com/Syrie.php>

³ Profimedia <http://tema.novinky.cz/syrie>

3.1. Historie a současnost

Sýrie a Blízký východ je oblast, kde vedle sebe žijí lidé s naprosto odlišnou kulturou, zvyky a tradicemi, kde náboženská víra vede k porozumění, ale také vyvolává teror, a kde se veliké bohatství potkává s velikou chudobou. To, co se v této oblasti odehrává, ovlivňuje nejen Evropu, ale i Spojené státy americké.

Sýrie leží na východním konci Středozemního moře. Na severu hraničí s Tureckem, na východě s Irákem, na jihu s Jordánskem, na jihozápadě s Izraelem a na západě s Libanonem. Od konce 1. světové války, kdy byly syrské hranice vytyčeny spojenci, hrála země na Blízkém východě významnou roli, vláda zastávající tvrdou linii arabského nacionalismu přiváděla Sýrii do častých konfliktů se sousedy, zvláště pak s Izraelem.

Sýrie leží na dávné obchodní a vojenské cestě mezi Středomořím a Mezopotámií (dnešní Irák), tvořila asi od roku 2000let př. n. l. součást Akkadské říše – jedné z nejstarších světových civilizací. Později byla provincií říše egyptské, chetitské, asyrské a babylonské. Peršany vyhnal ze Sýrie Alexandr Veliký. Jeho nástupci pak rozšířili v zemi řeckou kulturu. V roce 64 př. n. l. se Sýrie stala římskou provincií.

Od roku 395 n. l. byla Sýrie spravována z hlavního města Východořímské říše Konstantinopole až do roku 634, kdy ji dobyli muslimští Arabové. Za umájjovské dynastie konvertovala většina Syřanů k islámu a Damašek se stal politickým a kulturním centrem islámského světa. V 11. století se oblast dostala do rukou seldžuckých Turků. V tomto období byla Sýrie scénou mnoha bitev mezi západními křesťanskými křižáky a muslimy. Ve 12. století zabrali křižáci značnou část syrského území, avšak roku 1187 je vyhnal kurdský vojevůdce Saláhuddín. Jeho ajjúbovští potomci a jejich mamlúčtí následovníci vládli zemi až do roku 1516, kdy Sýrii dobyli osmanští Turkové. Sýrie se po porážce Turecka v roce 1920 stala mandátním územím Francie a tehdy také vznikly její dnešní hranice. Za 2. světové války Sýrii krátce kontroloval proněmecký vládní režim z Vichy, než ji obsadila spojenecká vojska Velké Británie a Svobodné Francie. Francie opustila zemi až v roce 1946, kdy se Sýrie stala nezávislou. O tři roky později byla svržena nová civilní syrská vláda a po krátkém spojení s Egyptem (1958-61) převzala moc roku 1963 Strana arabské socialistické obrody (Baas). Politickým uspořádáním je diktatura, země má status republiky. Syřanům je autokratická vláda diktována shora. Hafizůf syn Bashar al-Asad byl v roce 2002 zvolen 97,29% hlasů. Země nedodržuje poskytování občanských práv a svobod.

Sýrie poskytuje útočiště nebo přímo podporuje tyto teroristické skupiny: Hizballáh, Hamás, Lidová fronta pro osvobození Palestiny – vrchní velení, Palestinský islámský džihád. V pravidelné armádě slouží 319 000 vojáků, což je po Egyptě nejvyšší počet z celého Blízkého východu. CIA uvádí, že přibližně 5,9% syrského hrubého národního produktu putuje na zbrojení. Sýrie neuznává stát Izrael. Finanční pomoc z rozpočtu Evropské komise a Evropského fondu pro rozvoj, byla např. jen v roce 2001 poskytnuta ve výši 6,4 milionu euro. Z Evropského fondu pro rozvoje a z rozpočtu Evropské komise je Sýrie každoročně podporována přibližně stejnou částkou v řádu miliónů eur. USA se na financování Sýrie nepodílí. Hlavními zdroji příjmů je ropa, zemní plyn a fosfáty. Hlavními obchodními partnery je Německo, Itálie, Čína a Francie.⁴

Sýrie má několik tajných služeb a policisté hlídají i vlastní lidi. Amnesty International ve své zprávě z roku 2002 uvádí mučení, včetně elektrických šoků, jsou doložena i úmrtí. Vězněno je mnoho politických odpůrců. V současné době je situace podstatně horší, mučení i zabíjení se dopouští jak armáda, tak povstalci. Podle organizace Human Rights Watchs používají ozbrojené opoziční skupiny v Sýrii také týrání v podobě únosů, věznění a mučení příslušníků bezpečnostních složek nebo příznivců režimu.⁵ Existují i zprávy o jejich popravách. Mnoho Syřanů se obává, že vnitřní konflikt přeroste v občanskou válku, někteří ho již počátkem občanské války nazývají. Předpokládá se, že pád režimu Bašára Asada může být spojen s rozsáhlými sektářskými boji, které budou ohrožovat na životech nejen civilní obyvatelstvo, ale hlavně budou hrozbou pro stabilitu celé oblasti. Problémem jsou rovněž chemické zbraně, které jsou skladovány na různých místech země.⁶

---

⁴ The World Factbook 2002 (CIA); U.S.Department of State; International Institute for strategic studies; Freedom House, Staff research

⁵ <http://www.hrw.org/news/2012/08/10/syria-aleppo-civilians-great-risk>

⁶ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/186959-utok-ze-zahranici-pouzijeme-chemicke-zbrane-varuje-syrie/>

Obrázek č. 3: členové Hizballahu , zdroj Reuters, 16. 6. 2012⁷

Obrázek 4. Syrský rebel; zdroj Reuters, 16. 6. 2012⁸

---

⁷ <http://www.thedailybeast.com/articles/2012/08/16/21/syria-from-gap-salesman-to-rebel-executioner.html>

⁸ <http://www.thedailybeast.com/articles/2012/08/16/98/syria-from-gap-salesman-to-rebel-executioner.html>

Obrázek 5. Syrian rebels hunt for snipers after attacking the municipality building in the city center of Selehattin, near Aleppo, on July 23, 2012, during fights between rebels and Syrian troops. Syrian rebels "liberated" several districts of the northern city of Aleppo on Monday, a Free Syrian Army spokesman in the country's commercial hub said. (Bulent Kilic, AFP / Getty Images) 16. 6. 2012⁹

Kromě arabštiny hovoří část dnešních syrských křesťanů i aramejsky. Tato řeč, která dala vznik dnešní syrštině, byla dorozumívacím jazykem Blízkého východu 5. stol. př. n. l. a úředním jazykem Perské říše. Její galilejský dialekt byl mateřštinou Ježíše Krista. Aramejštinu od ostatních starověkých jazyků výrazně odlišuje bohatství jednotlivých slov a možnost hry s výrazy. Pro mnohovýznamové chápání jazyka je tedy překlad velice náročný a vyžaduje kromě odborných znalostí i značnou schopnost vcítění do myšlenkových procesů. Aramejšťina užívá čtvercové (kvadrátové) písmo¹⁰

Podle Carol Miller žije v Sýrii 15 000 – 18 000 aramejsky mluvících lidí, z čehož nejvyšší koncentrace je v Damašku a jeho okolí. Nejznámějším místem je Ma'lula, kde žije 2000 křesťanů mluvících pouze aramejsky. Spolu s neobvyklým starobylým jazykem vešla ve známost svým klášterem sv. Tekly, která byla učednicí sv. Pavla. V Sýrii žije přibližně 8% křesťanů. To dále vyznávají Asyřané, jež jsou převážně

---

⁹ <http://www.thedailybeast.com/articles/2012/08/16/85/syria-from-gap-salesman-to-rebel-executioner.html>

¹⁰ Sýrie: Pod dohledem velkého bratra. Topí Pigula. 2002. s. 56-58 ISBN 80-7184-750

nestoriáni a řada badatelů je v souladu s jejich vlastní tradicí považuje za potomky starověkých Asyřanů, kteří během 1tis.př.n.l. přejali jazyk a kulturu Aramejců. Dodnes udržují některé starobylé tradice a kulturní prvky. Bohužel v posledních měsících dochází k hromadnému exodu křesťanů, kteří jsou vystaveni nátlaku jak ze strany takzvaných rebelů, tak ze strany vlády Bašára Asada.

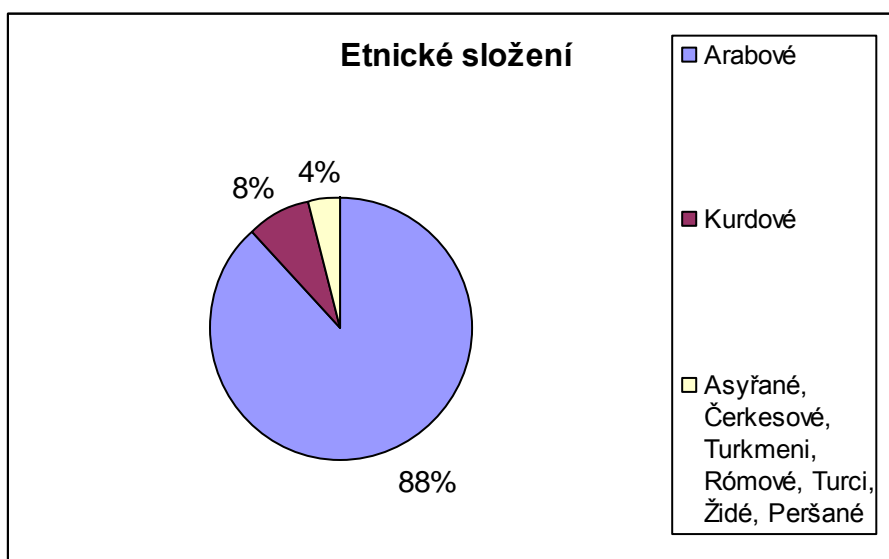
S výjimkou kurdských komunit na severu (mnohé již dávno nemluví kurdsky) tvoří obyvatelstvo převážně Arabové hovořící arabsky. Převahu mají sunnitští muslimové (i mezi Kurdy), avšak politická moc byla vesměs v rukou šíitské muslimské sekty Alávijovců, k nimž patří i baasičtí vůdcové.

Existuje ještě mnoho jiných náboženských menšin, například družové, a řada křesťanských církví, z nichž nejvyhraněnější je řecká ortodoxní. Sýrie patří k zemím s velmi vysokým přirozeným přírůstkem obyvatel (3,5 – 4% ročně). Etnické složení Sýrie je 88% Arabové, 8% Kurdové a 4% připadají na ostatní etnika (Asyřané, Čerkesové, Turkmeni, Turci, Rómové a další). Náboženská příslušnost je procentuálně velmi podobná, 91% připadá na muslimy, 8% na křesťany a 1% na ostatní náboženství. Hlavními užívanými jazyky mimo úřední arabštiny je kurdština, arménština, aramejšťina, čerkesština a francouzština.

Obrázek 6: Maalula, Sýrie, 22.7.2012¹¹

Obrázek 7: Etnické složení Sýrie

3.2. „My a oni“ – kulturní rozdíly. Muslimové, křesťané a další náboženství v Sýrii

¹¹

http://obrazky.cz/detail?q=maalula&offset=37&limit=20&bUrlPar=filter%3D1&resNum=45&ref=http%3A//obrazky.cz/%3Fq%3Dmaalula%26from%3D19&resID=8MfylgaVsveq38RLw_WI3VbzrpnOxEZSQ0pusVXW2nc&imgURL=http%3A//www.celysvet.cz/fotky/syrie_3.jpg&pageURL=http%3A//www.celysvet.cz/fotky-syrie-foto-obrazky%3Ffr%3D2&imgX=800&imgY=600&imgSize=126&thURL=http%3A//media3.picsearch.com/i/s%3F8MfylgaVsveq38RLw_WI3VbzrpnOxEZSQ0pusVXW2nc&thX=128&thY=96&qNoSite=maalula&siteWWW=&sId=aQHNh2F3wV1Jq7i1jEsP

Všichni muslimové nejsou Arabové a všichni Arabové nejsou muslimové. Orient je jednou z hlavních kolébek civilizace, kultury, písma a domovem monoteistických náboženství. Tento rozmanitý svět představuje mozaiku národů a oblastí, která zdělila právní pluralismus uznávající komunity a zvyková práva (Asyrská, Babylonská, Perská, Byzantská, Arabská a Osmanská říše).

Na druhé straně trpí tento svět, dlouho nepřátelský k uznání jakékoli nearabské identity, problémem etnických a náboženských minorit. Ještě nedávno vševládá panarabská ideologie je zasažena v samotných základech, tj. v domnělé nedělitelnosti arabského národa, tvořeného hlavně jazykem, minulostí a historickým dědictvím a kolektivním osudem.

Vznik arabského nacionalismu sahá až do roku 1868. Zrodil se jako projev odporu proti osmanským Turkům, rovněž muslimům a vytýkal jim uzurpaci chalífátu, který náleží právem Arabům. Inspirátory tohoto nacionalismu však byli Libanonci a Syřané, křesťané i muslimové, žijící v prosperujících moderních centrech Damašku a Bejrútu. Za určující prvek arabského národa, dokonce pevnější než jednotné náboženství, pokládali lingvistický faktor a pospolitost jazyka. Tato ideologie nevyklučovala islám, ale zdůrazňovala jeho kulturní dimenzi a roli Arabů při jeho šíření.

Dnes představují trhlinu tohoto arabského národního státu Kurdové, Chaldejci a Berbeři a navíc je panarabský nacionalismus otřesen vtržením islamistického faktoru na scénu. Islamismus nese riziko, že nakonec podkope samotné základy arabského národa, umma arabíja, a nadřadí mu příslušnost k umma islamíja.¹² Tento islámský národ se ve skutečnosti považuje za nadnárodní náboženské společenství, ale ve skutečnosti oslabuje nejen arabskou národní identitu, ale i ostatní národní identity, jejichž členové vyznávají islám.

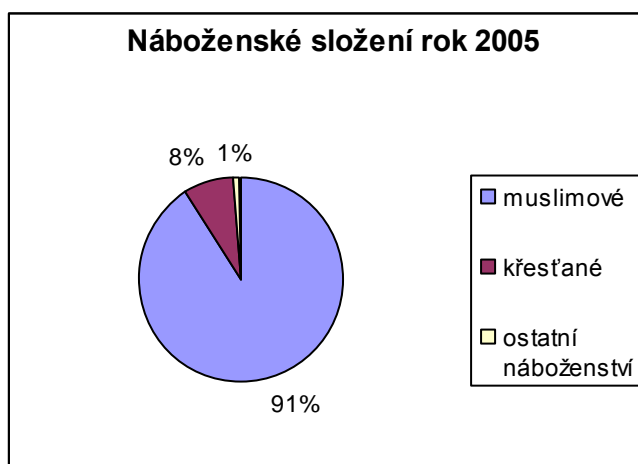
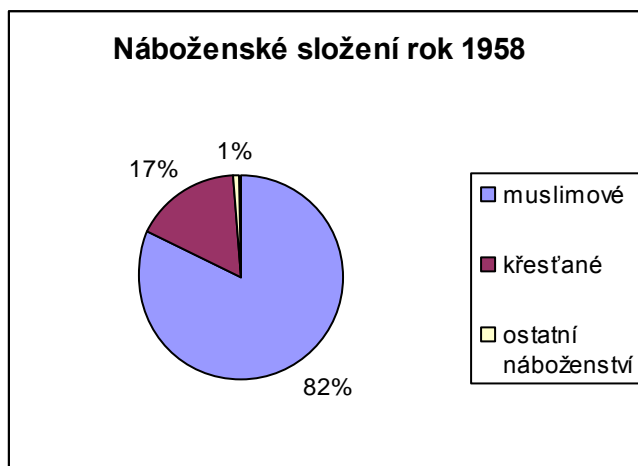
Dokud vládla nacionalistická ideologie, nemuseli mít křesťané a ostatní náboženské minority žádné obavy, neboť tato ideologie hlásala určitý sekularismus. Arabský nacionalismus se ubíral moderním směrem a mezi jeho vůdce patřilo i množství křesťanů, například pravoslavný Syřan Michel Aflak. Problém mezi křesťany a muslimy nastal až s jejím ústupem, včetně její laické dimenze, kterou postupně nahrazoval islámský fundamentalismus. A vzhledem k tomu, že se přesně řídil náboženskými pojmy, rozlišoval mezi muslimskými a nemuslimskými Araby. Je pravda, že i uvnitř fundamentalismu existují různé proudy, ale výsledkem tohoto

---

¹² Joseph Yacoub, *Ve jménu božím!*, s.66, Themis ISBN: 80-7312-025-9

procesu islamizace je rostoucí znepokojení ostatních nemuslimských komunit a s tím souvisí i jistý exodus křesťanů na Západ, či příklon z různých okolností k islámu (například manželské páry, kdy manželka před sňatkem přistoupí k islámu), neboť politika arabizace a islamizace učinila z křesťanů minoritu. Až do roku 1958 představovali křesťané 17% obyvatelstva. Dnes jich je okolo 8%. Džeziré i Halab, jejich velká centra, se postupně vylidňují. V současné době se vyklidňují města s větší křesťanskou populací - jen z Homsu odešlo za první polovinu tohoto roku na 50 tisíc křesťanů. Většina z nich se ukrývá v méně obydlených oblastech, ale mnozí v obavách o své životy, pokud to je možné opouští zemi.¹³

Obrázek 8: Náboženské složení Sýrie

První syrská ústava je z roku 1930, z dob francouzského poručenského mandátu, který oficiálně skončil roku 1946. Ústava nezávislé Sýrie z 5. září 1950 zaručuje práva menšin a zároveň prohlašuje islám za náboženství hlavy státu a šarii za základní pramen

¹³ <http://www.res.claritatis.cz/zpravy/stredni-vychod/dalsi-tisicovka-syrskych-krestanu-prcha-po-vyhlaseni-ultimata/5676?SSID=48d272597161b6f361bfadac72e8efb6>

zákonodárství. Po oddělení Sýrie od Egypta v září 1961 se země vrátila k ústavě z roku 1950.

Většina Syřanů, s nimiž jsem hovořila, na toto sloučení reagovala bouřlivě, označovala toto období jako egyptskou okupaci Sýrie se syrskou loutkovou vládou a přirovnávala situaci k našemu období po roce 1968. Dnešní platná ústava byla přijata referendem v roce 1973. Křesťanští Syřané zasedají v Poslaneckém shromáždění. Od roku 1964 je v Sýrii u moci strana Baas a článek 8 Ústavy potvrzuje její vedoucí úlohu ve společnosti i státě. Podle tohoto článku Ústavy si můžeme udělat zcela jasnou představu, jak tato demokracie vypadá.

Ústava definuje Sýrii jako demokratický, lidový a socialistický arabský stát. O islámu jako státním náboženství v ní není zmínky, ale přesto stanoví, že hlavou státu musí být muslim / čl.3.1.). Šaría není výlučný zdroj zákonodárství, nýbrž hlavní zdroj. Pokud jde o oblast svobody vyznání, základní zákon konstatuje: „Stát respektuje všechna náboženství a garantuje provozování všech kultů, pakliže nenarušují veřejný pořádek“ (čl.35). Ústava tedy chrání svobodu kultu. Kultovní budovy jsou osvobozeny od placení daní. Kostely a mešity dostávají zdarma vodu a elektrický proud. Vánoce a Velikonoce jsou dny oficiálního pracovního klidu a některé liturgické celebrace přenáší rozhlas a televize. Vysvěcování biskupů se děje i za účasti vlády. Je to forma uznání poručenství, které uplatňuje stát vůči církvím. Náboženské školství je povinné až do maturity jak pro muslimské, tak pro křesťanské žáky.

Pokud jde o občanství a státní příslušnost, osciluje syrské právo mezi moderním ústavním a národně-státním občanstvím, a uznáním komunity. V této společnosti sousedí náboženské zákony se světským právem a občanské právo koexistuje s komunitním právem konfesní povahy. Soudy nejsou unifikovány, neboť existují islámské i neislámské jurisdikce. Jinými slovy, navzdory všem snahám o komunitní i národní unifikaci neexistuje společné národní právo.

V oblasti projevů náboženské svobody povoluje syrský stát křesťanským komunitám kupovat půdu a dává jim stavební povolení. Tradiční rodinné právo (zásnuby, svatební smlouva, její neplatnost, věno, důchody a opatrování dětí...) a osobní statut jednotlivců i různých náboženských vyznání a jejich náboženské snahy jsou rovněž uznány. Moc „spojovat a rozvazovat“ spadá pod církevní instituce, které si uchovávají své pravomoci a svou jurisdikci v těchto otázkách rodinné povahy. Navíc jsou výroky církevních

tribunálů vykonávány civilními orgány. V této oblasti jedná kněžstvo jako oficiální představitel státu.

V roce 1967 si stát přisvojil majetek náboženských obcí. V kontextu porážky roku 1967 byly pak roku 1968 „znárodněny“ soukromé konfesní školy, které fungovaly bez státních dotací. Vláda tím získala kontrolu nad učebními programy i nad řízením těchto škol. Střet křesťanského kléru a mocenských orgánů skončilo vítězstvím vlády. Udržení vlastní výuky i svého jazyka se podařilo pouze Arménům a to za jejich loajalitu a diplomatické počínání. Spor o školství i přes určité zmírnění přetrvává dodnes.

Podíl alavitské komunity a dalších menšin – drúzské a křesťanské – ve státním aparátu neustále podněcuje nespokojenost muslimské sunnitské většiny, na kterou působí fundamentalistická hnutí. Nutno konstatovat, že zranitelnost a nestabilita Sýrie pochází z celé řady faktorů, z faktu, že v ní dnes, stejně jako předtím, splývají velmi spletité problémy této oblasti.¹⁴

Fakta prokazují, že náboženství jsou i ukazateli vnitřního a mezinárodního napětí, zejména jsou-li v područí nacionalismu či radikalismu, a když dochází k úzkému prolínání mezi církvemi a národy. Z toho často vyplývají konfliktní vztahy mezi většinami a menšinami, mezi vládci a ovládanými, dobyvateli a porobenými. Od toho okamžiku se neustálý adaptační konflikt, stavící proti sobě menšinu a většinu, stává bojem o život mezi absorpcí a asimilací, udržením se v daném prostředí a regenerací. Mezi náboženstvími dochází také k soupeření a jejich kontury jsou vyznačeny poměrem sil. V tomto rámci vliv historických okolností, náhoda a čas determinují do značné míry přizpůsobení okolnímu prostředí a rozhodují o osudech náboženství. V některých případech se etnicko-náboženské menšiny těší uznání, ba autonomii. V jiných případech uznány nejsou a dochází i k jejich násilnému vypuzování. Státy, které se starají, aby co nejlépe upevnily svoji národní soudržnost, používají celý arzenál technik, aby tyto menšiny ze svého území vymazaly. Dějiny mnohokrát dokázaly, že státy se nepřetržitě střetávají v oblasti činnosti menšin, determinují a orientují jejich hnutí vznášející požadavky a využívají je ve prospěch dominantních politických sil. Se zvětšením, rozšířením a všudypřítomností minoritních etnicko-náboženských konfliktů ve světě se zdá, že se věci ještě více zkomplikovaly.

Západní svět se obává východního prostoru, neboť je cizí jeho idejím a mravům. Je to svět, který se vymyká jeho normám a těžko chápe. Zjišťujeme, že tváří v tvář vysoce

---

¹⁴ Joseph Yacoub, *Ve jménu božím!*, s.58-73, Themis ISBN: 80-7312-025-9

mobilizovaným východním společnostem vypadá obrana hodnot, ztělesněných západními demokraciemi, zranitelně. Západ odhaluje, že jeho demokracie je roztržitá, povolná, postrádá hodnoty (kromě konzumního způsobu života a svobodného obchodu). Západ nemá jednotící ideologii a nekonečný soupis dalších a dalších práv se lhostejně staví k ideji národa a vlastenectví, a tak je znehodnocuje. Vytrácí se sociální pouto a zanedbávají se občanské záležitosti, protože kolektivní normy ztrácejí význam a soukromý zájem a materiální pohodlí převažuje nad obecným zájmem. Dospíváme k roztržitosti společnosti, usilující pouze o individuální úspěch, řízený osobním přesvědčením bez kolektivního vzoru, kde každý hájí jen své soukromé blaho. Ve východních zemích věří lidé v ideál, který přesahuje materiální řád a technologii. Nastává čas nevyhnutelných konfliktů, protože západní společnosti se staly v podstatě multikulturní a pluralitní. Jsou to mikrokosmy planety a v důsledku toho každé bezpečnostní ideologii hrozí, že narazí na odpor, který povede ke střetům. „Jiný“ je i v naší společnosti. Západní univerzalizmus se rozplývá, protože díky pohybům populace mohou nyní migranti žít a prosperovat v západních společnostech, aniž by se příliš integrovali, za což vděčí moderním komunikacím.¹⁵

Po celá dvě staletí Evropa emigranty vyvážela a nedovážela imigranty. Dnes je na druhé straně břehu a dováží příliš velké množství imigrantů částečně proto, že i chudí Evropané jsou bohatí na to, aby odmítali špatně placenou práci. Tuto skutečnost zapříčiňuje to, že dávky v nezaměstnanosti jsou natolik vysoké, že umožňují žít bez práce. Ovšem ani příčina rostoucího tlaku afro-arabského světa na Evropu nespočívá v samotné chudobě. Na jejím zhoršení má největší podíl demografická exploze, na které má největší podíl náboženství a učení jím hlásané. Přijetím imigrantů se ale problém nemůže vyřešit. Ti co do hostitelské země vstoupili, nijak nesnižují počet žadatelů o vstup, ale spíš naopak způsobují jeho další růst.

Způsob integrace je velice závislý na tom, kdo je integrován. Zde si můžeme položit otázku je-li možné, aby imigranta odlišného z náboženského či etnického hlediska, bylo možno integrovat stejně jako imigranta lišícího se pouze jazykem a tradicí. Např. pokud je imigrant příslušný k teokratické kultuře, v níž není občanský stát odloučen od státu náboženského, v níž věřící vstřebává občana, nemožnost se posiluje. V západních zřízeních je člověk občanem po předcích, podle zákona *ius sanguinis* (ve starých zemích) nebo ze zákona *ius soli* (podle místa narození – obvykle v novějších zemích

---

¹⁵ Joseph Yacoub, *Ve jménu božím!*, s.16-31, Themis ISBN: 80-7312-025-9

postavených na imigraci). Islámské zřízení však přiznává plnohodnotné občanství (*optimo iure*) pouze věřícímu a s tímto občanstvím se současně úzce pojí podřízenost koránu.

Potíž je tedy v tom, že integrace probíhá pouze tehdy, jestliže ji přijímají a považují za žádoucí ti, kteří jsou integrováni. Není-li tomu tak, pak integrace neprobíhá. K integraci dochází u „osob integrovatelných“, a občanství poskytnuté neintegrovatelným imigrantům tedy nevede k integraci, ale k dezintegraci.¹⁶ Výstižně se vyjádřil Gian Enrico Rusconi (1996,s.21), „být občanem neznámá jen požívat statků v podobě subjektivních práv, ale také se zavázat k tomu, že se budou podílet na jejich tvorbě“. Pokud tady učiníme občana z někoho, kdo si přivlastňuje statky ze subjektivních práv, ale necítí se na oplátku povinován ničím přispívat k jejich tvorbě, stvoříme diferenciovaného občana, který bude pluralitní obec balkanizovat.

Migrační vlny směřující do Evropy, krize amerického „tavícího kotlíku“ i doktrína multikulturalismu obnovili diskuse o politické teorii, jejímž ústředním motivem je „dobrá společnost“. Za dobrou společnost se považuje společnost otevřená, tedy pluralitní, založená na toleranci nejen minority, ale i majoritní společnosti. V tomto velice náročném a ožehavém tématu má dominantní postavení hlavně kritérium vzájemnosti, a to takové vzájemnosti, kdy ten, komu je prokazováno dobrodiní, uznává své postavení příjemce dobrodiní a tím společný život v rozlišnostech a s rozlišnostmi. Vstup do pluralitní společnosti nese zisk i ústupek. Přistěhovalci, kteří nejsou ochotni nic podstoupit výměnou za to, co dostávají, kteří si kladou za cíl udržet si vůči komunitě kam vstupují postavení cizince tím, že začnou alespoň částečně napadat její základní principy, to jsou cizinci, kteří zákonitě vyvolávají strach a nevraživost.

3.3. Vědomí syrské identity

Počátky vědomí syrské identity řadíme do období mandátního území Společnosti národů spravované Francií. V dubnu roku 1940 byla v Damašku založena strana Baas (Socialistická strana arabské svobody) jako arabské sekulární nacionalistické hnutí, které bojovalo proti koloniálním mocnostem. Stranu založil syrský křesťan Ben Aflak. Baas funguje v Sýrii jako panarabská strana. Nezávislost země byla proklamována od roku 1941, ale syrská vláda se ujala moci až roku 1944. Za počátek skutečné

---

¹⁶ Sartori, G.2000 Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci, s.65-68, Milano ISBN 80-7363-022-2

samostatnosti země je považován rok 1946, kdy zemi opustili poslední francouzské jednotky. Na vlně panarabismu byla země přechodně v letech 1958 - 1961 spojena s Egyptem ve Sjednocené arabské republice. Prezidentem se stal egyptský generál Gamál Abd an- Násir. Viceprezidentem se stal Akram Hourani, syrský vůdce panarabského hnutí, který však sídlí v Damašku. Hlavním městem federace byla Káhira. Ačkoliv ústava deklarovala demokracii vycházející z moci lidu, skutečnou moc držela v rukou monopolní arabská nacionalistická strana Baas. Mezi její členy patřili všichni vyšší úředníci i členové vlády. Krátce po vzniku SAR byla rozpuštěna všechna ostatní syrská politická uskupení. Byl rozpuštěn parlament Syrské federální republiky. Ve státě neměla existovat žádná centrální legislativní a výkonná moc, měl mít decentralizovanou podobu a několik lokálních administrativních celků, podřízených přímo prezidentovi. Etnická situace Sýrie je výrazně problematická množstvím etnik, z nichž ani jedno výrazně nedominuje nad druhým. Osamostatnění Sýrie předcházely pouliční protesty a nespokojenost části syrské populace s neschopností Egypta Sýrii účinně ekonomicky pomáhat. Protesty vedly až k tomu, že strana Baas ztratila moc a nebyla schopna zabránit osamostatnění. Syrskou identitu udržovaly i války s Izraelem. V takzvané „Šestidenní válce“ v roce 1967 ztratila Sýrie část území, které následně získala ve 4. arabsko - izraelské válce (Jomkipurské) v roce 1973, s výjimkou Golanských výšin. Sýrie má velký vliv i na sousední Libanon, kde jsou dodnes syrské jednotky. Od roku 1971 má v zemi rozhodující vliv prezident a armáda. Po smrti dlouholetého vládce Háfice Asada a tragickém úmrtí Basila Asada se prezidentem stal v roce 2001 druhorozený syn Bašár Asad.¹⁷

3.4. Kurdové v Sýrii

Celkový počet obyvatel Sýrie je 22,5 mil. (dle Economic Intelligence Unit), z toho okolo 8% Kurdů, což znamená okolo 1,8 miliónu obyvatel. Přesná čísla nejsou k dispozici. Početně specifická skupina Kurdů čítající v současné době okolo 200 000 obyvatel jsou Kurdové bez státního občanství Sýrie. Kurdové jsou příslušníky největšího národa na světě bez vlastního státu. Jsou potomci indoevropských kmenů, které přišly ve 2. tisíciletí př. n. l. z východu.

---

¹⁷ <http://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%BDrie>

Pojem Kurdistán byl poprvé použit seldžuckými Turky ve 12. století, kteří v 11. a 12. století ovládali značnou část Blízkého východu, pro označení administrativní jednotky, ale tento název nebyl spojován s národem. Teprve začátkem 20. století si Kurdové začali uvědomovat existenci svého národa až na počátku 20. století na pozadí národního uvědomění Turků a Arabů. Do té doby převládal pocit náboženské sounáležitosti, protože všichni vyznávali islám. Ovšem oproti Turkům a Arabům byli Kurdové znevýhodněni, protože nikdy nevytvořili samostatný stát, nehovořili společným jazykem a neměli vytvořenou občanskou kulturu a literární tradici v kurdsém jazyce.¹⁸

Obrázek 9: Rachid Khalil ve městě Duhok v iráckém Kurdistánu 09.02.2012¹⁹

Kurdy jsem do své práce zařadila pro poměrně velkou skupinu syrských Kurdů žijící v Čechách. Tato skupina se silně projevuje politicky a vzhledem k celkovému počtu Syřanů žijících na území České republiky je natolik početně významná, že jsem ji zařadila jako zvláštní podskupinu o které se zmiňuji. Co se týče státní příslušnosti, v celkovém zpracování nazývám Kurdy Syřany. V dotaznících Kurdové neradi píší že jsou Kurdové, obvykle nechávají tuto otázku nezodpovězenou. V osobních rozhovorech

¹⁸ <http://www.kurdove.ecn.cz/zpravodajstvi.shtml?x=168619>

¹⁹ <http://www.cestomila.cz/clanek/702-rachid-khalil-budoucnost-syrie-je-svetla>

se rádi pochlubí svou příslušností ke Kurdům, ale v písemně se k národnosti nechtějí vyjadřovat. Vzhledem k tomu, že postavení Kurdů v Sýrii bylo (a zatím stále je) asi nejhorší ze všech zemí kde Kurdové žijí, není možno se tomu příliš divit. Do roku 2011 navíc v Sýrii platil vyjímečný stav, umožňující v podstatě armádě jakýkoliv zásah. Problém Kurdů bez státního občanství Sýrie se datuje do 30 let minulého století, ale rapidně se zhoršil v 50. a 60. letech. Se zvyšující se autoritativností syrské vlády a jejího podléhání ideologii arabského nacionalismu, začala postupně přijímat stále více opatření zaměřených proti Kurdům. Dne 23. srpna 1962 vydala vláda dekret č. 93, který nařizoval uskutečnit v listopadu během jednoho dne mimořádné sčítání lidu v provincii Hasaka, kde žila většina Kurdů. Nutnost sčítání bylo vládou zdůvodněno obavami z velkého počtu Kurdů, kteří přišli na území Sýrie z Turecka a z Íránu. Tito Kurdové přišli do Sýrie převážně z ekonomických důvodů a ve velkém si obstarávali ilegálně syrské doklady. Vláda vyhlásila, že chce odlišit osoby, které mají právo na syrské občanství od těch, kteří jsou v zemi ilegálně. Úředníci přikázali předložit doklady prokazující pobyt jednotlivých osob v Sýrii před rokem 1945. Doklady se rozuměl syrský občanský průkaz, průkaz rodiny nebo doklady prokazující vlastnictví půdy. Mnoho Kurdů takové listiny nemělo, ale někteří mohli alespoň předložit listiny dokazující vlastnictví půdy. Další část Kurdů se sčítání záměrně vyhýbala, aby se vyhnula branné povinnosti v syrské armádě. U těch, kteří nedokázali prokázat narození v Sýrii nebo se sčítání nezúčastnili, odebrala syrská vláda veškerá práva - od práva volit, práva na soukromé vlastnictví, možnost zaměstnání ve veřejném sektoru, možnost účastnit se veřejného života i možnosti vycestovat ze země. Bez státního občanství nemají ani doklady na jejichž základě by mohli pracovat, nemohou si koupit půdu ani jiné nemovitosti. Původně se jednalo o 120 - 150.000 lidí. Kurdové se rozdělují v Sýrii na tři kategorie - na syrské občany vlastníci syrské občanské průkazy, kteří jsou evidováni na matričních úřadech, na cizince s doklady totožnosti a na osoby bez státní příslušnosti a bez dokladů.²⁰

Syrská vláda se řídí ideologií arabského nacionalismu, která neuznává historické kurské osídlení na severu a severovýchodě Sýrie a označuje Kurdy jako hrozbu a zdroj nestability. Omezuje jejich práva a snaží se je asimilovat do arabské společnosti. S nástupem Bašára Asada se očekávalo zmírnění represí a začátek řešení problémů

---

²⁰ <http://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%BDrie>

Kurdů bez občanství. Bašár Asad byl prvním prezidentem, který po 40 letech navštívil severní oblasti Sýrie, provincii Al-Hasaka, kde žijí převážně Kurdové.²¹

Při své návštěvě ocenil kurské kulturní dědictví, ale navzdory své deklarované ochotě o problémech jednat, nedošlo zatím k žádnému výraznému posunu. V rozhovorech které jsem prováděla jsem se dozvěděla protichůdné informace. Část Kurdů podporuje asadovský režim, část takzvané rebely. Z některých zpráv z listu Guardian se usuzuje, že asadovský režim poskytl Kurdům rozsáhlou autonomii za příslib, že nebudou bojovat proti jeho vojsku a nebudou usilovat o odtržení od Sýrie. Jiné zprávy pro změnu hovoří o tom, že opozice má velice rozporuplný vztah jak se Kurdům, tak i dalším menšinám, které se obávají, zda v případné nové Sýrii pro ně bude stále místo. Znepokojující jsou zprávy o určitých snahách vytvořit homogenní území, které by obývali příslušníci určité skupiny. V Sýrii k tomu možná spějí zdánlivě náhodné výbuchy bojů v lokalitách Húlá a Trímsá. Naznačovalo by to, že hlavní boj se nemusí vůbec odehrát v Damašku, ale že se země řítí do vleklé občanské války, kde si menšiny nebudou jisté, v jakém počtu tuto etapu syrských dějin přežijí. A je jedno zda máme na mysli Kurdy, křesťany nebo alavity. Jistá je pouze jedna věc - rebelové jsou v poslední době stále úspěšnější. Pumové útoky a jejich úspěchy dokládají, že mají přesné informace od lidí na vysokých místech režimu, že mají stejně dobrou výzbroj jako vládní vojska a že mají profesionální výcvik - tudíž zázemí ze Saudské Arábie, Kataru a Turecka. Nejsou to už jen „rebelové“, ale organizované ozbrojené polovojenské jednotky, které de facto nemají co ztratit. Povstalecké jednotky navíc v posledních měsících posiluje neustálý příchod nových militantních bojovníků z mnoha sunitských zemí. To co začalo jako boj za ideály svobody a liberalismu se změnilo v chaos a násilí a nástup vlády islamistů.²²

---

²¹ <http://www.blizkyvychod.eu/krajiny/syria/syrskym-kurdum-byly-slibeny-obcanky/?replyto=878>

²² <http://www.reflex.cz/clanek/nazory/45109/nelitostny-diktator-asad-a-svobodomyslna-opozice-v-syrii-neni-to-jen-pohadka.html>

Obrázek 10: Jednání ve městě Duhok v iráckém Kurdistánu 09.02.2012²³

3.5. Nezávislá republika

3.5.1. Období politické nestability

Po skončení první světové války se Sýrie stala francouzským mandátním územím. Francouzská vojska se ze Sýrie stáhla 15. dubna 1946 na základě rezoluce OSN z února 1946. V novém státě se k moci dostala vyšší měšťanská vrstva, která ale zároveň vlastnila pozemkový majetek na venkově. Cílem této vrstvy bylo vytvoření jednotného syrského státu, ale bohužel se později ukázalo, že tento cíl nebylo možno úspěšně dokončit. Problémem byla a je syrská společnost s mnoha menšinami a především velmi početná kurdská menšina (asi 8%). Další menšiny tvoří zejména Arméni, Čerkesové, Turci, Turkmeni, Peršané a Židé. Tehdejší syrská společnost se skládala a skládá ze sunnitské většiny, k níž patřili tehdejší vedoucí syrští politici, dále zde byla početná skupina křesťanů (okolo 17%) a dále šiitové a početná kurdská menšina.

---

²³ http://www.lidovky.cz/syrie-mirni-nepokoje-kurdum-prizna-obcanstvi-for- /ln_zahranici.asp?c=A110407_133959_ln_zahranici_jv foto: [Reuters](#)

Ve společnosti navíc přetrvávaly rozsáhlé sociální rozdíly. Vedle obyvatel měst žilo v Sýrii velké množství rolníků a nomádů s odlišnými zájmy a představami o uspořádání společnosti. Za nestabilní politické a sociální situace neměla syrská elita možnost naplnění jejích cílů. Ranou prestiží vládnoucí syrské elitě byl hlavně debakl během izraelské války za nezávislost v roce 1948. Izraelci v této válce porazily arabské jednotky a získali tak právo na život novodobého izraelského státu. To v konečném důsledku podrylo syrské vládě její reputaci.

V poválečné Sýrii se vytvořily celkem tři významné politické subjekty - Lidová strana, kterou podporovali především aleppští hodnostáři s kontakty spíše na Irák, Národní strana která zastupovala zájmy damašských hodnostářů a strana Baas, která rekrutovala své podporovatele především z řad vojáků a studentů zejména z příslušníků šiitské náboženské sekty alavitů. Program strany Baas spočíval především v naplnění vizí panarabismu a arabského socialismu. K vojenskému převratu došlo v březnu roku 1949. Ten byl počátkem dlouhého postupného střídání různých vlád, převratů, pučů. Nad syrským politickým vývojem si vždy v pozadí udržovaly silný vliv syrské ozbrojené síly. Místo původních tři stran si poté prosazovaly své zájmy v armádě dvě politické strany a to autoritářská Syrská sociální národní strana a přetrvávající strana Baas. Od roku 1958 byla Sýrie spojena s Egyptem ve Sjednocenou arabskou republiku pod vedením egyptského prezidenta Gamála Násila. Unie s Egyptem se rozpadla v roce 1961 protože Egypt nedokázal pomoci zaostalému syrskému zemědělství a považoval Sýrii za méněcenného partnera. Unie během svého trvání nedokázala sjednotit ani měnu. V roce 1961 se v ulicích Damašku rozeběhl převrat, který vedl k rozpadu egyptsko - syrské unie a zároveň zrušil některé předchozí násirovské reformy, například přerozdělení půdy a znárodnění průmyslových podniků.

K dalšímu převratu došlo od dva roky, tentokrát pod vedením strany Baas, která se udržela u moci až do roku 2012.²⁴

3.5.2. **Vláda strany BAAS**

Strana Baas, celým českým názvem Socialistická strana arabské obrody byla založena v dubnu 1940 v Damašku jako arabské sekulární nacionalistické hnutí bojující proti koloniálním mocnostem. Strana byla založena syrským křesťanem Michalem Aflakem.

---

²⁴ <http://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%BDrie>

V Sýrii funguje strana Baas jako panarabská, dále existuje v Iráku, kde byla po americké invazi zakázána, v Súdánu, Libanonu, Jemenu, Bahrajnu a Mauretánii.

Strana je ideologicky směsí arabského socialismu, nacionalismu a panarabismu. Baas používá motto: „Jednota, svoboda, socialismus.“ Jednotou je myšleno sjednocení všech Arabů, svobodou je myšlena nezávislost a socialismem idea arabského socialismu, nikoliv ale marxismu.

Strana Baas se ujala vlády po převratu v roce 1963. Nový režim pod kontrolou alavitských důstojníků zavedl v Sýrii policejní stát, který se ale mimo armády opíral i o příslušníky středních a nižších vrstev, žijících většinou mimo velká města. Nová vládnoucí vrstva využívala nechuti, kterou si lidé vytvořili k předchozím elitám a tak upevňovala svoji moc.

Ovšem problémy se nevyhnuly ani straně Baas, kde o moc soupeřily různé frakce. Již v roce 1966 byl proveden další puč, tentokrát pod vedením generála Saláha al-Džadída. Generál Džadíd představoval radikální civilní křídlo strany Baas. Proti němu stála naopak v mnoha ohledech umírněnější vojenská strana, jehož vůdcem byl Háfiz al-Asad. V listopadu 1970 využil Háfiz al-Asad neúspěchů svého protivníka (nezdařená tzv. šestidenní válka s Izraelem v roce 1967, Libanon v září 1970) a při nekrvavém puči jej svrhl. Režim strany Baas si v následujících letech udržoval určité sympatie zejména díky podpoře vzdělání, pozemkové reformě, posilování armády, policejní podpory hospodářského rozvoje, ale také díky vehementní opozici vůči Izraeli. Jakákoliv opozice však byla likvidována.

Přestože ideály strany Baas (arabská jednota, svoboda, socialismus) se ukázaly jako nerealizovatelné, dosáhla země určitých výsledků. Do současnosti k nim patří kontrola přírodních zdrojů, úprava rozlehlých území u řeky Eufrat na zemědělsky využívané oblasti, bezdlužnost, respekt arabských zemí, určitý sekularismus, postupné odbourávání šarí'yy a v poslední době i politické reformy. Nicméně se domnívám, že hlavním problémem je sociální pozadí jejich hnutí, včetně dějinného nástupu. Pro sunnity budou ší'itové vždy podřadnými členy společnosti, protože se pokouší porušit nepsané tisícileté právo o dominanci širší Muhamedovy rodiny nad jeho přímým potomstvem (dynastické spory Muhamedových nástupců vedly k rozdělení na ší'ty, stoupence přímého Mohamedova potomka Alího, a sunnity prosazující zvykové právo. Dnes většina muslimů patří k sunnitům, menšinu tvoří ší'tové).²⁵

---

²⁵ <http://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%BDrie>

Proti vládnoucím alavitům, kteří byli početně v menšině, postupně narůstal odpor početně dominujících sunnitů. Vrchol protivládních akcí představovalo Muslimské bratrstvo, které zorganizovalo v roce 1982 povstání v Hamá. To bylo brutálně potlačeno syrskou armádou. Vedle občasných vzpour obyvatelstva se začaly projevovat další problémy - zejména s přebujelou administrativou neefektivního veřejného sektoru spojeného s nízkým výběrem daní a korupcí. I přes tyto problémy si ale syrský režim udržoval celkem stabilní pozici. Napomáhal mu v tom i nepřetržitý vyjimečný stav, vyhlášený roku 1962 s ohledem na neukončený konflikt s Izraelem, se kterým svedla řadu bojů a navíc od roku 1982 byla zapojena do libanonského konfliktu. V případě Libanonu si dokázala Sýrie udržet silný vliv díky svým jednotkám zapojených do libanonského konfliktu a po další léta díky přítomnosti svých vojenských jednotek na libanonském území.

V roce 1966 se strana z ideologických důvodů rozštěpila. Po puči v roce 1963 se začala syrská strana strany Baas orientovat silně doleva, což vedlo v roce 1966 k roztržení strany na syrskou a iráckou větev. Syrská strana měla blíže k Sovětskému svazu, zatímco irácká větev udržovala spíše nezávislé postoje, ale v omezené míře spolupracovala se Spojenými Státy. Obě strany si ponechaly svůj původní název a udržovaly paralelní struktury v arabském světě. V Iráku začala strana Baas působit až v roce 1954, ale zpočátku neměla žádné významnější postavení. Podařilo se jí ale vybudovat silnou stranickou organizaci a požadovala připojení Iráku ke Sjednocené arabské republice. V té době se profilovala silně antikomunisticky. Ovšem prosadila se až v roce 1968 kdy s pomocí armády zorganizovali další puč a uspěli. V roce 1979 se stal prezidentem Saddám Husajn, který vybuoval svůj silný kult osobnosti. Na mediální scéně vešel široké veřejnosti ve známost zejména násilím páchaném na Kurdech a na polické opozici. Oproti původně proklamovanému sekularismu přešla strana Baas v Iráku k podpoře sunnitů a sunnitského islamismu.

Na mezinárodní úrovni Husajn rozpoutal několik konfliktů, z nichž nejznámější je válka v Zálivu a irácko-iránská válka. Zákaz strany i její zánik způsobila Americká invaze.

Z velmocí si tedy Sýrie udržovala přátelské vztahy především se Sovětským svazem, ačkoliv během irácko-iránské války podporovala Írán, nepřítel nejen Iráku, ale i Sovětského svazu. Tento postoj byl dán soupeřením s iráckou stranou Baas. Na straně USA se Sýrie zúčastnila protiiráckých operací během války v Zálivu. Od června 1991 se Sýrie účastnila mírových jednání s Izraelem, ale bohužel tato jednání ke zdárnému konci nedošla.

Ač v Sýrii pod vedením Hafize Asada byl tuhý policejní režim propletený sítí tajných služeb, diktatura přinesla Sýrii do té doby nevídanou politickou stabilitu. Když na přelomu 70. - 80. let se Sýrie pohybovala na pokraji občanské války kvůli stále brutálnějším a divočejším islamistickým skupinám, když byli Asadovi stoupenčí vraždění ve svých domovech nebo v ulicích islámskými extremisty, zareagoval na to syrský režim také velmi brutálně. Povstáním ve středosyrském Hamá v únoru 1982 vyvrcholil protirežimní odpor a situace hrozila narůst v občanskou válku. Islamisté vzali jako rukojmí tisíce civilistů ve starém městě a Hafiz Asad zareagoval exemplárně krvavým způsobem. Celé staré město Hamá bylo tehdy srovnáno se zemí a společně s islámskými radikály zahynuly i tisíce civilistů. Dodnes se často uvádí, že zásah stál životy 20 000 až 30 000 lidí. S jistou nadsázkou však lze konstatovat, že problematika islámského radikalismu, s níž se tak těžkopádně potýkají okolní státy v oblasti, byla v Sýrii až do roku 2011 „vyřešena“. Za vlády Hafize Asada zaznamenala Sýrie velký pokrok jak v budování infrastruktury, univerzity v Homsu a Latakiji, byla postavena přehrada na řece Eufrat, došlo k vytvoření velkých zemědělských oblastí v oblasti řeky Eufrat, budovaly se silnice, usilovalo se o samostatnou a regionu velmi vlivnou, Sýrii. V roce 1973 byla přijata nová ústava, podle které musí být prezidentem muslim, například as-Asad je alavita. V ekonomice posílil státní faktor, ale byly povoleny i provozovny do 50 zaměstnanců na bázi soukromých i družstevních zařízení. Byla objevena velká naleziště fosfátů, které nyní patří v významným vyváženým surovinám, velké množství ropy a byly založeny nové rafinérie. V roce 2000 zemřel Hafiz al-Asad a vedoucí místo ve státě bylo předáno jeho synovi Bašárovi Asadovi.

Obrázek 11: Centrum Hamá, park byl vytvořen až po bombardování v roce 1982²⁶

---

²⁶ <http://www.bruhovi.cz/syrie2.php> 3.8.2012

Obrázek 12: Starodávná mešita An-Nuri a dvě norie²⁷

Obrázek 13: Antické rozvaliny a škodovka, automobil v této zemi oblíbený a častý²⁸

²⁷ <http://www.bruhovi.cz/syrie2.php> 3.8.2012

²⁸ <http://www.bruhovi.cz/syrie2.php> 3.8.2012

3.5.3. Damašské jaro

Po nástupu Bašára Asada do prezidentské funkce zavládlo krátké období uvolnění a tolerance, zvané Damašské jaro. Sýrie i západní svět si Bašára Asada, původně očního specialistu a Asmu Achrásovou, krásnou a vzdělanou rodilou Londýňku, jejíž rodiče pocházeli se Sýrie, spojovali s novými vizemi společnosti, s vizemi o uvolnění napětí a řešením nejen ekonomických, ale i politických problémů. Asma Achrásová se za Bašára Asada provdala v roce 2000. Po nástupu Bašáda Asada se zdálo, že chce zemi svého otce změnit. Zatímco první měsíce vlády nového režimu naznačovaly možnou změnu, ale zároveň vytvářely pochyby o stabilitě režimu, ovšem po personálních otřesech v roce 2001 - 2002 se ukázalo, že režim nadále posiluje svoji moc. Bašár Asad dal před politickým uvolněním přednost ekonomickým reformám. Za tento postoj ho nelze kritizovat. Ač se nám z evropského pohledu může zdát vláda prezidenta Bašára Asada despotická, v kontextu místních reálií, náboženské i etnické různorodosti musíme zároveň přiznat, že strana Baas s vedoucími představiteli z rodiny Asadů zajistila v zemi na 50 let období relativního klidu a bezpečnosti s postupným pravidelným bohatnutím společnosti. Ekonomické ukazatele Sýrie v porovnání s okolními arabskými zeměmi

vykazovaly pravidelný roční růst a neustále se zvyšoval i podíl HDP na osobu i při velkém přírůstku obyvatel.

Intelektuální kruhy zklamal postup nového prezidenta, se kterým si spojovaly převážně uvolnění politických represí. Po krátkém období uvolnění po nástupu Bašára Asada do prezidentské funkce se situace opět vrátila do skoro původního stavu a odpůrci režimu opět čelili perzekuci. Pozorovatelé často hovoří o určité politické rozporuplnosti. Z vnějšku se zřejmě, že tato politika je určena domácí rovnováhou, která zajišťuje stabilitu a trvání režimu, a to bez ohledu na druh této rovnováhy či povahu samotného režimu. Po nástupu Bašára Asada do prezidentské funkce projevoval režim vůči islamistickým skupinám shovívavost. Po ukončení tohoto krátkého období byla shovívavost opět vystřídána přísnou bezpečnostní politikou. Nicméně na konci roku 2002 byla přísná bezpečnostní politika vystřídána politikou podporující náboženství - tzv. džihádistské poselství odporu. Po dvou letech, v roce 2004 byla opět proti islamistům zavedena tvrdá bezpečnostní politika. V dalším roce, 2005, se zase uskutečňovaly kroky charakterizované větší mírou shovívavosti, které podporovaly religiozitu a určitá omezení zmírňovaly. V roce 2007 se politika opět vrátila k přísnosti vůči islamistům. Tuto politiku je třeba chápat nejen v rámci domácích faktorů, ale také ve spojení s událostmi v zahraničí. Tolerance na počátku vlády Bašára Asada byla snahou obnovit podporu jeho úřadu v syrské společnosti a je zasazena do období optimistické atmosféry doufající ve změnu ve společnosti po období vlády Asada staršího. Po událostech v září 2001 ve Spojených Státech byla zřejmé, že tato politika byla používána s cílem získat sociální kontrolu nad společností. V okamžiku kdy Američané zahájili válku proti terorismu, byla syrská vláda první, která reagovala. Vzhledem k určité izolaci kterou dával svět Sýrii pociťovat kvůli podpoře různých skupin které Západ považuje za teroristy, zejména uskupení Hizballáh, snažila se Sýrie prostřednictvím své bezpečnostní politiky dobýt si postavení na světové politické scéně jako partner v boji proti terorismu. Tímto způsobem je také možné chápat vládní podporu džihádistskému hnutí, která měla ve skutečnosti za cíl monitorovat možná nebezpečí v předvečer války v Iráku na konci roku 2002. Podobný vliv na Sýrii měl mezinárodní tlak v roce 2005 po atentátu na Haríriho, který umožnil Sýrii objevit trhliny v mezinárodní izolaci v roce 2008.

Obrázek 14: Syrský prezidentský pár Bašár a Asma Asadovi²⁹

3.6. Arabské jaro

Arabským světem probíhá vlna revolučních protestů, kterou západní svět zpočátku euforicky podporoval. Je zvláštní, že společenské nepokoje jsou obvykle vyspělým světem podporovány, vždy mají pochopení pro toho kdo se bouří a projevují odpor proti tomu kdo je u moci, i když ještě před několika dny se navzájem tvářili jako největší přátelé. Ano, zde narážím na zveřejněnou korespondenci Muammara Kaddáfího a Silvia Berlusconiho. Na arabské země mají politici tendenci nahlížet přes okna své kultury a vnímají ho převážně skrze údaje, definice a pojmy, které odráží jejich vlastní kulturní a politický vývoj a nechápou realitu odlišností jiného civilizačního bloku. Ve všech zemích se postupně k moci dostává Muslimské bratrstvo, které dokázalo nejlépe svoji rétoriku přizpůsobit tomu, co chtějí masy lidí v ulicích slyšet. Ne všichni jsou islamisté, ale v podstatě nemají příliš na výběr k jakému směru se přiklonit. Navíc unáhlená a bezmyšlenkovitá finanční ale hlavně ozbrojená podpora rebelům, o kterých Západ de facto nemá informace, ve svých důsledcích podporuje rozvrat regionu a prohlubuje humanitární krizi. Převraty demokracii nepřinesly a země jsou navíc destabilizované, civilní obyvatelstvo vyhánějí jak státní armáda tak vojenské skupiny rebelů, navíc obě skupiny vraždí a terorizují. Situace ve všech zemích které prošly arabským jarem je horší než byla za diktátorských režimů v minulých letech.

---

²⁹ FOTO: [fotobanka Profimedia](http://www.fotobanka Profimedia), <http://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/261947-asad-si-z-povstani-moc-nedela-a-se-zenou-vesele-nakupuje-odhaluji-e-mail.html> 15. března 2012

Protesty a demonstrace v arabských zemích, nazývané též arabské revoluce nebo arabské jaro, začaly v Tunisku. Prvotním impulsem byla veřejná sebevražda Muhamada Buazizího, v městě Sídí Bu Saíd, který se upálil na protest proti špatným životním podmínkám a nezaměstnanosti. Na to navázaly masové demonstrace kvůli zhoršující se hospodářské situaci a represím ze strany tuniského režimu. Po těchto protestech se armáda rozhodla vystoupit proti režimu a donutila prezidenta Zina Abidína bin Alího, vládnoucího od roku 1987, k útěku do Saúdské Arábie.³⁰

Rozsáhlé demonstrace a protesty se v následujících týdnech rozhořely ve většině arabských zemí, hlavně v Egyptě, Alžírsku, Jemenu, Jordánsku, Bahrajnu, Sýrii a v Libyi. Průběh a výsledky nepokojů byly v jednotlivých zemích různé. Zatím nejhorší je situace v Libyi. Protesty v Libyi začaly 13.1.2011. Režim zareagoval na protesty střelením do demonstrantů a nasazením armády. Demonstrace probíhaly především ve velkých městech jako Benghází, Tripolis a Al Bayda. Demonstrující podpalovali policejní stanice, aby se jim do rukou dostaly zbraně. Situace zde po několika týdnech dospěla k povstání. Na stranu povstalců se postupně přidala i část ozbrojených sil. 17.3.2011 byla Radou bezpečnosti zakazující všechny lety ve vzdušném prostoru Libye, s výjimkou humanitárních, a povolující členským státům použití síly, mimo okupace, k ochraně životů civilního obyvatelstva a obydlených území Libyjské arabské džamáhíríje před je ohrožujícími útoky. Ačkoliv rezoluce Rady bezpečnosti OSN hovoří pouze o ochraně civilního obyvatelstva, vyjádření i kroky koalice států OSN, které se angažovaly v Libyi, fakticky vedly k podpoře povstalců proti vládě Muammara Kaddáfího. V červenci 2011 Francie přiznala vyzbrojování povstalců a v říjnu 2011 Katar potvrdil, že jeho armáda bojovala na straně rebelů.³¹

Média zaplavovala západní svět denně informace o krutostech Kaddáfího režimu. Zapomínala se ale obvykle zmínit čeho se dopouštějí libyjské povstalci, když se karta díky intervenci západních států obrátila. Amnesty International zveřejnila rozsáhlé množství důkazů o masových únosech, věznění a mučení páchaném vzbouřeneckými jednotkami. Libyjské milice se vymkly kontrole Národní přechodné rady a dělají si, co chtějí. Čím dál častěji se objevují zprávy, podle kterých jsou ze stran nové vlády, zejména mimo dosah moci NPR, afričtí imigranti a černošští Libyjci vystavováni tvrdé rasistické kampani, masovému věznění, lynčování a popravám, brutálního mučení vedoucího k smrti nejsou ušetřeny ani děti. V únoru 2012 připomínala světová média

---

³⁰ http://cs.wikipedia.org/wiki/Arabsk%C3%A9_jaro

³¹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dansk%C3%A1_v%C3%A1lka_v_Libyi

první výročí libyjské revoluce, ve stejném čase zveřejnila organizace Human Rights Watch informace, že počet pohřešovaných přesáhl hranici 50 000 a navíc měl od pádu Kaddáfího režimu vzestupnou tendenci. V době kdy NATO zahájilo svou intervenci v Libyi činil podle odhadů OSN počet mrtvých 1000 - 2000 osob. Po skončení hlavních bojů je počet obětí podle libyjské Národní přechodné rady 30 000 až 50 000 osob. Co se týče ochrany civilistů, operace Odyssey Dan přinesla katastrofální výsledky. V samotné zemi jsou oblasti se stále velkou podporou bývalému režimu Muammara Kaddáfího.

V Egyptě probíhaly protesty od 25. ledna 2011. Po ohromných demonstracích v Káhiře prezident Husní Mubarak 11. února 2011 rezignoval. V zemi se k moci dostalo Muslimské bratrstvo. Situace v Egyptě není celkem klidná, ale v porovnání s dalšími státy zasaženými arabským jarem, celkem stabilní. Ani Egypt si ale není zcela jist směrem kterým se vydává. I když mnoho Egyptanů se ze svržení Mubaraka raduje, další velká část obyvatel se obává jeho nástupců. Nehovořím zde pouze o egyptských křesťanech, kteří jsou v této době perzekuováni a jichž přišlo o život již několik tisíc, ale i o dalších Egyptanech napříč sociálním spektrem.

V Jemenu probíhaly protesty od ledna 2011 v návaznosti na širší arabské bouře. Jednalo se o spory mezi vládou prezidenta Alího Abdalláha Sáliha a opozicí. Vláda se později s opozicí dohodla na demisi prezidenta, kterému byla poté zaručena imunita. Takzvaný „jemenský scénář“ by se nejvíce zamlouval americké vládě v případě Sýrie.

Největší problém vidím v naprosté neschopnosti západních politiků pokusit se alespoň trochu vnímat arabskou situaci a jejich svět z pohledu jejich vlastních obyvatel. Západ by rád implementoval demokracii a svobodu západního stylu do zemí které mají zcela jinou představu o demokracii a svobodě, kterou západní politik nedokáže pochopit. Přesto je těmto státům nestále vnučována jako jediná správná a nejlepší cesta. V těchto státech ale nelze mluvit o demokracii západního stylu, v této době se částečně sekularizované státy ve svém „osvobozeneckém boji“ dostávají pod vládu islamistů. Jakási náboženská svoboda, která platila za minulých režimů je pryč, nemluvě o právech neislámských spoluobčanů, natož příslušníků menšinových náboženství. Ekonomika těchto států nabrala také hluboký propad a v blízké, ale ani střednědobé vyhlídce, není vidět zlepšení ekonomické situace. Tato situace povede ještě k větší chudobě a k většímu zradikalizování se společnosti, což v těchto zemích už naznačuje jednoznačná podpora straně Muslimského bratrstva napříč zeměmi zasaženými arabským jarem. Další destabilizace regionu nastane v okamžiku, kdy bude i zemích jako je Tunisko a hlavně Egypt zakotven článek hovořící o tom, že Izrael je nepřítel

který musí být zničen. Tímto směrem se ubírá myšlení představitelů Muslimského bratrstva v Egyptě i Tunisku. Egypťsko-izraelská mírová smlouva, která byla dlouhá léta základem stability celého regionu, se nyní ocitá v ohrožení stejně jako obdobná mírová smlouva mezi Izraelem a Jordánskem. Ještě nejsou stabilizovány samy země zasažené už druhým rokem nevyřešenými nepokoji a již se na obzoru objevuje nový konflikt. Pro oblast (ale i pro celý západní svět) by byla největší výhodou stabilizace systémů a mír. Problémem nových arabských režimů ale není zdaleka jen Izrael. Do velkého ohrožení se dostávají všechny menšiny žijící v těchto státech a na prvním místě menšina křesťanská, jak si můžeme udělat obrázek z Egypta a i současné Sýrie.

Pro úplnost zmíním i nepokoje v Saudské Arábii, o které ale západní média pozapomínají informovat. Saudská Arábie pomáhá západním zemím a Turecku v boji proti diktatuře Bašára Asada. Tytéž média ale pozapomínají západní veřejnosti sdělovat, že tatáž armáda Saudské Arábie vraždí na svém území své demonstranty, své odpůrce režimu. Záběry blízkovýchodních médií ukázaly demonstrace šíitských muslimů v lokalitě Quatif, kde do neozbrojených demonstrantů začali bez varování střílet příslušníci policejních sil vládnoucího sunnitského režimu. Tito demonstranti mají špatnou náboženskou příslušnost, jsou to šíitové, stejně jako Bašár Asad. Saudskoarabské síly v posledních týdnech zavraždily několik desítek demonstrantů a za použití brutálního násilí se snaží potlačit demonstrace. Totéž co se děje v Sýrii, jen náboženské strany jsou opačné. Vše se děje se souhlasem a posvěcením saúdskoarabských muslimských duchovních a je ospravedlněno islámem. Saúdská Arábie je ale spojencem západních zemí a tak se vůči jejímu brutálnímu chování ze strany politiků i médií mlčí.³²

Je to stejné jako když se řeší lidská práva v Tibetu a lidská práva v Číně. Vzhledem k čínské průmyslové produkci jsou občasná prohlášení západních představitelů ohledně lidských práv řečena nesmírně politicky korektně, aby se někdo z jejich představitelů náhodou neurazil. Situace tohoto regionu je velice složitá a směr, který země po arabském jaru nabraly, není rychlou cestou ke svobodě, toleranci a lepším životním podmínkám.

Nezbývá než doufat že se „arabské jaro“ nezmění v „arabskou zimu“.

---

³² <http://eretz.cz/2012/02/saudove-slibuji-rozdrtit-siitske-nepokoje-%E2%80%9Eocelovou-pesti/>,
<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/grafika/2011/10/15/prehledne-deset-mesicu-arabskych-revoluci/?cid=722786>

Obrázek 15: Nelítostný diktátor³³ - proasadovská demonstrace

Obrázek 16: Demonstranti na káhirském náměstí Tahrír. Autor: ČTK/AP 14.2.2011³⁴

Obrázek 17: Demonstrace v Sýrii, zdroj Reuters 11.1.2012³⁵

³³ Foto: Profimedia.cz 08.02.2012 - Text: Lubomír Heger, 10.2.2012

<http://www.reflex.cz/clanek/nazory/45109/nelitostny-diktator-asad-a-svobodomyslna-opozice-v-syrii-neni-to-jen-pohadka.html>

³⁴ http://www.denik.cz/ze_sveta/armada-vyzvala-demonstranty-aby-opustili-namesti.html

³⁵

http://aktualne.centrum.cz/zahranici/blizkyvychod/clanek.phtml?id=728536#utm_medium=newsbox&utm_source=atlasHP

Obrázek 18: Demontrace v Jemenu; foto profimedia.cz, 14.2.2012³⁶

3.7. Syrská revoluce

Do Sýrie se demonstrace a nepokoje přelily z Tuniska a Egypta. Protesty spolu nebyly původně nijak koordinovány, příčina nejspíš spočívala v souhře faktorů.

³⁶ <http://wiki.aktualne.centrum.cz/arabske-revoluce/>

Syrská opozice usiluje o svržení prezidenta al-Asada, který na počátku protestů přislíbil politické reformy, ale neuskutečnil je. Jediným ústupkem bylo zrušení výjimečného stavu, který v zemi platil od nástupu levicové strany Baas v roce 1963 a odvolán byl prezidentem Bašárem al-Asadem 19. dubna 2011. Vládní jednotky naopak proti protestantům tvrdě zasahují. Nutno ovšem dodat že poté co byli protestanti vyzbrojeni současnou vojenskou technikou, tak stejně tvrdě zasahují i oni proti státním bezpečnostním silám. Rada bezpečnosti OSN vydala 4. srpna 2011 prohlášení, které odsuzuje útoky syrské vlády na civilisty a také porušování lidských práv a vyzývá k zastavení násilí, ale také ke zdrženlivosti a zdržení se odvetných akcí, především při útocích na státní instituce. Dokument však nemá takovou váhu jako by měla rezoluce, na které se ale Rada bezpečnosti nedokázala shodnout.

Zároveň ale z několika míst začaly zaznívat obavy, že revoluce je zčásti vyvolána zahraničními zájmy a že syrské povstalce a syrskou svobodnou armádu infiltrovaly zahraniční teroristické jednotky islámských radikálů. Mimo pro nás neznámé skupiny se objevuje i jméno Al-Kaida. Tomuto tématu se mezi jinými věnuje i deník The New York Times, který shromáždil indicie, svědčící o tom, že se tato teroristická organizace do bojů o Sýrii skutečně zapojila, a tím, že angažuje sebevražedné útočníky, mění povahu konfliktu. V Sýrii bylo provedeno už více než 10 sebevražedných útoků, z nichž jeden dokonce pozabíjel několik prezidentových nejbližších spolupracovníků a několik dalších spolupracovníků bylo zraněno. Takové útoky nejsou vlastní syrským povstalcům, kteří sami přiznávají, že jejich odpor proti Asadovu režimu začal být úspěšný až ve chvíli, kdy je přišli vycvičit zkušení bojovníci ze zahraničí. Z laických neorganizovaných jedinců se rychle staly dobře organizované a dobře vycvičené skupiny, nemající zábrany páchat přinejmenším stejné násilí jako provládní jednotky.³⁷ Na organizovanost a promyšlenost akcí ukazují útoky proti infrastruktuře státu. V případě zahraniční intervence by se mohlo stát, že počet civilních obětí bude mnohonásobně vyšší nežli doposud, podobně jako se tomu stalo v Libyi. Výsledkem by mohl být velmi nestabilní režim s praktickou dlouhotrvající občanskou válkou, protože jednotlivé povstalecké skupiny se nemohou dohodnout na svých požadavcích a prioritách. Podobně dopadl Irák a již zmiňovaná Libye, kde stále dochází k sebevražedným útokům, povstalci si vyřizují účty s prorežimními stoupenci, kteří jsou nejen utlačováni, unášeni ale nezřídka také vražděni. Počet zavražděných a nezvěstných

---

³⁷ http://www.ceskenoviny.cz/tema/zpravy/osn-jak-syrska-vlada-tak-jeji-odpurci-pachaji-zlociny/828923&id_seznam=83

nejenže postupně neklesá, ale podle Human Rights Watch má dokonce stále stoupající tendenci. Podle této organizace používají ozbrojené opoziční skupiny v Sýrii týrání v podobě únosů, věznění a mučení příslušníků ozbrojených složek nebo příznivců režimu a také popravu. Tedy vše co vyčítali režimu Bašára Asada.³⁸

Z některých pohledů se zdá, že hlavním cílem podporování opozičních sil dodávkami zbraní, logistikou a výcvikem ve vojenských akcích není snaha o pomoc syrskému lidu, ale především snaha o zhroucení režimu a destabilizaci i za cenu občanské války v Sýrii, aby se oslabil i režim v Iráku, který by se mohl stát dalším cílem. Podle dalších známek existuje kromě všemi médii probíraného odporu proti Bašáru Asadovi i stále jeho vysoká podpora mezi obyvatelstvem.³⁹

Duchovní vůdce 1,6 milionu melchitských katolíků, Gregorios III, varoval v polovině roku 2011 představitele západních států, aby nepodporovali revoluce, jež v současné době otřásají zeměmi na Blízkém východě. Vysvětlovat že jejich (arabské země) nejsou připraveny na revoluce a dokonce ani na demokracii evropského typu. Patriarcha řekl, že „sociální, náboženské a demografické“ faktory mohou vyvolat nestabilitu a násilí, pokud režimy budou svrženy, místo aby byly reformovány. Vyzval k „evoluci, ne k revoluci“ a řekl, že představitelé západních zemí by měli prosazovat reformy. Patriarcha popsal nestabilitu Sýrie, která se vyznačuje sílícími protesty a stále násilnějšími reakcemi jak vládních, tak povstaleckých jednotek a situaci popisuje jako tragickou. Odmítá však svržení vlády. Stejně jako další minority se obává, že náhlý konec Asadova režimu by zemi uvrhl do sektářského boje o moc srovnatelného s následky války v Iráku. Sýrie se současnou vládou zvládá udržet křehkou rovnováhu mezi muslimy, křesťany a dalšími minoritami. Sýrie se současnou vládou zvládá udržet křehkou rovnováhu mezi muslimskou většinou a křesťanskou menšinou. Patriarcha popsal zemi jako „model osvědčeného a otevřeného sekularismu“ a řekl, že Damašek je jedno z nejdůležitějších měst, pokud jde o přítomnost křesťanů v arabském světě. Avšak tato přítomnost by mohla rychle skončit, pokud by náhlé mocenské vakuum umožnilo islámským a dalším extremistům bojovat o ovládnutí země.

Občanská válka v Sýrii by mohla destabilizovat i sousední Libanon, kde Sýrie podporuje silné protiizraelské hnutí Hizballáh. Může se také vystupňovat konfrontace na syrsko-izraelské hranici. V případě nutnosti se Asad může obrátit o pomoc k Íránu,

---

³⁸ <http://www.blisty.cz/art/62729.html>, <http://www.czechfreepress.cz/blizky-vychod/syrska-slobodna-armada-oddiely-smrti-zachytene-na-videozaznamoch.html>

³⁹ <http://www.reflex.cz/clanek/nazory/45109/nelitostny-diktator-asad-a-svobodomyslna-opozice-v-syrii-neni-to-jen-pohadka.html>

Rusku a Číně. Důležitým spojencem syrské vlády je i hnutí Hizballáh. S Asadem sympatizuje i současná iránská vláda. Rusko je pro režim hlavním dodavatelem zbraní, Írán mu pomáhá finančně. Všechny hlavní mocenské složky jsou v rukou příslušníci alávitské komunity. Mezi vládnoucí elitou patří i část sunnitů, ale v ozbrojených složkách nejsou na rozhodujících postech. Opozici tvoří sunnitští muslimové - hlavně ti méně majetní – a Kurdové. Opoziční hnutí odmítá tvrzení, že jde o sektářsky motivované povstání s cílem vytvořit v Sýrii islámskou republiku. Vláda označuje povstalce jako islamisty. Hlavní slovo v opozici má Muslimské bratrstvo, stejně jako v ostatních zemích, které prošly arabským jarem.

V parlamentních volbách (květen 2012), přesvědčivě zvítězil blok Národní jednota, který podporuje současného prezidenta země Bašára Asada. Spolu s poslanci provládniho bloku se do Národní rady dostala skupina nezávislých politiků. Tento výsledek voleb se ale nelíbil opozici. Situace v Sýrii je složitá, v současnosti někteří hovoří o hrozbě občanské války, jiní tvrdí že země už de facto v občanské válce je, jen tato skutečnost ještě neproběhla západními médii.

Podle AFP Saúdská Arábie, Kuvajt a Katar vytvořily v květnu 2012 fond 15 miliard dolarů právě za účelem podnítit dezerte členů režimu.⁴⁰

Povstalci zároveň pokračují v ozbrojeném boji s cílem dosáhnout jeho pádu. Snaží se o co největší rozptýlení vládních sil otvíráním co nejvíce bojových front. Chtějí, aby režim padl nejpozději do konce letošního roku, zdůraznil nejmenovaný arabský diplomat. Opozice přiznává, že Katar, Saúdská Arábie a Libye povstalcům dodávají zbraně. Na fotografiích můžeme vidět, že rebelové disponují nejen samopaly, které jsou v současné výbavě armád všeho světa, ale i protiletadlovými a protitankovými střelami a podle některých zdrojů i tanky a obrněnými vozidly. Tedy výzbrojí (mimo letadel), kterými disponují všechny běžné armády světa. Konečně vychází najevo, že zbraně nejsou žádná kořist z armádních vojenských skladů, jak se západní veřejnosti dlouho snažila média namluvit. Také to číslo 15 miliard dolarů na "podporu dezerte" znamená, že ony útoky představitelů režimu jsou jen nákupy a korumpování lidí, ochotných se nechat zaplatit. "Syrská svobodná armáda (FSA) zavedla strategii spočívající v tom, zbavit nepřítele jeho kádrů prostřednictvím dezerte a oslabit ho gerilovou válkou vojensky," vysvětlil Rijád Kahvadží z dubajského centra pro vojenské studie Inegma.⁴¹

---

⁴⁰ http://www.denik.cz/ze_sveta/v-syrii-se-bojuje-povstalci-povzbuzuji-k-dezercim-cleny-rezimu-20120810.html

⁴¹ <http://m.aktualne.centrum.cz/article.phtml?id=754122>

K veřejnosti se postupně dostávají informace, že v Sýrii na straně povstalců bojují žoldáci z Francie, Chorvatska, Libye, Kataru, SAE, Velké Británie a dalších.⁴²

Mnoho syrských uprchlíků se často domů ani vrátit nechce, obávají se, že pokud starý režim padne, nová vláda bude ještě horší než ta předchozí.

Mainstreamové zprávy se nás snaží přesvědčit, že rebelové v Sýrii bojují za spravedlivou věc, a sice osvobození národa od diktatury. Jenže se začíná ukazovat, že mainstream je jen část pravdy, Katar a Saudská Arábie přiznaly že se pomocí miliónů dolarů snaží „nakupovat“ - rozuměj korumpovat, vedoucí představitele Asadova režimu k dezerci k rebelům, dále se přiznaly k zásobování rebelů zbraněmi - stejně jako USA, kde byl založen fond pro zásobování povstalců zbraněmi, na podporou logistiky, informačními technologiemi na výjimku z embarga, která je jinak na Sýrii uvalena. Ukazuje se, že občanská válka povede k vítězství islamistů a nahrazení jedné diktatury jinou diktaturou.

Obrázek 19: Syrští uprchlíci v jednom z provizorních táborů. 14. 8. 2012⁴³

⁴² http://www.denik.cz/ze_sveta/chorvatsti-zoldaci-bojuji-za-penize-v-syrii-20120817.html

⁴³ <http://m.aktualne.centrum.cz/gallery.phtml?url=zahranici/blizky-vychod/fotogalerie/2012/07/03/neprikraslene-fotky-ze-syrie-boj-proti-asadovi/&img=488361&aid=750813&>

Obrázek 20: Syrští uprchlíci v jednom z provizorních táborů. 10.5. 2012⁴⁴

Obrázek 20: Člen odbojové skupiny na hlídce. 5.6.2012⁴⁵

⁴⁴ <http://www.pressweb.cz/rss/143264-beznadej-je-tady-citit-na-kazdem-kroku-rika-koordinatorka-cvt-v-irackem-uprchlickem-tabor>

⁴⁵ <http://m.aktualne.centrum.cz/gallery.phtml?url=zahranici/blizky-vychod/fotogalerie/2012/07/03/neprikraslene-fotky-ze-syrie-boj-proti-asadovi/&img=488357&aid=750813&s=12&p=1>

Obrázek 21: Takto se nechali zvěčnit členové povstalecké skupiny "Bojovníci Chálida íbn al Walída" v Homsu. 12.6.2012⁴⁶

Obrázek 22: Mladá Syřanka podporující Asada, 16.4.2012⁴⁷

⁴⁶ <http://m.aktualne.centrum.cz/gallery.phtml?url=zahranici/blizky-vychod/fotogalerie/2012/07/03/neprikraslene-fotky-ze-syrie-boj-proti-asadovi/&img=488356&aid=750813&s=12>

⁴⁷ <http://www.hedvabnastezka.cz/zeme/syrie/cestopisy-a-reportaze/>

4. Tradiční způsob života Syřanů

4.1. Rodina

Tradiční syrská rodina je postavena na vzoru patriarchální rodiny. Velkou roli hrají i širší příbuzenské vztahy a s tím spojená rozšířená rodina. Těmito vztahy se řídí obvykle i náboženská příslušnost, majetkové a dědické poměry a má vliv i na výběr partnera v manželství. V syrské společnosti ať muslimské, křesťanské, nebo skupině patřící k jakékoliv menšině je běžné, že členové širší rodiny znají své širší příbuzenstvo žijící nejen v Sýrii, ale i tu část rozšířené rodiny, která nezdávka žije v zahraničí. Pro život jednotlivce má rozšířená rodina velký význam, protože určuje jeho místo a sociální stabilitu ve společnosti. K rodině i hospodářství se tak obvykle počítají i další závislí členové. Platí to hlavně pro menší města a vesnice, které ovšem sdružují stále velkou část obyvatelstva Sýrie. V rámci širší rodiny je obvyklá sociální, právní i materiální výpomoc, v případě úmrtí rodiče/rodičů širší rodina obvykle přejímá jejich funkci. Základem rodiny je biologicky založený vztah otce a matky k dítěti, které se od začátku kombinuje se vztahy smluvními, které jsou určovány kulturně.

4.2. Místo islámu v syrské společnosti

Islám je monoteistické abrahámovské náboženství založené na učení proroka Muhammada, náboženského a politického vůdce působícího v 7. století. Slovo islám znamená „podrobení se“ či odevzdání se Bohu (arabsky Alláh). Stoupenec islámu se nazývá muslim, což znamená „ten, kdo se podřizuje (Bohu)“. Počet muslimů se odhaduje na 1,8 miliardy, což z islámu činí spolu s křesťanstvím dvě nejrozšířenější náboženství světa. Do budoucna bude přibývat spíše muslimů vzhledem k vysoké porodnosti muslimských států.

Značná část obyvatelstva Sýrie vyznává sunnitský islám (74 % obyvatel), z šiitských skupin jsou významní především alavité kteří patřili k vládnoucí vrstvě v syrské společnosti (12 %). K dalším šiitským náboženským skupinám patří také drúzové (3 %) nebo ismailité a další sekty (3 %). Zbytek (10 %) tvoří nejrůznější křesťanské církve. Sýrie je sekulární stát a náboženským menšinám je v porovnání s dalšími zeměmi v oblasti zaručena velká míra svobody vyznání, v některých případech i omezené autonomie. Na druhou stranu jsou v rámci politického procesu zvýhodňováni lidé

spojení s některými sektami, především alavitů. V syrské ústavě je zakotveno, že prezidentem Sýrie může být pouze muslim (není ale určeno že to musí být ší'itský nebo sunnitský muslim).

Obrázek 23: Umajjovská mešita ze začátku 8. století v Damašku, 2.7.2012⁴⁸

Islám ovlivňuje celou syrskou společnost ať je jedná o sociální záležitosti, právo, politiku zaměstnanosti, zdravotnictví. I minoritní skupiny a menšiny přizpůsobují svůj život islámu a částečně ho implementují do svých zvyklostí.

Manželství je v islámu smluvním vztahem a uzavírá se zpravidla písemnou smlouvou mezi ženichem a zákonným zástupcem nevěsty za přítomnosti dvou plnoprávných svědků. Jako zástupce nevěsty vystupuje otec nebo některý mužský příbuzný z otcovy strany. Svatební smlouva sama o sobě je jednou z nejdůležitějších věcí v životě, nejde o formalitu, uzavírá se před Bohem, je to smlouva na celý život. Oddávajícím bývá většinou imám mešity nebo jiný muslim k tomu určený, který je dobře obeznámený se zásadami uzavírání svatební smlouvy. Důležitou postavou při svatebním obřadu je zástupce nevěsty. V muslimských společnostech to bývá většinou otec, strýc, bratr, nebo dědeček. Pokud nevěsta nikoho takového nemá, může jím být sám oddávající.

---

⁴⁸ <http://www.cestomila.cz/clanek/702-rachid-khalil-budoucnost-syrie-je-svetla>

Nevěsta si svého zástupce volí a dává mu plnou moc, aby ji zastupoval a chránil. Jako panna nemůže jednat sama s muži a mít s nimi před svatbou fyzický kontakt. Ženich se tedy obrací na zástupce nevěsty a žádá ho o souhlas, který je podmínkou svatební smlouvy. Jedním z pilířů svatební smlouvy je také věno – mahr. Jedná se o právo nevěsty, aby dostala od ženicha věno. Výše věna se zapisuje do manželské smlouvy.⁴⁹ Muslimské autority vykládají manželství podle Koránu jako náboženskou povinnost, morální pojistku a společenský závazek. Normální způsob chování muslimského jednotlivce se zaměřuje na rodinu a snahu založit si vlastní rodinu. Manželství a rodina mají v islámském systému ústřední postavení.⁵⁰

Při výběru životního partnera islám znamená, že muž si může vzít za manželku nemuslimku, ale muslimka si může za partnera vzít pouze muslima, protože není jistota, že by si mohla uchovat své přesvědčení a praktikovat svoji víru. V praxi to vypadá obvykle tak, že žena nemuslimka, pokud se s manželem odstěhuje do země jeho původu, přestupuje dříve či později na víru svého manžela. Pokud se rozhodne pro svatbu muslimka (resp. její rodina) a její vyvolený není muslim, musí přestoupit na islám před uzavřením manželství.

Podle islámu je záslušnější se oženit/ vdát se, než zůstat svobodný. Žádná žena nemá právo zřici se svého základního poslání - stát se matkou. Když zůstane svobodný muž, je to chápáno jako prohřešek proti etickým normám, jako úchylnka, která může vést až k hříchu mimomanželského styku. Nicméně dle rozhovorů zvláště s ženatými muži jezdícími do Evropy jsou mezi nimi velmi oblíbené eskortní služby a návštěvy veřejných domů a jejich ženy to berou jako normální součást jejich cest do Evropy. Nejsou tím nadšené, nicméně to nejsou schopny ovlivnit a musí toto chování tolerovat.

Rodina je v islámu chápána jako základní článek obce věřících. Obec bude prosperovat když bude fungovat rodina a ta musí být právně chráněna. Islám povzbuzuje věřící aby zakládali rodiny a budovali úspěšné lidské vztahy. Početná a soudržná rodina patří k vysoce ceněným životním hodnotám a věří se, že rodinná pouta dávají lidem pevné životní jistoty. To je důvod proč islám věnuje takovou pozornost rodině. Rodinné právo tvoří velkou část právních předpisů a zákazů, které se opírají o podrobné pokyny v Koránu. Právní věda vychází ze struktury velkorodiny, jež je stále často převládajícím typem. Hlavou rodiny je muž (nebo i děd) a další mužští příbuzní. Od přivdaných snach se očekává porození synů a zajištění pokračování mužské linie, podíl na hospodářské

---

⁴⁹ <http://www.svatbypodlekaty.cz/novinky/pilire-svatby-v-islam.html>

⁵⁰ <http://www.infomuslim.cz/obrad-y-a-urady/islamska-svatba/>

prosperitě, harmonii a soudržnosti rodiny. Muslimská rodina je tradičně patriarchální a patrilinéární.

Demografický pohyb obyvatelstva vede k narušování těchto rozšířených velkorodin a vede k větší individualizaci. Z toho vzniká potřeba reformy práva, ale celý komplex ustanovení o rodinném právu stále odolává i v moderní době pokusům o úpravu. V některých zemích jsou mezi sekularizovanými právními normami a běžnou praxí rozdíly, jinde jsou pod tlakem fundamentalistické opozice nuceni se vrátit k původní praxi.

Obrázek 24: Mešita Zanab v Sýrii⁵¹

4.3. Křesťané v syrské společnosti

Syrští křesťané jsou dědici tradic, vázaných především na syrštinu, jeden z aramejských dialektů. Syrština coby semitský jazyk je bližší hebrejštině a židovské a mezopotámské kultuře. Syrští křesťané také na rozdíl od řecky a latinsky hovořících křesťanů nežili v římské či byzantské říši, které postupně křesťanství přijaly, a byli tak často vystaveni pronásledování.

Politickým a kulturním střediskem syrských křesťanů byla Antiochie, která se také stala sídlem patriarchátu. Antiošský patriarchát byl sice silně helénizován, nicméně syrsky

⁵¹ <http://tema.novinky.cz/syrie> 12.2.2012

hovořícími kulturními středisky se stala města Edessa, Nisibis a Ktésifón. Nejvýraznější syrskou křesťanskou skupinou jsou příslušníci syrské pravoslavné církve k níž v Sýrii náleží asi 60% křesťanů, což je asi skoro 1 miliónu věřících, z celkového počtu okolo 1,8 miliónu křesťanů.

Křesťané žijí nyní v Sýrii v obavách z nejisté budoucnosti. Melchitský patriarcha Gregorios III varoval už v polovině roku 2011 představitele západních států, že jejich (arabské) země nejsou připraveny na revoluci ani na demokracii evropského typu. Obává se, že sociální, náboženské a demografické faktory mohou vyvolat nestabilitu a násilí, pokud místo zreformování budou svrženy. Popisoval nestabilitu Sýrie, která se vyznačuje stále násilnějšími protesty vládních i povstaleckých jednotek.

Někteří syrští křesťané uvádějí, že ve chvíli kdy se začali bát o svůj život se přidali na stranu Bašára Asada, neboť jeho režim jim zajišťoval alespoň nějaké místo ve společnosti. Podle listu Washington Post tak ale činí ze strachu z občanské války a z toho, že by rebelové mohli získat na síle, a v horším případě dokonce zvítězit a ustavit islamistickou vládu, která by byla nepřátelská k náboženským menšinám.

Svržené režimy se snažily držet islamisty pod kontrolou. Nyní se arabský svět ukazuje takový jaký je - tedy ovládaný islamistickými tendencemi - a to je pro křesťany vážné ohrožení. Tak sumarizuje uplynulý rok v arabském světě P. Samir Khalil SI, egyptský islamolog. Zároveň ale nehodnotí arabské revoluce negativně, určitá pozitiva přinesly, ale důležitá bude cesta po jaké se vydají do budoucnosti.⁵²

V podobném duchu hovoří i syrsko-katolický patriarcha Ignác III. : „ Nejenom křesťané, ale podle mého názoru celá syrská společnost se velmi obává budoucnosti, protože v Sýrii je velmi složitá situace. Není zde jenom jediné náboženství, ani jediné etnikum, ale náboženská, konfesní a etnická rozmanitost. Vrcholem všeho je fakt, že u moci je jediná politická strana Baas, která náleží k menšině alavitů. Muslimská většina sunnitů má za to, že byla nespravedlivě odsunuta stranou a chce se chopit vlády. Panuje zde tedy velký strach, že vypukne konflikt s náboženským nádechem i neblahými důsledky. Situace je tedy velmi obtížná pro všechny obyvatele Sýrie a zvláště pro nás křesťany, kteří zde žijeme dva tisíce let a pokládáme se za Syřany. Říkám to jako syrský křesťan, neboť i přesto, že moje sídlo je v Libanonu, narodil jsem se v Sýrii a Libanon a Sýrie udržují těsné kontakty. Křesťané se cítí v nebezpečí a opravdu se obávají, že by se mohli stát prvními oběťmi občanské války s náboženským pozadím. V zemi totiž

---

⁵² <http://eretz.cz/2012/02/krestane-jsou-syrii-stabilizacnim-prvkem-desi-se-obcanske-valky/>

nepůsobí křesťanské politické strany, křesťané nemají k dispozici ani zbraně a kromě toho jsou rozptýleni po celé Sýrii. Existují sice regiony, kde tvoří většinu, ale jakmile by padla centrální vláda, nastal by nekontrolovatelný chaos. V takovém případě lze předpokládat, že by padly zábrany a křesťané by se stali prvními oběťmi. Doufejme, že k tomu nedojde, na mezinárodní scéně existují snahy o nastolení dialogu a hledání civilizovaného řešení“ řekl syrsko - katolický patriarcha Ignác III pro Vatikánský rozhlas v květnu 2011.

Syrská katolická církev je syrská východní katolická církev na Blízkém Východě. Ritus a zvyklosti má syrská katolická církev společné se syrskou pravoslavnou církví, užívá totiž antiošského ritu, podobně jako maronitská katolická církev a syrsko-malankarská katolická církev. Hlava církve sídlí v Bejrútu a organizace církve je nezávislá na melchitské řeckokatolické církvi, maronitské církvi, chaldejské katolické církvi a dalších blízkovýchodních církvích ve společenství s římským biskupem, papežem.

Obrázek 25: Křesťanská svatba v Sýrii, 18.6.2012⁵³

5. Syřané v České republice

Představení skupin, důvody opuštění země původu

Syřané kteří přišli do Československa okolo roku 1965, sem přišli za účelem studia na základě smluv mezi tehdejší československou a syrskou vládou v rámci „přátelství“

⁵³ <http://www.tyden.cz/archiv/?vyhledat=syrsk%C3%A1+svatba&x=8&y=5>

zemí s podobnou politickou ideologií. Byl to výsledek politiky z 60. let minulého století, kdy tehdejší Sovětský svaz, jeho východoevropské satelitní státy a bývalá Jugoslávie začaly v hojném počtu přijímat studenty z Blízkého východu a z Afriky s cílem rozšířit svůj vliv po celém světě prostřednictvím vzdělané elity. Z Československa se do Sýrie tehdy vyvážely československé technologie a budovaly se zde továrny dle československých návrhů. Stavěly se zde cukrovary, továrny se zaměřením na strojírenství, sítě vodovodů a zavlažovacích kanálů, komunikace, otvíraly se doly, dodávaly se vrtné soupravy. Hlavním zprostředkovatelem byl Strojimport a právě díky dobrému jménu českých inženýrů Strojimportu se mnoho mladých studentů hlásilo na vysokou školu do Československa, do země o které neměli reálnou představu, jak bude opravdu vypadat. Sedmnáct studentů z mé skupiny podalo přihlášku na československé vysoké školy právě na základě tohoto dobrého jména našich zemí. Osm studentů si školné hradilo z vlastních prostředků, šestnáct studentů mělo přiděleno stipendium. Na přidělení stipendia byla kvóta pěti studentů na školní rok na vybraný obor. Další země kam se studenti hlásili na studia byla Francie a Bulharsko. Francie jako cílová země byla výhodná z pohledu své politiky vůči přistěhovalcům, neboť s příchozími z bývalých koloniálních zemí zacházela jako s Francouzy. Co se týče Bulharska, byla to náhradní země, pokud studenta nepřijala česká univerzita. V České republice po ukončení studia zůstala většina studentů, kteří se zde během studia, ale i později, oženili s Češkami.

Nebyl to pouze případ Československa, ale všech satelitních zemí bývalého Sovětského svazu. Předseda kyjevského Centra blízkovýchodních studií Oleksandr Bogomolov připomněl, že sovětské úřady podněcovaly sňatky se Syřany. Viděly v nich prostředek k získání vlivu v řadách syrské elity od doby, kdy většina syrských studentů začala přicházet z prominentních rodin. Mnoho syrských mužů, kteří se oženili s ženami z exkomunistických zemí, pochází údajně z řad vzdělané alávitské komunity, tedy skupiny nejvíce ohrožené povstáním, jemuž dominuje syrská sunnitská většina. V komunistické éře totiž Asadův režim dovozoval cestovat do Evropy jen svým stoupencům.

Co se týče Syřanů usazených Čechách, tak Ti obvykle přibližně deset let pracovali v Sýrii, Libanonu, Saudské Arábii nebo Alžíru, kde vydělali finanční prostředky na slušný start v Československu. Jedním, ne zcela nepodstatným důvodem také bylo to, že

studium v cizí neislámské zemi je možné se vyhnout vojenské službě v syrské armádě. Po studiu se všichni Syřani ze služby v armádě vyplatili. Tzn. zaplatili určité odstupné v rozmezí od 3.000 – 10.000 USD. Tato akce je naprosto nezbytná, pokud dotyčný chce Sýrii někdy v budoucnu ještě navštívit. Všichni Syřané shodně uváděli, že pokud by se nevyplatili, po přiletu na jakékoliv syrské letiště by byli zavřeni do vězení a odsouzeni za neplnění vojenské služby. Vězení se všichni nesmírně obávali, protože policie je prý „stát ve státě“ a člověk může strávit ve vězení i mnoho měsíců, aniž by mu kdokoliv objasnil přesný důvod. Před první návštěvou Sýrie po tomto vyplacení si přes několik svých přátel a příbuzných na úřadech zjišťovali, jestli mohou bez problémů do země přijet. Částka byla různá, podle mých dotazů respondenti zaplatili částku sdělenou úřadem. Cena se neodvíjela podle let strávených v cizině, ani podle vzdělání. Ve stejném roce zaplatili dva stejně staří Syřané, se stejným vzděláním a ze stejného města velmi rozdílné částky za vyplacení se armádě. Výplatné zřejmě nemá přesná pravidla, a armáda si jím vylepšuje svůj rozpočet.

Obrázek 26: Mise OSN v Sýrii 15.5.2012.⁵⁴

Většina Syřanů z této skupiny jsou dnes spíše pacifisté. Zajímavé na tom je, že i potomci těchto Syřanů - tři mladí muži schopní vojenské služby v české armádě požádali o civilní službu, kterou zde splnili. Bohužel se nyní nemohou nikdy podívat do Sýrie, protože by byli povoláni k vojenské službě v syrské armádě, ač mají české občanství a

⁵⁴ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/192633-mise-osn-v-syrii-oficialne-konci/>

jsou narozeni v Čechách. Vojenská služba se vztahuje i na potomky Syřanů trvale žijících v zahraničí. Vyhnout se této povinnosti se dalo opět pouze vyplacením.

Další skupinou Syřanů jsou příchozí po roce 1989. V období po roce 1990 začalo do Československa přicházet i poměrně velké množství Kurdů ze Sýrie. Postupem let se zde usadili a jako první založili rodiny se ženami vlastní národnosti.

Další příchozí ze Sýrie už často nebyli vysokoškolští studenti, ale mladí lidé toužící poznat svět. Často přicházeli jako členové rozšířené rodiny zde usazených Syřanů, ale již zde v takovém počtu nestudovali, spíše pracovali ve firmách které postupně zakládali zde usazení Syřané nebo se snažili zde si také nějakou živnost založit. Ne vždy byli úspěšní, nicméně podle statistického úřadu jen několik málo jedinců pracuje v zaměstnaneckém poměru, ostatní jsou vedeni jako OSVČ.

Poslední malá skupina, se kterou jsem ale původně vůbec nepočítala, jsou současní uprchlíci ze Sýrie. V důsledku sektářského násilí se do Čech vrací nebo utíká část východoevropanek které se do Sýrie provdaly, obvykle za syrské studenty vysokých škol studujících v jejich domovině. Takových svazků byly odhadem tisíce. "Tyto ženy neskončily na venkově v nějaké osadě a nemusely těžce bojovat o živobytí," řekla Katarzyna Goraková-Sosnowská, profesorka na fakultě arabských a islámských studií na varšavské univerzitě. "Jsou to manželky mužů, kteří absolvovali evropské univerzity, manželky akademiků." Ze země utíkají obvykle ženy s dětmi, Ukrajina pro ně vyslala i vládní speciál, další ženy odcestovávají polskými, srbskými ale i českými aerolinkami. Mezi těmi, které v uplynulých dnech opustily Sýrii, byla i třiapadesátiletá Srbka Biljana Ajúbiová. Se svými třemi dětmi a dalšími bezmála 40 osobami, většinou manželkami a dětmi Syřanů, odcestovala srbským letadlem. Ona osobně nemá sebemenších pochyb o tom, kdo nese vinu na krveprolití, které ji přinutilo opustit manžela v Halabu. "Vinni jsou Američané. To oni financují rebely, spolu s Katarem a Saúdskou Arábií," řekla žena. Ajúbiová prý doufá, že syrská armáda zvítězí a oni se vrátí do Halabu. Asad podle ní nemá s masakry nic společného.⁵⁵

Některé z nich se vrací zpět i do Čech. Bojí se o své domovy v Sýrii, jsou nešťastné ze situace. Přejí si, aby se vše uklidnilo a oni se mohli vrátit zpět do Sýrie, ale zároveň se bojí o životy svých rodin v případě vítězství islamistů.

---

⁵⁵ 7.8.2012 http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/asie-a-oceanie/konec-pohadky-vychodoevropanky-prchaji-ze-syrie_242296.html

5.1. Důvod studia v Československu a České republice

V syrské společnosti převládá tradiční úcta ke vzdělanosti. K tomuto tradičnímu vztahu ještě často přistupuje touha rodičů i přání samotných dětí, aby se vypracovali na lepší a důstojnější místa ve společnosti, než jejich otcové. V protikladu k těmto skutečnostem je ale vysoký podíl syrských rodin pracujících v zemědělství, jimž v odlehlých místech země zemědělský způsob života brání v pokračování v delší školní docházce.

U studentů přicházejících do Evropy mě zajímal důvod studia v zahraničí, když studium v Sýrii by bylo finančně podstatně méně náročné. Důvody byly různé. Pro některé to bylo přání vzdělávat se na školách které v Sýrii nebyly, pro jiné, že syrské školy nebyly dostatečně odborně uznávané. Studenti ze zahraničí přijíždějí z jiného kulturního a sociálního prostředí. Pro občany zemí třetího světa je diplom z jakékoliv české vysoké školy prestižní. V posledních 15 letech kdy i v České republice začaly vznikat soukromé školy se mnoho studentů hlásí na tyto školy, neboť podle vzoru západní Evropy je vysoké školné vnímáno jako záruka kvality. Diplom ze soukromých vysokých škol nemá v české společnosti stejnou váhu jako ze státních, zde záleží na tom zda cizinec chce v České republice zůstat nebo zda zde chce jen studovat. Vystudovat vysokou školu v Evropě se v těchto zemích cení velmi vysoko a rodiny jsou do takového vzdělání ochotny investovat nemalé peníze. V syrské střední třídě je důležitá nejen vysoká škola a obor, ale též místo, kde byla škola vystudována. Takový stav ale můžeme pozorovat i u nás v dnešní české společnosti.

Syrské školství spravují dvě ministerstva – výchovy a vysokého školství. Na státních školách je školství bezplatné. Školský systém se rozděluje na čtyři hlavní stupně:

Základní škola – trvá 6 let a ukončuje se certifikátem o dokončení základní školy. Docházka na základní školu je povinná. Přípravná škola – od 7. do 9. třídy, škola končí vysvědčením o dokončení přípravné školy. Gymnázium nebo střední škola – tato etapa se ukončuje maturitou, na jejímž základě se určuje zaměření na vysoké škole. Vysoká škola – v Sýrii jsou 4 univerzity, které mají více než 50 fakult v Damašku, Aleppu, Homsu a Latakii a ostatních oblastech. Většina univerzit v Sýrii funguje podle francouzského modelu. Syrská vláda podporuje výuku strojírenství a medicíny, ostatní vědy, například umění, humanitní obory či ekonomie, jsou zanedbávány. Studenti vysokých škol mají právo na odklad vojenské služby.

Nejvyšší hodnocení v pohledu syrské společnosti má lékařská fakulta oboru chirurgie. Takto vzdělaný muž je vysoce uznáván, jeho zaměstnání je prestižní a patří na vrchol elity dané lokality. Práce lékaře, kterého bychom v našich podmínkách nazvali obvodním, je z pohledu sociálního statusu rodiny nepříliš významná a neváží se k ní žádné zvláštní výhody. Na druhém místě pomyslného žebříčku je vysoká škola technického zaměření, hlavně petrochemie, třetí jsou práva a zemědělství. Podle prestiže oborů vysokých škol si lze vytvořit pohled na důležitost jednotlivých odvětví v syrské společnosti a syrském hospodářství.

Určování možností studia na vysokých školách má zcela jiné regule než v našich zemích. Studenti skládají maturitu podle zaměření - technickou nebo humanitní. Maturita je státní záležitostí a je prováděna formou písemných testů. Podle bodového ohodnocení je sestaveno celostátní pořadí a studenti si mohou vybírat z nabídky vysokých škol. Studenti s nejlepším prospěchem mají nárok hlásit se na medicínu, s mírně horším prospěchem na technické obory atd. Školy se přidělují studentům podle dosažených výsledků. Pokud student není spokojen se školou, která na něj podle jeho bodového ohodnocení vybyla, může další rok opakovat státní maturitu a opět se zařadit do zápasu o vysněnou vysokou školu. Maturitu může opakovat několikrát, počet opakování není omezen.

Velmi důležité jsou studentovy výsledky pro rodiče, protože investice do vzdělání dítěte je jejich investicí životního a důchodového pojištění. V Sýrii existuje důchod pouze u státních zaměstnání, kterých není mnoho a o tato místa je ohromný zájem. Získat pracovní místo u „státu“, je prý totéž jako vyhrát první cenu v loterii. Zbytek obyvatel si musí na své stáří našetřit během svého pracovního života, nebo nainvestovat do vzdělání dětí, kteří se o své rodiče starají a platí jim renty.

Dosažené vzdělání dítěte také silně posiluje prestiž celé rodiny. Rodiče proto vždy chtějí aby jejich děti studovali na co nejprestižnějším oboru vysoké školy a dosáhli nejvyššího vzdělání bez ohledu na to, zda děti tento obor studovat chtějí nebo k němu mají předpoklady. Starší generace měly těžší život a málokdo mohl studovat na vysoké škole, takže nyní vkládají všechny své sny a naděje do potomků a jsou ochotni pro jejich vzdělání obětovat mnoho sil. Co se týče rozhodování o výběru vysoké školy, ve většině případů o škole rozhodují rodiče.

Jeden z dotazovaných po třech letech studia medicíny zjistil, že z psychických důvodů nemůže pokračovat ve studiu (pohled na krev) a jeho otec, který studia financoval, mu v ten okamžik přestal platit školné. Návrh jiného oboru medicíny nebyl akceptován a

student si musel vydělat na studia jiné vysoké školy v ČR vlastní prací. Usmíření s otcem se uskutečnilo až po mnoha letech, kdy respondent již několik let vykonával práci zemědělského inženýra a sám byl otcem rodiny.

Studium bylo od 60. let minulého století podporováno vládami celého východního bloku, kdy tehdejší Sovětský svaz, jeho východoevropské satelitní státy a bývalá Jugoslávie začaly v hojném počtu přijímat studenty z Blízkého východu a z Afriky s cílem rozšířit svůj vliv po celém světě prostřednictvím vzdělané elity. Jugoslávie byla v té době vůdcem Hnutí nezúčastněných zemí, které mělo těsné vazby na režim Asadovy rodiny. Sovětský svaz měl zase zájem na rozšíření svého politického vlivu na nestabilním Blízkém východě. V studentech viděli prostředek k získání vlivu v řadách syrské elity od doby, kdy většina syrských studentů začala přicházet z prominentních rodin.

Postupně se zvyšující počet syrských vysokoškoláků ukázal nový problém – mladí ambiciózní muži potřebují instituce, které ventilaci jejich ambiciózních potřeb umožní. Pokud se mladí lidé, jež tvoří většinu populace v Sýrii (na obrázcích z demonstrací, či jako rebely se samopalem vidíme mladé lidi, střední generaci nebo staříky jsem neviděla nikde) „vydovádí“ realizací projektů kde uplatní své nabyté znalosti ze školního prostředí, kvalifikovanost a konkurenceschopnost, posunou zemi k pokroku bez válek a střetů. Společnost ale musí nabídnout instituce, které zvýší jejich možnost seberealizace a toto uplatnění může být i nejlepší variantou alternativy k níž předchozí generace mnohokrát sáhly a jež je dnes zase aktuálně na scéně – prevence extremismu ve všech formách.

Obrázek 27: The Sunday Times: Syrským rebelům pomáhaly britské tajné služby⁵⁶

---

⁵⁶ **vydáno:** 19.08.2012, 05:02 | **aktualizace:** 19.08.2012 08:39 http://www.ceskenoviny.cz/tema/zpravy/the-sunday-times-syrskym-rebelum-pomahaly-britske-tajne-sluzby/830022&id_seznam=83

5.2. Příčiny emigrace

Jediným důvodem emigrace ze Sýrie skupiny Syřanů, která k nám přišla od 60. let minulého století do roku 1989, bylo studium na našich vysokých školách. České prostřední bylo velmi homogenní a Syřané tu historicky neměli žádné zázemí. Jiné to bylo se Syřany kteří k nám přišli po roce 1989. Tito lidé sem už převážně nejeli za studiem, ale často za svými zde usazenými příbuznými jako do evropské země kde očekávali maximum možných vymoženosti. Když jsem kdysi začala mluvit o Sýrii, o důvodech přestěhování se, předpokládala jsem, že to bylo převážně z citových důvodů (seznámení se za studia s dívkou) nebo později z důvodů ekonomické migrace. K těmto dvěma příčinám se ale přidaly další důvody, ale ani Syřané je později nebyli zcela schopni vysvětlit. Křesťanští Syřané hovořili často o tom, že v dětském věku kdy navštěvovali školu si zakládali na tom že chodili v tmavých kalhotách a bílých košilích – aby se odlišili od Syřanů, muslimů kteří chodili v ušmudlaných galábiích. Vždy prý toužili vyniknout, lépe se učit, více uspět. Muslimští studenti hovořili pouze o tom, že chtěli studiem v Evropě dosáhnout vyššího společenského uznání a sociálního statusu. Často považovali svoji zemi za velmi zaostalou, v rozhovorech například zmiňovali, že v Sýrii se běžně vozí hospodářská zvířata na střeše autobusu, lidé na vesnici v odlehlých oblastech i běžně sdílí obydlí s některými hospodářskými zvířaty. V tomto ohledu se za svoji zemi, za její zaostalost, styděli.

Hovořili jsme i tom že se v Sýrii necítili být zcela sociálně svobodní. Lidé žijí ve velké rozšířené rodině, ve velké komunitě a jsou nestále podřízeni kontrole svých příbuzných,

kteřá není vždy příjemná hlavně mladým mužům. Zmiňovali hlavně situace kdy se rodiče dozvěděli nějakou zprávou ještě dříve, než oni sami došli domů. Tato sociální kontrola je často velmi znechucovala. Jindy hovořili o zkosnatělosti systému, který se nechce přizpůsobit pokroku a nové době, nedává šance na pracovní uplatnění mladým lidem. Křesťané navíc hovořili o situacích kdy jim není umožněno dostat se na vyšší pracovní pozice, protože je může vykonávat pouze muslim. Jednalo se hlavně o střední úředníky, kteří by rádi postoupili, ale vyšší úřednická místa se křesťany neobsazovala.

Skupina přichozích po roce 1989 již přicházela i z jiných důvodů, z nichž ale ty ekonomické výrazně převažovaly. Dalšími důvody byla společenská a politická nesvoboda, nezaměstnanost, ale i lákavost Evropy jako země kde „lítají pečení holubi do úst“. Část mladých mužů se chopila příležitosti vycestovat do České republiky za vidinou ekonomického zlepšení jejich životní situace, touhou utéct před společenskou kontrolou, osvobodit se, začít si žít svůj život po svém. Jedním z důvodů byla i absence nějakého cíle a prostoru pro realizaci v Sýrii. Ovšem představy a sny se někdy střetávají s realitou trochu tvrději. Na druhou stranu, pokud by se mladíci v Sýrii oženili, jejich cílem a realizací by se stala rodina, starost o děti a jejich obživu, jejich život by se ubíral jiným směrem. Ovšem protože zde již měli někoho ze širší rodiny, zakotvili v nějaké sociální a vztahové síti a nebyli vydáni napospas náhodě.

Část přichozích byli opět studenti oborů medicíny, méně technických oborů.

Poslední skupinou byli Kurdové ze Sýrie, kteří zde obvykle požádali o politický azyl. V této skupině byli poprvé ženy, které následovaly své manžele nebo bratry do České republiky.

Obrázek 28: Jednání o Sýrii, 20.7.2012⁵⁷

---

⁵⁷ <http://www.ceskenoviny.cz/svet/zpravy/pozorovacim-ise-osn-v-syrii-oficialne-skoncila/830353>

5.3. Zaměstnání a sociální status v ČR

Sociální status (sociální postavení člověka) je pozice v sociální struktuře. Status vymezuje práva a povinnosti jedince ve vztahu k ostatním jedincům a zároveň také formuje očekávání, která může okolí mít od držitele statusu v určitých situacích. Další způsob dělení může rozlišovat status subjektivní, tedy kam jedinec zařazuje sám sebe a status objektivní, kam jej řadí okolí. Jinak řečeno jde o hodnotu daného jedince v sociálním systému, které zahrnuje sociální kategorie jako je autorita, moc, prestiž a výsady.

Nejvyšší sociální status v syrské společnosti obnášelo povolání lékaře – chirurga, takže nejvyšší procento studentů studovalo medicínu. Po dokončení studia se tomuto povolání věnují v České republice, Velké Británii, Itálii a USA. Syřan žijící ve Velké Británii má za manželku Angličanku, i když první manželka byla Češka. Vzhledem k tomu, že bývalý režim ji nepovolil vystěhování s dítětem (dítě pocházelo z manželského svazku uzavřeného v Čechách s tímto Syřanem) do Velké Británie a tomuto Syřanovi v bývalém Československu hrozilo vězení za jeho práci mimo socialistický blok, došlo k rozvodu. Další studenti vystudovali technické obory a zemědělství. Vzhledem k jejich vzdělání je jejich sociální status poměrně vysoký. Kupodivu mezi syrskými studenty byl v 70letech i student, který získal v Sýrii stipendium na studium konzervatoře do Čech a na AMU. Dnes je úspěšným umělcem.

Všichni kdož vystudovali medicínu pracují v nemocnicích nebo provozují soukromou lékařskou praxi. Pracují jak v oboru klasické chirurgie, tak plastické chirurgie, ale jeden i jako psychiatr. Ostatní pracují jako osoby samostatně výdělečně činné, dva pracují na ambasádách, další mají své různě velké firmy. Osoby samostatně výdělečně činné pracují v oblasti obchodu, převážně s dalšími obchodníky ze Sýrie, Egypta nebo dalšími Syřany žijícími převážně v Německu. Tři Syřané (Kurdové) pracují také jako příležitostní překladatelé do arabštiny a kurdštiny. Obchod na který se soustřeďují osobně je převážně se strojním materiálem, několik firem obchoduje s potravinářským zbožím, další vlastní restaurace, dva obchodují s textilem. Co se týče statusu, obchod se strojním materiálem je obchodem hodným mužů, je v Sýrii společensky uznáván a přináší určitý společenské uznání.

Majitelé firem se soustřeďují opět na export strojírenského materiálu, strojírenských technologií a výrobních linek, export textilního materiálu z armádních zásob ČR, import textilu do ČR, další vlastní cestovní společnost, tři jsou majitelé restaurací, pět jich vlastní směnárny.

Ve společnosti se na práci a spotřebu můžeme dívat jako na dva hlavní životní cíle. Zaměstnání hraje v naší kultuře důležitou roli, skrze ni se definují naše cíle, status, sociální kontakty. Práce nám pomáhá strukturovat život i jednotlivé dny a je příležitostí k sociálním kontaktům. A vzdělání je výrazným činitelem ovlivňující tyto příležitosti.

Okruh známých dotazovaných se rekrutuje z přibližně osmdesátipětiprocentním zastoupením z české komunity, se známými s podobnými zájmy, vzděláním a ekonomickou situací. S ostatními Syřany se potkávali při sezeních organizovaných syrskou ambasádou, v rámci Syrského klubu, stýkají se i Kurdové, v poslední době výrazně politicky organizováni. Častěji se vídají pouze se svými spolužáky ze studií při jejich návštěvách do ČR, nebo se zde usedlími přáteli. Bydlí ale v dost vzdálených městech, čemuž odpovídá řídká intenzita osobního styku. Starší Syřané styky s členy své národnosti nijak cíleně nevyhledávají, u mladších je intenzita těchto styků dle možností vyšší.

Co se týče bydlení, větší část vlastní rodinný dům, část domů jsou starší domy, ale například v reprezentativní čtvrti, část jich má nové domy. Druhá část bydlí v bytech, převážně v Praze a Brně. Chatu nebo chalupu vlastní pouze jeden ze sledovaných. Jak jsem pochopila manuální práce nějakého kutilského charakteru typická pro Čechy je Syřanům neznámá a nepřilíš příjemná. Na práce od jednoduché opravy pračky až po

stavební úpravy bytu si raději objednají řemeslníka nebo firmu, vlastní práci tohoto charakteru berou jako podřadnou pro svůj sociální status. Myslím, že tento postoj je asi zažitý ze Sýrie, kde je práce určitým způsobem kastovaná podle vzdělání a sociálního statusu rodiny. Asi nejlépe to charakterizují tato slova: „Vydělám peníze abych si zaplatil někoho, kdo podobný problém vyřeší. Nikdy jsem to nezkoušel, tchyně už ví, že jí raději zaplatím opraváře, a nemám chuť to ani zkoušet. Proč také? Za celý svůj život jsem to nikdy nedělal a na stará kolena s tím přece nebudu začínat. Jsou tu od toho profese, které se tím živí, tak ať si taky vydělají.“

Automobily jsou samostatnou částí zájmu Syřanů. Všichni obdivují značku Mercedes a BMW a většina z nich některé modely těchto značek vlastní. Je to pro ně otázka prestiže. Když někdo v Sýrii nebo Syřanovi řekne, že vlastní Mercedes nebo BMW, pokud možno co nejnovější, je to znamením jeho úspěchu a automobil je jeho prezentací. Další jsou majiteli například vozů Škoda Superb, Octavia. V Sýrii je dodnes označení Škoda symbolem dobré kvality. O automobilech se dokáží bavit neuvěřitelně dlouho, asi jako Češi o výsledcích fotbalového utkání. Když si koupí nový automobil, je dlouho námětem hovorů, rádi ho ukazují a předvádějí technické vymoženosti vozu.

Souvisí to jistě s tím, že vlastnit automobil je v Sýrii výsadou bohatých, neboť do země byl po dlouho dobu zakázán dovoz automobilů pro soukromé osoby. V zemi jezdily automobily staré dvacet a více let a navíc za každý automobil se platí státu vysoký poplatek.

Syřané, kteří do Evropy přijíždí nyní se obvykle obracejí se žádostí o nějaké kontakty na Syřany již zde usazené. Děje se tak prostřednictvím „známého mého známého, příbuzný mého příbuzného“ - bratranec mého bratrance žije v Čechách, jeden můj známý znal jednoho Syřana co žije v ČR, dojedeme ho navštívit a zeptáme se, apod. Syřani, kteří se vypraví do Evropy jsou často jinými Syřany, už usazenými, poučení o zvyklostech dané země, a i o představách majority ohledně jiného etnika. Zaujalo mě že například Syřanům, kteří jezdí do Evropy ze Sýrie obchodně, byla doporučena úprava zubů. Přednostně aby si nechali opravit obvykle zkažené přední zuby, nebo chrup výrazně křivý a zlaté zuby vyměnit za bílé. Bylo jim vysvětleno, že pokud chtějí obchodně uspět, nestačí že mají peníze, ale musí též přijatelně vypadat. Dva z těchto Syřanů si nechali udělat i plastiku nosu. Jednoho jsem osobně zažila, ale plastiku nepřiznal, tvrdil že měl autonehodu. Ovšem dozvěděla jsem se tuto informaci od jiného Syřana, muži jsou v některých věcech velice sdílní. Já byla pouze dotazována, jestli tvar nosu je (po „autonehodě“) z estetického hlediska hezký.

Syřanům se na evropské společnosti líbí zejména ovlivnitelnost jejich vlastního života, která se odlišuje od života v Sýrii. Ovlivnitelnost života sice na jedné straně vede k větší aktivitě, oproti tomu však zvyšuje míru nejistoty i určité nestability, charakteristické právě pro moderní společnost, a zároveň může negativně ovlivňovat mezilidské vztahy, na což si členové původních rozšířených rodin také někdy stěžovali.

Obrázek 29: Cílem každé muslimské rodiny je mít co nejvíce dětí 25.10.2009⁵⁸

Obrázek 30: Damašek, syrský chlapec nesoucí placky, 19.8.2012⁵⁹

---

⁵⁸ http://www.muslimka.estranky.cz/clanky/planovane-rodicovstvi-/mit-mnoho-deti_-muslimske-hledisko.html

⁵⁹

http://obrazky.cz/detail?q=Syrský%20chlapec&offset=1&limit=20&bUrlPar=filter%3D1&resNum=5&ref=http%3A//www.seznam.cz/&resID=a_RUMQQVf3NoREHpvh-ml7q7KLdWWJX2

5.4. Získání povolení k pobytu

Je velký rozdíl mezi získáváním povolení k pobytu v dobách před rokem 1989 a nyní. V současné době cizinec může o povolení k trvalému pobytu požádat po pětiletém pobytu na území ČR na základě víza k pobytu nad 90 dnů a na základě povolení k dlouhodobému pobytu, nebo na základě dokladu vydaného k pobytu na území podle zvláštního právního předpisu, pokud se na cizince tento zvláštní předpis již nevztahuje. Studentům se počítají dva roky za jeden. Tímto pobytem na území podle zvláštního právního předpisu je pobyt na základě uděleného azylu, doplňkové ochrany či dočasné ochrany (§ 68 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR). Znalost češtiny se dokládá Osvědčením o znalosti českého jazyka, které cizinci vydá škola po úspěšném vykonání zkoušky. Též je rovněž možné zkoušku doložit jinou obecně uznávanou zkouškou z českého jazyka, ale tato možnost byla bohužel často znehodnocována vystavením za úplatek. Od 1. 1. 2011 se jako doklad znalosti českého jazyka pro účely trvalého pobytu uznávají následující dva typy zkoušek z českého jazyka: státní jazyková zkouška základní, všeobecná nebo speciální vykonaná v jazykové škole s právem státní

jazykové zkoušky a certifikované zkoušky z češtiny pro cizince (CCE) vykonané v Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy.⁶⁰

Nejhorší období bylo dle tehdejších studentů získání povolení k pobytu v ČR okolo roku 1968. V neprospěch těchto studentů hovořila skutečnost, že mohli přes francouzské vízum vycestovat do zemí západní Evropy a zde brigádně pracovat. V době převratu v roce 1968 se pěti mužům tato skutečnost stala osudnou, neboť právě pobývali jako manuální brigádníci v západním Německu a ve dnech po převratu jim byl odepřen návrat do ČR, po návratu byli několik dní až týdnů vězněni a u jednoho to skončilo uplaceným propuštěním a útekem za hranice, ač měl v ČR ženu a dítě. Jejich rodina se setkala až po roce 1990, bohužel v té době již měl každý novou rodinu v zemi kde se zůstal (žena v ČR), a v Anglii kde se poté usadil (muž – Syřan)..

Syrští studenti své problémy v té době také přičítali tomu, že jako cizinci platící si svá studia sice do státní pokladny přinášeli tolik potřebné valuty, ale na stranu druhou nebyli tolik kontrolovatelní jako rodilí Češi. Pro upřesnění – rodiče posílali peníze na školné a výdaje spojené se studiem na stanovený účet v amerických dolarech, ale studentům byla částka vyměněna ve velice nevýhodném kurzu a peníze dostali v korunách.

Častým řešením problémů bylo tehdy, stejně jako dnes, manželství s Češkou. Manželkami těchto studentů se obvykle stávaly studentky různých humanitních oborů. Vzhledem k tomu, že ideál krásy ženy Syřanů se lišil od ideálu krásy ženy českých mladíků této doby, rozhodně si nemohli stěžovat na nedostatek přítelkyň. Upřednostňovali světlejší typy, s kulatým obličejem a kyprých tvarů. Uvádějí ale, že dokud si na kolej nepřivedli české přítelkyně, neměli nikdy konflikt se svými českými spolubydlícími. Ovšem když si přivedli české přítelkyně, i když tyto slečny nebyly ideály krásy pro české studenty, Češi se s nimi hádali, ať si najdou jiná děvčata, ale ne česká a nechtěli jim „vyklidit“ pokoj. Projevil se zde postoj ochrany žen vlastního etnika.

Hovořili jsme také o potratech. V souvislosti s tímto dotazem mi bylo řečeno, že přítelkyně dvou Syřanů podstoupily potrat. Vzhledem k tomu, že tenkrát se povolení dávalo komisí po přezkoumání jednotlivých případů, nebylo to rozhodně nic příjemného. Nicméně obě české přítelkyně potrat podstoupily a později si své přitele

---

⁶⁰ http://cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=povoleni-k-trvalemu-pobytu&hl=cs_CZ

vzaly. Muž, který mi to vyprávěl, říkal, že jeho spolužák neměl ještě hotovou vysokou školu a bylo by těžké uživit rodinu a dopřát jí nějaký standart.

Situace, kdy se studenti ženili ještě za dob studií, by naznačovala problémy s cizineckou policií a možnou diskriminací. I v té době byly přiznány nějaké problémy s cizineckou policií, ale neřešili se úplatkem jako v současné době, ale spíš přímluvou někoho vlivného, problémy se vyskytovaly především v dlouhých úředních lhůtách. Na diskriminaci na úřadech včetně policie si v dotaznících nestěžoval ani jeden dotazovaný, dokonce ani na byrokracii, ale častá stížnost byla na dlouhé fronty na odděleních vyřizujících tyto záležitosti. Co se týče partnerských vztahů, většina uváděla, že se svými přítelkyněmi chodili dlouhý čas a pokud s tím její rodiče souhlasili, vzali se ke konci studií. Problémy se svými syrskými rodiči ohledně výběru partnerky neměli, pouze byli upozorňováni, aby děvčatům řádně vysvětlili z jaké pochází země, aby je případně chtěla následovat. Řešili to prý tak, že dívku obvykle poslali za dva týdny až měsíc do Sýrie k rodičům a rozhodnutí nechali na dívkách, až se vrátí.

Nicméně Syřané si na žádné situace, kdy by řekli, že českému okolí vadila jejich barva pleti, nebo národnost, nevzpomínají. Naopak třeba říkali, že oproti českým studentům si v Praze dokázali sehnat byt, automobil a i práci (umývači skleněných výškových budov, výloh, nádobí), aby byt zaplatili. Oproti českým studentům měli pocit že jsou úspěšnější, protože dokázali vydělat peníze (žádný problém s diskriminací na českém pracovním trhu, navíc jezdili pracovat i do Německa – a proto pokud měli nějaké problémy s cizineckou policií, bylo to kvůli práci v západních státech. Jako syrští studenti měli francouzská víza). Neměli pocit, že by vůči nim měli Češi nějaké negativní postoje. Říkají, že pod slovo diskriminace se nechá nacpat mnoho věcí, které s ní nemají nic společného. Sami říkají, že přítelkyň měl každý více než jednu, jezdili za nimi často i přes celou republiku (Mariánské Lázně kde byli na ročním jazykovém kurzu – Břeclav), v rodinách dívek byli přes víkend a nikdy se nesečkali s odporem rodičů těchto dívek vůči vztahu s cizincem.

Pouze jeden uvedl příklad, kdy si před ním, když šel se svou přítelkyní, nějaká stará paní sousedka uplivila na schodech, ale nehodnotil to jako rasismus, protože prý se o tom tenkrát tak nemluvalo. Mohlo to ale být tak, že to bylo na malém městě a staré paní se nelíbilo že ráno vychází muž s mladou dívkou za ruku z bytu – tudíž že spolu strávili noc. Dotklo se ho to, ale spíš obdivoval svou přítelkyni, že jí toto gesto nevole staršího člověka nevadilo.

K době, kdy tu Syřané studovali, mi vyprávěli mnoho veselých historek, které by se odborným slovníkem nazývali kulturním šokem. Jak jsem již uvedla, jedním z nich bylo oblečení. Studenti byli zvyklí chodit v obleku s kravatou a bílou košilí, což zřejmě oceňovaly matky děvčat, ale jejich přítelkyně to připadalo někdy legrační a mnohokrát si je kvůli tomu dobíraly. Jedním z jevů kde jsme se též velmi nasmáli a kterým se zde chlapani zabývali, byla hygiena českých dívek ohledně depilace. Mladí muži pocházeli z prostředí, kde depilace je v ženském světě příležitostí ke společnému setkání, ze kterého jsou muži vyloučeni, kdy se manželé spokojí se studeným obědem a nechají se ženy věnovat této činnosti, neboť je obvyklé, že ten den bude rozhodně den plnění manželských povinností. Ženy včetně dívek jimž narůstá nějaké ochlupení pořádají přibližně každý měsíc něco jako „ženský den“, který je vlastně dnem regulárního setkání s mnoha dalšími sousedkami a příbuznými. Na tuto sešlost přichází 20 – 30 žen, nakoupí se sladkosti a jídlo a pozve se žena, která umí vařit hmotu z cukru a bylinek na depilaci. Depilují se všechna místa na těle na kterém roste nějaké ochlupení. Vzhledem k etniku je ochlupení tmavé a časté. Depiluje se část nad horním rtem, ruce, podpaždí, přirození, nohy. Po několikaletém používání této depilace chloupky slábnou a s postupujícím věkem postupně mizí.

Již od raných dob islámu ctí muslimové (jak muži, tak ženy) tradici „ošukání“ ochlupení v podpaždí a holení pubického ochlupení. Jedná se spíše o preferovanou praxi než o závazek, odstranění může být skutečně holením, depilací, zastříhnutím nebo jiným způsobem odstranění. Toto je běžný postup, který je v některých muslimských kulturách považován za určitou formu uctívání, nikoli za hanebnost, v regionech, kde se tato tradice ctí, je to požadováno z důvodů dobré hygieny. Důvody k odstranění tohoto ochlupení byly také aplikovány na ochlupení šourku a análního otvoru, aby byl člověk úplně čistý, svěží a daleko od všeho, co může působit špinavost a nečistotu (podle: Al-Munajjid, Sheikh Muhammad Saleh ze 27. července 2004 „Islam Ruling on Shaving the Pubic Hair, Scrotum and Around the Anus“). Křesťané žijící v Sýrii se přizpůsobili majoritní společnosti a některé znaky kultury přejali také – jako například depilaci, ale i nepojídání vepřového masa, poměrně velká část přejala z islámu i způsob věna.

U našich dívek se ale setkali s naprostým opakem a jeden z nich i přiznal, že byl natolik konsternován pubickým ochlupením, že nebyl schopen pohlavního styku. Dalších několik málo sdílných mužů vyprávělo, jak se chtěli podívat jak vlastně to ochlupení vypadá, se směsí odporu a přitažlivosti (přece jen pohlavní pud byl velmi silný), ale

stále řešili jak „to“ vidět a přitom nebýt za „úchyla“. Zkoušeli si kupovat časopisy které ale v Československu nebyly k dostání, tak si je vozili ze zahraničí, vyměňovali si navzájem zkušenosti a informace. Nicméně pud přírody byl asi silnější a studenti si po čase zvykli. Další veselé příhody byly s barvou vlasů. Pánům se nesmírně líbily blondýnky, ale v intimních chvílích se ve většině případů přišlo na to, že dotyčná má světlé pouze vlasy a to díky chemickým přípravkům. Co se týče výchovy, odlišnost mezi výchovou syrskou a evropskou oceňovali pozitivně a přijímali ji.

Na dotazy co je jiné v Sýrii a v Československu, tak shodně odpovídali – „všechno“ , nebo „jsou to natolik velké rozdíly, že se to vůbec nedá srovnat“.

Obrázek 31: Muž čte korán; July 29, 2012⁶¹

5.5. Model syrské rodiny

Syrská rodina je početnější než naše, průměrný počet dětí ve sledovaných rodinách byl 5 až 6 přeživších. Pracoval pouze otec, matka se starala o domácnost. Na své dětství všichni vzpomínali jako na velice krásné období, jezdili na prázdniny k moři, na farmy, jezdit na koních. Rodiny udržovaly široký kontakt a nezdá se, že bydlelo v těsném

⁶¹ <http://www.folkebladet.no/nyheter/article5621493.ece>

sousedství mnoho příbuzných. Mnoho otců pracovalo v koloniální francouzské správě, po odchodu Francouzů zůstávali na podobných místech. Další jezdili pracovat do Francie nebo do Spojených Států, ale i v Austrálii a Venezuely. Přibližně polovina pracovala v ropném průmyslu. Většinou měli středoškolské až vysokoškolské vzdělání, se zaměřením na medicínu, petrochemii, strojírenství a obchod. Platí tu velice silné rodinné vazby, bratři, chlapci z jedné čtvrti, spolužáci ze školy se navzájem podporují, drží pospolu a často spolu na studiích i bydlí. Každý telefonoval a dodnes telefonuje pravidelně rodičům, pokud již zemřeli tak ostatním sourozencům. Finančně podporuje buď pravidelně rodiče, nebo sourozence, často tuto „svou povinnost“ přenáší i na rodiče manželky. Někdy při větší investici jakou je třeba koupě bytu se sourozenci složí a zakoupí byt pro jednoho z nich, který se třeba právě žení, nebo přispějí vysokou finanční částkou, i půjčí vysokou finanční částku na mnoho let bezúročně. Stejný případ finanční výpomoci ohledně zakoupení bytu jsem zaznamenala i mezi přáteli z vysoké školy. Mezi svými respondenty jsem našla patnáct z nich, kteří finančně podporují dítě svého sourozence na vysoké škole v Sýrii nebo v Evropě, další zaměstnávají ve své firmě syrské členy své rozšířené rodiny. Těž jsem zaznamenala posílání peněz rodičům do Sýrie. Rodina je v Sýrii chápána podstatně šířeji než u nás, a tak je příbuzenská soudržnost cítěna velice silně i mezi vzdálenějšími strýci a bratřenci. Nukleární typ rodiny je viděn zřídka, v naprosté většině případů se jedná o rozšířenou rodinu. Vzhledem k velikosti rodin a časté migraci, mají Syřané často příbuzné na celém světě. Pro příklad uvedu jednu rodinu – bratr v Anglii, bratr v Texasu, bratr ve Španělsku, bratr v Čechách, sestra v Austrálii. Další generace stejné rodiny, dnes přibližně mého věku – Čechy, Německo, Španělsko, Anglie, Kypr, Sýrie, Libanon, Austrálie, Venezuela.

Současná generace je už trochu jiná. Zkoušela jsem oslovit i děti této první skupiny žijící v evropských státech a USA a občas se mi podařila navázat i komunikace. Děti má šestnáct dotazovaných z této starší generace po dvou, tři páry mají po třech dětech. Tři páry mají jedno dítě a jeden je bezdětný. Podařilo se mi zkontaktovat několik potomků různého věku od 16 do 37 let. Odpovědi bych přirovnala k průměrným odpovědím jakékoliv současné 15 – 40-leté evropské populace.

Několik z těchto mladých lidí má již vlastní rodinu, partnerem ve vztahu byla vždy Češka nebo Čech. Rodina funguje podle českého majoritního vzoru. Pět bydlí s rodiči, protože to je pro ně pohodlnější. Rodiče dotazované dle jejich názoru příliš často komandují a mluví jim do života. Rodiče prý mají pocit, že nejsou schopni samostatně

nic dokázat. Děti by chtěli mít maximálně dvě a to v době, kdy najdou vhodného partnera. Partnera by si chtěli najít v zemi, kde žijí, rodiče jim do volby partnera co se týče národnosti, nemluví. V této době by si chtěli užívat života, hodně cestovat, poznávat nové lidi. Na povinnosti mají prý zatím dost času. Co se týče partnerských vztahů, mají přítelkyně a přátele, intimně spolu žijí, intimní vztahy začali navazovat od 16-17let. Partnery jsou dívky a chlapci národnosti země, kde nyní žijí. Co se týče fyzického vzhledu nepřipadají si nikterak odlišní od Čechů, říkají že možná mají tmavší oči nebo úplně černé vlasy, ale berou to spíše jako přednost, protože jejich partnerům/partnerkám se to líbí.

Cítí se jako Češi/Němci – podle matky, protože znají její rodinu a své příbuzné a neseťkali se s tím, že by byli hodnoceni jinak. V rodinných sešlostech se prý za jejich dětství občas zmínila národnost jejich otců, ale spíš žertem v souvislosti s nějakou legrační příhodou, ale nebylo to nikdy míněno špatně. Víru většina nevyznává oficiálně žádnou, protože matky je k víře nevedly a otcové na víře ve většině případů netrvali. Arabsky v současné době hovoří pouze potomci Kurdů (a také kurdsky). Některé děti byly se svými rodiči v arabských zemích ve kterých pracovníčně pobývali, mnoho z nich tehdy hovořilo a rozumělo arabsky, dnes už často nerozumí, ale arabština jim na poslech připadá známá a dokáží vyslovit některé obtížné hlásky. Většina se arabštinu učit neplánuje, přijde jim to jen jako určitá zvláštnost, otcové je k tomu výrazněji nenutí.

Své příbuzné ze Sýrie příliš neznají, obvykle tam za dospěléjšího věku nebyli (chlapci kvůli vojenské službě, neboť v ČR mají tzv. modré knížky a tím by mohli být povoláni k službě v syrské armádě). Pohled z druhé strany – malá devítiletá holčička (sestřenice v Sýrii) znala jménem své vzdálené bratrance žijící v Evropě a znala příbuzenské vztahy. Zhodnocení jednoho z otců : „ ...můj syn patrně vůbec netuší kdo je ta holčička, nemluvě o tom, aby věděl jak se jmenuje, nebo či to je dcera, zato ona zná mého syna jménem, ví kolik mu je let a do jaké školy chodí.“ Až v poslední době se trochu více zajímají o členy jejich rozšířené rodiny v Sýrii, hlavně vzhledem k situaci jaká v Sýrii je a hlavně proto že o situaci hovoří jejich rodiče.

Snažila jsem se i opatrně se vyptávat, jak vypadá intimní život dotyčných v době, kdy ještě žili v Sýrii. Odpovědi byly často byli obráceny v žerty. Později, podle míry důvěry, jsme již hovořili otevřeně. Jaké možnosti má mladý muž v Sýrii, když chce s dívkou navázat intimní kontakt. Takže – navázat kontakt s mladou dívkou bylo v podstatě nemožné a pokud by se to náhodou podařilo, je to velice riskantní záležitost pro oba zúčastněné. Východiskem jsou tedy veřejné domy, nebo navázání vztahu

s vdanou ženou. Nejčastější praxí je tajně se scházet s vdanou ženou. Vdané ženy prý takové dobrodružství i vyhledávají. V případě jednoho respondenta byl prý jeho otec velice hrdý, když se dozvěděl, že si syn našel v sedmnácti letech takovou příležitost a byl to i důvod k malé mužské rodinné oslavě. Tento respondent mi zároveň řekl, že jedním z důvodů proč žít v Evropě, byla právě tato separace dívek a chlapců. Vzhledem k tomu, že je otcem dvou synů, by se prý musel přestěhovat za jejich dospívání, protože by mu je v Sýrii určitě někdo zabil, nebo by je alespoň zavřeli do vězení.

Sexuální nevázanost jako něco zvláštního nevidí, je prý na každém jedinci jak pochopí svou odpovědnost. O společnosti v Sýrii se zmiňovaly jako o pokrytecké, protože potřeba sexu se projevuje hlavně u mladých mužů, kterým je sex bez manželství odpírán, což prý vede k sexuálním stykům s vdanými ženami, kde hrozí těžké tresty, nebo k návštěvě rizikových žen, živicích se prostitutci. Ohledně svých dětí ale zdůrazňovali, že je důležité informovat o nebezpečí nechráněného pohlavního styku, možnosti onemocnění pohlavními chorobami, možnosti otěhotnění a vést děti důsledně k odpovědnosti v sexuálním životě. Co se týče výběru partnerek, rodiče nechávají výběr na nich, pouze udělují tzv. otcovské rady, které prý děti stejně neposlouchají. Jak jsem se mohla fyzicky přesvědčit v několika rodinách, děti (mladí lidé), jsou vychováváni velice demokraticky, spíš až americkým stylem. Osobně mám pocit, že většina těchto potomků je až rozmazlována a nejsou příliš vedeni k samostatnosti. Je to zřejmě pocit otců, protože oni sami museli být často až moc samostatní, a tak chtějí své děti co nejdéle uchránit od všední reality života a dopřát jim maximum možností současné doby.

K tomuto závěru mě vede poznání, že potomci, ač již výdělečně činní, jsou stále finančně podporováni rodiči.

Ve starosti o domácnost syrští muži v Evropě často obstarávali denní i týdenní nákupy, účastnili se domácích prací jako úklid a často vařili. Muži, křesťanští Syřané, žijící v Evropě mají často ze své domoviny pocit, že oni mají za úkol finančně zajistit rodinu a uchránit ženu před těžkou a namáhavou prací. Bylo časté, že i za předchozího režimu často na velký úklid sháněli nějaké pomocnice.

Předpokládám že toto vycházelo z pocitu jejich sociálního statusu v zahraničí, kdy obvykle pracovali na dobře placených místech a na těchto pozicích bylo obvyklé, že do domácnosti byla přijata pomocnice na domácí práce a řidič. Zřejmě měli pocit, že je jejich povinností obstarat manželce alespoň částečný komfort jaký by se k jejich

zaměstnání vázal v Sýrii, s tím, že to zároveň i v očích českých sousedů zvyšovalo jejich sociální status.

Snažila jsem se zjistit, proč se rodina stěhovala z ekonomicky výnosných míst v arabských zemích zpět do socialistického Československa. Jeden z dotazovaných odpověděl: „ O návratu jsem se rozhodl v okamžiku, kdy můj syn namaloval autobus a na jeho střeše ovečku. Nechci aby můj syn vyrůstal v zemi, kde na střeše autobusu jezdí domácí zvířata.“ Po rozmluvách s ostatními jsem to pochopila jako určitý stud za zaostalost své země v porovnání s Evropou. Při srovnání západní Evropy a socialistického bloku tu byly velké rozdíly, ale nejméně stejně velké byly při srovnání života v Sýrii a Československu. Dále zmínili výchovu chlapců a dívek, kdy se rozhodně přiklonili k Evropě. Ovšem jejich začátky v Československu byly často hodně těžké. Často sehnali práci daleko od domova, takže přes týden bydleli na ubytovnách a na víkend jezdili domů. Dva vzpomínají, že ubytovna byla špinavá, nedala se vytopit a vzpomínají na vysokou vrstvu plísně a zápach. Jeden z nich měl pak vážné zdravotní problémy. Během tří let se situace vyřešila, sehnalo se odpovídající bydlení pro rodinu, rodina se přestěhovala a život už probíhal relativně spokojeně. Na otázku jestli někdy tohoto kroku litovali, protože jejich životní úroveň jako jednotlivce se prudce snížila, žili v nevyhovujících podmínkách apod., řekli, že by se tak rozhodli znova. Pro rodinu by život v Sýrii nebyl dobrý. Během tohoto období byly manželky s dětmi obvykle u svých rodičů.

Syřané na českých ženách obdivují jejich oddanost vlastní nukleární rodině. Pokud se Češka vdá, již nepatří do rodiny svého otce, ale tvrdě buduje svou vlastní rodinu a upřednostní ji vždy před rodinou svých rodičů. V pohledu chápání manželského svazku a nevěry lze pochopit, že se může přihodit mimomanželský vztah, ale prý se téměř nikdy nestane, že by došlo k rozvodu. Na otázku trvání manželství mi bylo řečeno, že rozvod kvůli své přítelkyni by v žádném případě nepřicházel v úvahu, neboť manželský svazek je svazkem posvátným. Nevěra ze strany ženy byla ale pro tyto nemyslitelná. Ve svém případě muži připouštějí, že mimomanželský svazek neodsuzují a ženy se jim líbí. Názory manželek na rozvod jsem nezjišťovala, předpokládám, že jako Češky by se řídily naším právním zákonem a osobní zainteresovaností.

Ve výchově potomků jsem se pouze jedenkrát setkala s ojedinělým postojem: muž, - muslim, který svou osmnáctiletou dceru nenechá jít samotnou do školy, na zájmové kroužky apod. Všude ji sám vozí autem, dopravuje na místo určení, vyzvedává ji po skončení. Nepracuje v žádném stálém zaměstnání, žije jako rentiér a občas si vydělává

překlady mezi arabštinou a češtinou. Dívka není oficiálně vyznavačkou žádného náboženství, matka je Češka. Za zábavou je ochoten ji pustit pouze v případě, že jejím společníkem bude syn některého z jeho přátel (i křesťanských). Jako partnera si její otec představuje nejlépe syna některého z jeho přátel - Syřanů. Dívka zatím neměla žádný partnerský vztah. V tomto případě se domnívám, že dívka zřejmě musela přijmout islám alespoň formálně, protože vnější ukazatele k tomu směřují. Na mou žádost, jestli bych mohla udělat rozhovor s jeho dcerou mi bylo řečeno, že to nepovažuje za nutné. Údaje, které jsem si zapsala mi byly řečeny jinými Syřany, známými této rodiny. Další děti vyrůstající v muslimských rodinách jsou ještě menší (do 12 let) a zatím je těžké říci jak budou náboženstvím ovlivněni. V žádném případě ale dívky nejsou nuceny k nošení náboženských znaků na veřejnosti, zakazování společného tělocviku nebo plaveckého výcviku. Z vnějšího pohledu se neodlišují od majority.

Kurdové ze Sýrie žijící v Čechách mi dotazy na jejich národnost obvykle nesdělovali, ale při osobních návštěvách jsem zjišťovala, že islám je praktikován. Co se týká dalších syrských mužů s islámským náboženstvím, zde jsem se na důvěrné rodinné záležitosti v rozhovoru nedostala. Co se týče náboženství, vzhledem k členství v muslimské obci a jejich nepřehlédnutelným ukazatelům bylo zřejmé, že islám vyznává celá rodina, česká manželka že na islám přestoupila a děti jsou v tomto náboženství vychovávány. Zaznamenala jsem pouze jednoho muslima, rodilého Syřana s českou matkou, který konvertoval ke křesťanství.

Obrázek 32: Shromáždění před syrskou ambasádou v Ammánu, July 26, 2012.⁶²

---

⁶² REUTERS/Ali Jarekji <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/t/613481>

5.6. Náboženství a víra

Z 54 dotazovaných bylo 21 pravoslavných křesťanů, 33 muslimů. Muslimové nejméně v polovině případů odpovídali, že vyznávají islám, ale od aktivního vyznávání přešli k pasivnímu, Kurdové spíše odpovídali že islám dodržují dle příkázání Koránu. Ramadán a modlitby část dodržuje „dle okolností“, pravidelně tyto záležitosti dodržují pouze členové rodinných muslimských firem.

Odpovědi křesťanů byly částečně filozofické, ale zhodnotila bych to nějak takto: „Nějaká vyšší síla určitě existuje, doufáme že existuje. Všichni se k němu čas od času obrácíme.“ Další odpověď byla: „Bůh existuje nad vši pochybnost. Každého dne s ním rozmlouvám a on vede mé kroky. Několikrát jsem mu už obětoval, když mě zachránil před nebezpečím.“ /obětinou byla ovce/. (Syřan, křesťan žijící v Sýrii, do Evropy jezdí pouze obchodně.) O Bohu si nevytvářejí žádnou konkrétní představu a nezaobírají se otázkami náboženství. Do kostela chodí pravidelně na vánoce, zde se datumově přizpůsobili našim křesťanským datům a na velikonoce. Kostely navštěvují protestantské. Jako osobní minivzpouru proti náboženství byl uveden příklad, kdy se se křtem dítěte čekalo přibližně do tří let jeho věku.

Ve jménu náboženství se prý činilo a činí ohromná spousta násilí, křivd a nespravedlnosti a náboženství často zabraňuje pokroku. Bylo vzpomenuo období

inkvizice v Evropě, v současném světě strnulost a zkosnatělost náboženství vůči regulovatelnému počtu a interrupce. Interrupci oni sami hodnotí jako právo ženy na svobodnou volbu. Potraty vidí křesťanská nadpoloviční většina jako právo ženy rozhodnout se o své budoucnosti, ostatní (zvláště muslimové) jako nesmírně těžký, nepřekonatelný, přečin proti Bohu. Jako právo ženy rozhodnout o své budoucnosti to chápali Syřané žijící okolo 20 let v Evropě a USA a s manželkami z těchto zemí, naopak Syřané přijíždějící do Čech pouze na krátké návštěvy to viděli jako přetěžký přečin proti Bohu. Když jsem se snažila vytvořit vzorec pro tyto názory, dospěla jsem k tomu, že respondenti, kteří „hlasovali“ pro možnost potratu byli z křesťanských rodin, s vazbou na francouzskou kulturu a její zvyklosti, nejméně 20let prožili v západní Evropě a USA, náboženství vykonávají pasivně či příležitostně, v ČR před sňatkem měli více než jeden sexuální vztah.

Pro druhou skupinu mužů bylo typické, že většinu života prožili v Sýrii, náboženské praktiky vykonávali aktivně, sexuální vztah před sňatkem se mi nepodařil pravdivě zjistit, ale při cestách do Evropy cíleně vyhledávali sexuální služby.

Co se týče žen, hovořila jsem na toto téma s matkou a dcerou, křesťankami, které žijí v Sýrii a do Evropy přijíždějí na několik týdnů o prázdninách. Náboženství vykonávají aktivně a jejich názor byl, že potrat je jedním z nejtěžších zločinů proti Bohu. O islámů říkají, že v době svého vzniku byl prý islám velice pokrokový, ale během času se stal břemenem věřících a zatměním jejich mozků. Je mnoho výkladů koránu a taktéž jeho strnulost a školní výchova v islámu je pro budoucnost zdrojem problémů. V současné době je islám nástrojem terorismu. Je agresivním náboženstvím, které chce silou ovládnout svět a pokud si nedáme pozor, může se mu to podařit.

Za názory věřících muslimů bych uvedla tyto: „Objevují se věřící, kteří by chtěli islám dostat do souladu s moderním světem, ale problém je, že se vždycky objeví skupina jiných muslimů, a ti řeknou něco jako: Bratři, to, co činíte, není podle svaté knihy! – Reformátoři se chytí za nos a stáhnou se. Jako muslim vám samozřejmě mohu říci jediné: Že jediná správná cesta je přijmout islám. Většina lidí si přeje mír, šťastnou a spokojenou rodinu a ani já (my) nejsme výjimkou“.

Shrnula bych to asi takto: Náboženství ať je jakékoliv, je dobré, pokud se provádí v mírné a neagresivní formě. Pokud svým náboženstvím nikoho neomezují a nikomu ho nevnucují, mohu si věřit v co chci. Problém ale nastává v propletení náboženství s politikou, sociální pomocí, se zaměstnáním, s vystupováním vůči okolním samostatným státům. Islám je vlastně totalitní systém, je to stát, právo, život. Všechno

se odvozuje od slova božího a Prorokova, hodnotový žebříček, který muslimové stavějí, říká, že jediné správné na světě je islám. Reforma islámu i přes nesmělé náznaky pokusů (zatím ve stádiu umírněných myšlenek) je v nedohlednu právě kvůli Koránu.

Co se týče mezifiremních obchodních aktivit – křesťané obecně nechtějí příliš obchodovat s muslimy a naopak. Pokud k tomu dojde, je zdůrazňováno, že je třeba dát si pozor na úhrady faktur, kontrolu zboží a je dodáváno, že muslimům (křesťanům) není radno příliš věřit. Na tomto faktu se zřejmě podílí i skutečnost, že pracovník křesťanského vyznání nemůže dosáhnout na všechny pracovní pozice v Sýrii na které splňuje kvalifikaci ohledně vzdělání a praxe, ale není muslim, což byla pro mé křesťanské respondenty fyzická zkušenost. Na druhou stranu, i přes takto definovaný odstup z obou stran, obchod čile probíhá.

5.7. Proces integrace

Na otázku jestli jsou hrdí na to, že jsou Syřani, mi bylo řečeno, že dítě si nevybírá národnost rodičů, jako Syřani se narodili a tento fakt je neměnný. Co se týče hrdosti na vlastní národ, trochu s nadsázkou bylo řečeno, že ta lepší část národa je už hodně dlouho pod zemí. Shodli se na tom, že i když začátky byly pro většinu těžké, pokud by byli ve stejné situaci, volili by opět život v evropském nebo americkém prostředí. Etnická příslušnost je něco co nejde vybrat a o čem člověk nemůže rozhodnout. Většina mi odpověděla, že jsou na sebe hrdí jako na osobu, na to co v životě dokázali, na svou rodinu. V podstatě Syřan, který žije v Čechách třicet let se v rozhovoru sám nazývá Čechem. Syřan žijící třicet let v Anglii Angličanem atd. Diskutovala jsem s nimi na téma, jak oni sami sebe chápou. Obvykle když mluví o zemi obecně v mezinárodních otázkách, mluví o sobě jako o Čechách, Angličanech, Kypřanech, Američanech. Při komentáři zpráv ohledně Sýrie mluvili o tam žijících Syřanech jako „...o nich“ a „o nás“. Co se týče jazyka, přijde jim arabština jako jazyk bližší než čeština, domnívají se, že se v ní dokáží obratněji vyjádřit a vyhovuje jim množství slovních výrazů arabštiny i její dvě formy, které označují jako vysoká a nízká arabština, tedy nevzdělaných nebo málo vzdělaných dělníků a školská arabština. Souvisí to myslím právě se sociálním statutem. Navíc křesťané obecně odsuzují islamizaci Sýrie a říkají, že kdyby se Sýrie uvolnila a zbavila se vlivu arabského světa, bylo by to jen jejímu prospěchu. Podle nich arabský svět, jeho nevzdělanost a náboženská nesnášenlivost vede zemi do propasti. O

Arabech mluvili s pejorativním nádechem. Na druhou stranu uznávají významné představitele arabského světa, kteří vyznávají islám – jordánského prince Hasana bin Talála, arabské básníky i literáty. Ale většina normálních Arabů (muslimů) je prý křivá v jednání (s křesťany), překrucují situace, jsou zákešní, diktátorští, agresivní, rasističtí. Jako děti si spolu nijak nehráli a kamarády muslimy moc neměli. I muslimové hovořili v tom duchu, že rodiče jim zakazovali hrát si s křesťanskými dětmi a protože takhle původně vyrůstali, později to brali jako normální stav a jednoduše si s jinými dětmi nehráli. Celé období od útlých dětských let až do konce střední školy byli takto separováni a vůbec jim to nepřišlo divné. Na dotaz zda by pokračovali ve stejné výchově i oni pokud by se vrátili zpět do své země, tak po zamyšlení a protichůdných odpovědích spíše odpovídali, že po zkušenostech z Evropy by sice byli zřejmě náchylnější doporučovat dětem přátelství muslimů, ale že by asi tolerovali i přátelství s dětmi z jiných skupin. Velkou roli v uzavírání přátelství ale hraje i místo pobytu, jednotlivé náboženské skupiny nebo menšiny obývají určité oblasti/ čtvrtě a není zde tolik prostoru pro meziskupinové setkávání. V Evropě se ale prý bez problémů přizpůsobují většinové společnosti.

Obecně platí že příslušníci syrské menšiny (ale i dalších příslušníků arabských zemí) uzavírají ve velké většině případů manželství s českým partnerem. V mé skupině byla tato skutečnost 91%. Tato čísla dokazují, že osoby uzavírající manželství jsou v otevřeném kontaktu s českou většinovou společností, a to i v rodinném životě. Otázkou zůstává v kolika případech vede smíšené manželství k intenzivní integraci do společnosti a v kolika je český partner „vtažen“ do víceméně uzavřeného světa dané komunity. V Čechách v případě Syřanů si dovoluji vzhledem k jejich počtu hovořit o vysokém stupni integrace, neboť jejich čeští partneři a jejich počet spolu s rozmístěním po jednotlivcích po území celé České republiky, jim neumožňují tvořit žádné uzavřené komunity.

Při porovnání počtu smíšených manželství (s českým partnerem) s podílem počtu dětí narozených z takovým smíšených manželství na celkovém počtu dětí vede k pozoruhodnému zjištění, že větší počet dětí se rodí manželům stejné národnosti. K tomuto zjištění jsem došla při porovnání statistického úřadu pro Německo. Vysvětlení bych hledala ve faktu, že smíšená manželství se přibližují běžnému českému /německému/ životnímu stylu a s ním i nízké porodnosti, zatímco manželé stejné národnosti z těchto zemí kopírují chování svých předků, včetně vysoké porodnosti. Většina z mých respondentů byla nejméně ze 4 dětí, ale obvykle se jednalo o 6 až 7

sourozenců. Žádný z nich nebyl jedináček nebo ze dvou dětí, ani nikoho takového ve své domovině neznali.

5.8. Česká republika a Češi očima Syřanů

Na otázku zda jsou zde spokojeni, odpovídali, že v podstatě ano, většina z nich hodnotila Českou republiku velmi kladně. Nikdo z dotazovaných neplánoval návrat do Sýrie. Jsme zemí s velkou historickou tradicí a silně vyvinou kulturou, mají rádi naše filmy, divadla, oceňují uměleckou scénu, vážnou hudbu. Je pro ně příjemné prostředí, kdy mi si neuvědomujeme, jaké máme štěstí. Líbí se jim naše společnost ohledně mužů a žen, kdy je rovný přístup k vzdělání a chození do společnosti. Líbí se jim naše podnebné podmínky. Oceňují naši nabídku divadel, oper a koncertů vážné hudby. Často je navštěvují. Kladně byla hodnocena republika jako demokratický stát, nyní už bez problémů se „studenou válkou“, což se o bývalém režimu říci nedalo. Je zajištěno sociální zázemí, vzdělávací systém poměrně ekonomicky stabilní, ale kritiku si odnáší současná vláda, korupce a přebujelá byrokracie. Zadlužování země s nedokončenou sociální a zdravotní reformou a finanční nenasytnost státu je cestou do pekla. Dále se jim nelíbí vysoká míra korupce, ale připouští, že v Sýrii je situace nesrovnatelně horší. Nelíbí se jim také současná migrace Syřanů a ostatních etnik do Čech, která je pouze ekonomickou migrací. Syřané a ostatní se zde často naoko žení, aby získali občanství a úplatnost policistů a úředníků jim v tom výrazně pomáhá. Zdejší Syřané i ví o nelegálních žadatelích o azyl (hlavně je zájem o Německo) ze středovýchodních států a v náznacích hovořili o praktikách jak se vydávat za obyvatele státu, kde mají úspěšnost přidělení azylu.

Dále jako negativní je označován vysoký počet drobné kriminality, vandalismu a přemíra alkoholu mezi mládeží, což je ale asi podobný scénář mezi všemi zeměmi Evropy.

Velice dobře hodnotili své střední školy, u českých vytýkali častou neschopnost dobře naučit matematiku a cizí jazyky. Neschopnost ale není v žácích, nýbrž v nedostatečném počtu hodin věnovaných těmto vědám a nadbytek hodin věnovaných činnostem odpočinkovým jako je pracovní vyučování, tělocvik, vaření, okopávání školních zahrádek, kreslení apod. K tomuto tématu se vyjádřili v tom smyslu, že je správné zaměření na humanitní a technické obory, neboť dítě je vedeno a učeno v daném směru

a v rámci svého zaměření je všestranně rozvíjeno, ale matematika jako královna těchto věd je u nás hrubě zanedbávána. Pokud bychom se jí více věnovali je poté pro studenty jednodušší i studium vysokých škol. Jako praktický příklad bylo řečeno, že s matematikou ze střední školy technického zaměření v Sýrii vystačili skoro do konce vysoké školy ekonomické v Čechách.

Pro zajímavost si dovoluji uvést, že v Německu jsou Syřané nejvíce „ženskou komunitou“ mezi arabskými zeměmi – podíl mužů je pouze 63% (údaj k roku 2011) z celkového počtu 30.000 osob.

Co se týká plánů do budoucna, všichni by rádi v klidu a spokojenosti dožili. Je pro ně důležitý mír na celém světě, zastavení terorismu, z hlediska prosperity Sýrie se vyslovovali pro vyřešení izraelské otázky. Na téma Izrael – Palestina odpovídali asi takto: „ Svým způsobem obdivujeme Izraelce, je to stát, který něco dokázal, ale i Izrael potřebuje pro svůj rozvoj klid zbraní a práci obchodníků, stejně jako Sýrie. Peníze co se investují do zbraní by našli o hodně lepší využití v zemědělství, ve strojírenství nebo třeba ve vybudování sociálního a zdravotního systému jako v Evropě. Bude to dlouhá cesta, ale čím dříve se udělá první krok, tím lépe. Pro celou oblast by byl přínosem mír. Palestince si ale do naší země nacpat nenecháme. Nevidíme důvod, proč bychom si je měli stěhovat do domu, když je to stejně jen sebranka problémových živlů, kteří by se snažili rozvracet i Sýrii.“

Tato slova ohledně Palestinců mě hodně zarážela, a několikrát jsem se k ní vrátila, ale odpovědi většiny Syřanů byly stejné. Syřané se zde vyjadřovali o své zemi jako o „našem domě“, kde je prostor pouze pro již usazená etnika, ale kde není prostor pro Palestince. Žádná arabská země prý není ochotna přijmout tyto své „bratry“. Je prý pro arabské země i výhodné nechávat je nezačleněné do nějaké země, protože pouze v tomto rozpoložení jsou vhodným nástrojem k vyvolávání nepokojů a stálou rozbuškou v oblasti, hodící se jak k náboženským, tak arabským islamistickým účelům. Z jejich slov byl cítit hodně nacionalismus k jejich syřanství (pozor, nikoliv k arabství). Většinou nevoli vůči Palestincům se mi nepodařilo rozumně vysvětlit.

Jako osobní přání se shodně objevovala slova jako klidný život, dobré uchycení jejich dětí v jejich životě, šťastná rodina, hlavně zdraví (a to nejen své a rodiny, ale i svých příbuzných), žádné katastrofy. Hodně mluvili o budoucnosti, o tom co čeká jejich děti a přáli si pro ně to nejlepší, spolu s přáními, aby jim mohli co nejdéle pomáhat a i s tím, že se těší na vnoučata.

6. Závěr

V dnešní době, kdy hranice mezi státy přestávají být hranicemi mezi národy a etniky je velice důležité jak se příchozí z jiných zemích budou u nás integrovat a v jakém soužití budeme fungovat. Po tragických událostech z roku 2001 ve Spojených Státech a později v roce 2003 v Madridu, v letě 2005 v Londýně a na prosincových případech roku 2005 z Francie a posléze i Austrálie, si musíme přiznat, že realita klidného soužití není tak blízko, jak bychom si přáli. Je nutné snažit se zjistit jaké historické, kulturní, sociální, ekonomické a etnické faktory se podílejí na konfliktech nejen mezi „západním světem“ a okolím, ale i mezi jednotlivými náboženskými vírami.

Ano, je správné přijímat přistěhovalce a snažit se jim zde vytvořit náhradní vlast, ale stejně důležité, dokonce ne-li víc, je ochota přistěhovalce integrovat se do majoritní společnosti a to především tam, kde na tom nejvíc záleží, tedy na poli „dobrého soužití“. U této skupiny žijící déle než 20let v Evropě, zcela evidentně proběhla plná integrace do majoritní společnosti, čemuž nasvědčuje okolí těchto jedinců, jejich susedé, čeští příbuzní, spolupracovníci a přátelé. Myslím, že vysokou měrou se na této skutečnosti podílí vzdělání, otevřenost vůči majoritní společnosti, „laickost“ v náboženském vyznání a také ochota přijmout pravidla země do které se přistěhovali. Dle jejich slov je země ve které žijí, nyní jejich domovem, kde by chtěli i v klidu zemřít a doufají, že tato země bude dobrým domovem pro jejich děti.

U většiny příchozích po roce 1989 je integrace Syřanů vzhledem k českému partnerovi také celkem úspěšná i když je možno tyto Syřany už dohledat i kriminálních statistikách s nejčastějším prohřeškem domácího násilí. Jedná se už nejen o vzdělanou elitu, ale osoby pocházející z různých vrstev společnosti, která ne vždy uznává evropské hodnoty. Integrace je složitý a mnohavrstvý proces na který působí mnoho známých i neznámých faktorů. Integrace je chápána jako přirozený důsledek migrace a jako proces postupného začleňování do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Je komplexním jevem který má politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní i psychologické a náboženské aspekty. Počet cizinců se neustále zvyšuje – v roce 1993 pobývalo legálně na území ČR 78 tisíc cizinců, v roce 2004 přes 250 tisíc cizinců a v roce 2011 se jednalo již o 450 tisíc cizinců.

Nová imigrační situace ČR a skutečnost, že část cizinců se na území v mezidobí dlouhodobě nebo trvale usadila, postavily českou společnost koncem devadesátých let před úkol řešit otázky spojené s právním postavením cizinců a vytvořit konkrétní

podmínky pro jejich integraci. Integraci cizinců se věnuje nejen vláda - v rámci Ministerstva vnitra bylo agendou integrace cizinců pověřeno oddělení integrace cizinců a azylantů odboru azylové a migrační politiky, ale i neziskové a nestátní organizace.

7. Použitá literatura

POUŽITÁ LITERATURA

- Augé, M: 1999. Antropologie současných světů. Praha. Atlantis
- Bahbouh, Ch. 2005 Sýrie. Praha. Dar Ibn Rushid
- Baršová, A., Barša P. 2005 Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. Brno. Masarykova univerzita.
- Berger, P.L. – T. Luckman. 1999. Sociální konstrukce reality. Brno. Centrum pro studium demokracie a kultury
- Buruma, I. – Margalit, A. 2005. Okcidentalismus. Praha. Lidové noviny.
- Cardini, F. 2004. Evropa a islám. Praha. Lidové noviny.
- Castles, S. – M.J. Miller. 1993. The Age of Migration. New York: The Guilford Press
- Creek, W. 2003. Anthropology and migration. California. Alta Mira Press.
- Drbohlav, D. 2001. Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb a pobyt. Praha. Portál.
- Eriksen, T.H. 2007. Antropologie multikulturních společností. Triton. Praha.
- Fiala, P., Hanuš, J., Vybíral, J. 2006. Autorita v abrahámovských náboženstvích: náboženské a politické aspekty autority v judaismu, křesťanství a islámu. Centrum pro studium demokracie a kultury. Brno.
- Gombár, E. Moderní dějiny islámských zemí. Praha 1999.
- Gombár, E. 2001, Dramatický půlměsíc. Praha. Nakladatelství Karolinum.
- Hitzel, F. 2002, Osmanská říše. Paris. Les Belles Lettres.
- Hubinger, V. Honzák, F. Polišenský, J. 1985. Národy celého světa. Praha. Mladá Fronta.
- Kolektiv autorů, Středisko mezinárodních studií Jana Masaryka, 2005. Konflikty v rozvojovém světě. Praha. Oeconomica.
- Kropáček, L. 1998. Duchovní cesty islámu. Praha.
- Kropáček, L. 1996. Islámský fundamentalismus. Praha.
- Kropáček, L. 1999. Blízký východ na přelomu tisíciletí. Praha.
- Kužel, S. 2000. Terénní výzkum integrace a segregace. Praha. Cagro.
- Machalová T. a kolektiv. 2001. Lidská práva proti rasismu. Brno. Doplněk
- Mareš, Kopeček, Pečínka, Stýskalová. 2004. Etnické menšiny a česká politika , Analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989. Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Novák, K. 2000. Etická úskalí výzkumu jako problém. Praha. Cargo.

- Rolný, I., 2008. Lacina, L. Globalizace, etika, ekonomika, Praha.
- Sartori, G. 2005. Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Milano.
- Soukup, V. 2004, Dějiny antropologie. Praha.
- Soukup, V. 2000, Přehled antropologických teorií kultury, Praha. Portál.
- Socioklub. 1999, Rómové v České republice, Sociopress.
- Šišková, T. 2001, Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti. Praha. Portál.
- The World Factbook 2002 (CIA); U.S.Department of State; International Institute for strategic studies; Freedom House, Staff research.
- Topí Pigula. 2002. Pod dohledem velkého bratra.Praha. s.56-58
- Yacoub, J. 2002, Ve jménu Božím! Náboženské války dnes a zítra, Themis.

8. Přílohy

ROZHOVOROVÁ KARTA:

Oblasti otázek:

- situace před příchodem do Československa
- motiv odchodu ze Sýrie a příchodu do Československa
- situace po příchodu do Československa (studium, práce, volný čas, bydlení, sociální úroveň)
- adaptace v novém prostředí
- vztahy s majoritní společností (přátelé, rodina, spolupracovníci, sousedi, instituce apod.)
- vztahy, kontakty a komunikace s ostatními Syřany žijícími v Československu (příležitosti, motivy, intenzita)
- vztah k Československu/České republice
- výchova dětí v českém prostředí
- vztah k Sýrii, vztahy a komunikace s příbuznými, známými, institucemi
- domov a vlast
- Syřan jako příslušník rasy
- etnická situace v Sýrii

Dotazník

Údaje slouží výhradně k diplomové práci v rámci výuky na Univerzitě Karlově, Ústavu etnologie a nebudou nikde zveřejněné. Pokud nebude chtít uvést své celé jméno, bude stačit křestní jméno nebo přezdívkou. Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Jméno:

Věk:

Země původu:

Náboženství:

Příjezd:

1. Jak se Vám líbí v Česku?
2. Kde jste se narodil/a?

3. Jaká je Vaše rodina? Nevadí ji, že žijete v jiné zemi?
4. Jak vzpomínáte na svou vlast?
5. Jak dlouho tu jste?
6. Máte občanství, vízum nebo trvalý pobyt?
7. Proč jste sem přijel/a?
8. Vzpomínáte si na svůj příjezd? Jaké to bylo? Je něco co Vás rozčarovalo nebo naopak?
9. Setkal jste se s někdy s vyloženě nepříjemnými situacemi? Jaké jsou nejhorší překážky které cizince u nás čekají?
10. Vracíte se někdy do své vlasti? Jestliže ano, jak často?
11. Jaké je setkání s Vašimi příbuznými, známými apod. ? Zažil/a jste něco co Vás překvapilo?
12. Žije někdo z Vašich příbuzných v Čechách (na Slovensku)?
13. Dokážete srovnat Vaši rodnou zemi a Česko? Jaké jsou mezi těmito zeměmi rozdíly, zvláštnosti, pozitiva, negativa apod.
14. Co zde děláte? (Práce, turistika, poznávání, podnikání...)
15. Hodláte se vrátit do své rodné země? Jaké na ni máte vzpomínky?
16. Máte české přátele nebo žijete ve své komunitě? Jací jsou Češi? Jaké mají dobré a jaké špatné vlastnosti?
17. Je Váš/e partner/ka Čech/ška nebo jiné národnosti?
18. Pokud máte děti, jakým jazykem s nimi mluvíte?
19. Jaký máte vztah se svou rodnou zemí, s příbuznými? Kde se cítíte víc „doma“ a proč?
20. Jaká je sociální, ekonomická a společenská situace v Sýrii v porovnání před Vaším odchodem se situací jaká je nyní?
21. Máte nějakou zajímavou zkušenost, která Vás šokovala, pobavila, zděsila nebo vyvedla z míry?
22. Jaké je podle Vás postavení cizinců v ČR?
23. Zajímá Vás česká politika? Jaká je dle Vašeho názoru česká kultura? Máte rád/a české filmy, divadlo, literaturu?
24. Dokázal/a byste zde zůstat do konce života?

25. Co si myslíte o „Arabském jaru“?
26. Bylo by podle Vašeho názoru lepší kdyby si Sýrie současnou komplikovanou situaci vyřešila sama bez zásahů zvenčí, nebo zásahy jsou vítány? (OSN, Liga arabských států) Jak se na současnou situaci dívají běžní Syřané?
27. Máte nějakou zajímavou zkušenost (z jakéhokoliv období), se kterou byste se chtěl/a svěřit?
28. Co byste mohl/a říci závěrem?

Děkuji za vyplnění dotazníku. Všechny údaje jsou neveřejné a budou použity pouze pro účely diplomové práce na Univerzitě Karlově v Praze. Hana Šimonová

SEZNAM INFORMÁTORŮ:

Anton, VŠ, 60let

George, zákl.vzdělání, 32let

Filip, zákl. vzdělání, 40let

Lusin, SŠ, 40let

Marie, SŠ, 17let

Geoges, VŠ, 59let

Antoine, SŠ, 35let

Nizar, VŠ, 50let

Karim, SŠ, 50let

Paramaz, VŠ, 58let

Jakish, VŠ, 58let

Adnan, VŠ, 60let

Hanna, VŠ, 60let

Michael, VŠ, 58let

Kamil, VŠ, 60let

Nabil, VŠ, 60let

Emil, SŠ, 50let

Hamo, ŠŠ, 45let

Kausar, SŠ, 47let

Aida, SŠ, 44let
Ahmed, SŠ, 30let
Johan, VŠ, 57let
Samir, SŠ, 35let
Kalach, VŠ, 68 let
Issa, VŠ, 67let
Trabulsi, VŠ, 67let
Bez jména, SŠ, 32let
Mázen, VŠ, 36let
Náder, SŠ, 45let
Saleh, SŠ, 38let
Adib, VŠ, 48let
Rachid, VŠ, 43let
Saleh, VŠ, 60let
Maamarži, SŠ, 34let
Kawa, VŠ, 38let
Chima, SŠ, 28let
Mazen, SŠ, 32let
Sharif, VŠ, 68let

Potomci první skupiny:

Jan, Jakub, Dana, Claire, Mariam, Michael, Kamil, Samir, Ahmed, Násir

Příležitostní informátoři:

Georgie, Ahmed, Mohamed, Hasan, Zeinab, Asma.

VYPLNĚNÉ DOTAZNÍKY

DOTAZNÍK

Údaje slouží výhradně k diplomové práci v rámci výuky na Univerzitě Karlově, Ústavu etnologie a nebudou nikde zveřejněné. Pokud nebude chtít uvést své celé jméno, bude stačit křestní jméno nebo přezdívkou. Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Jméno: Rachid

Rok a místo narození: 1969, Kamechli – Sýrie

Pohlaví: M

1.Mateřský jazyk: kurdština

2.Jiné jazyky, které ovládáte: arabština, čeština

3.Náboženství: -

4.Vzdělání: VŠ VUT Brno

5.Zaměstnání: podnikatel a soudní tlumočnick

6.Rodinný stav: ženatý

7.Máte děti ? Příp. kolik ? 1 dcera

8.Povolání otce: spisovatel

9.Povolání matky: v domácnosti

10.Počet sourozenců: 8

*11.V kterém roce jste přišel/a do Československa, ČR,SR? 1988
Jaký byl motiv odchodu ze Sýrie a příchod do ČR (Československa)?
Ztížená situace pro opoziční aktivisty v Sýrii*

12.Jaká byla Vaše situace po příchodu do ČR? (studium, práce, volný čas, bydlení, sociální úroveň)

Studium dobré, chyběly nám věčně finance tak jsem chodil ještě na brigády

13.Žije někdo z Vašich příbuzných jinde než v Sýrii?

Ano několik mých bratrů žije v ČR a 1 sestra v SRN

14. Jak jste se adaptoval na nové prostředí? Co Vám přišlo stejné, co Vás naopak překvapilo?

Přechod byl velmi těžký ze začátku ale časem se to zlepšovalo, hlavně jazyková bariéra byla největším problémem, překvapila mě uspořádanost života

15. Jaké byly vztahy s majoritní společností (přátelé, spolupracovníci, sousedi, instituce apod.)

Celkem bezproblémové

16. Setkal jste se s někdy s vyloženě nepříjemnými situacemi? Jaké jsou nejhorší překážky které cizince u nás čekají?

S lidmi to šlo ale úřady a banky hrůza

17. Žije někdo z Vašich příbuzných v České republice, případně na Slovensku?

Ano, mám zde bratry, rodiče jezdí k nám na návštěvu jednou za 2-3 roky

18. Jaký máte vztah k České republice, Československu? Líbí se Vám zde, chcete se zde usadit (nebo již v ČR trvale žijete)? Pokud se chcete vrátit do své rodné země – jaký je důvod?

Po 24 letech už mi ani nepřijde, že jsem v jiné zemi, ČR je můj skutečný domov, do své rodné země se těším a doufám, že brzy padne režim a že všichni naši krajané budou moci se vrátit....

19. Jaký máte vztah se svou rodnou zemí, s příbuznými? Kde se cítíte víc „doma“ a proč?

Velmi vřelý vztah a bez příbuzných bych si nedovedl svůj život představit, ale doma jsem už v Čechách

20. Jaká je etnická situace v Sýrii v porovnání před cca 30lety se situací jaká je nyní?

Téměř neměnná a revoluce ještě více sblížila lidi a sjednotila

21. Jaký máte názor na „arabské jaro“ v Sýrii?

Jako pražské

22. Bylo by pro Sýrii lepší kdyby si současnou situaci vyřešila sama bez zásahů zvenčí ať už ze strany OSN nebo Ligy arabských států, nebo jsou diplomatické zásahy vítány? Jak se na současnou situaci dívají běžní Syřané, kteří chtějí chodit do práce, uživit rodinu a žít v nějakém klidu? Co si přejí obyčejní Syřané?

Zásah zvenčí už se stal tím, že Rusko, Čína a Irán dodávají zbraně režimu a západ zklamal....běžní Syřané chtějí změnu stůjcostůj....radší smrt než život beze svobody a důstojnosti...hlavní slogan naší revoluce

23. Přináší média pravdivé informace o dění v Sýrii nebo je ovlivňují?

Hlavně média nemohou vstoupit oficiálně do Sýrie a naštěstí demonstranti a revolucionáři našli dobrý způsob jak o dění v zemi informovat přes krátká videa uložena na sociálních sítích a na youtube atd

24. Na youtube jsou i videa ukazující zvěrstva páchané demonstranty...

To nemohou být Syřané

25. Jak se domníváte že situace v Sýrii skončí? Někteří lidé se obávají občanské války... Nutí současná situace Syřany k útěku do jiných zemí? (Zpočátku se hovořilo jako o cílové zemi emigrace o Turecku).

V současné době uprchlo ze země v důsledku nepokojů přes 100 tisíc lidí, nejvíce jich je v Jordánsku, Libanonu a Turecku. Skončí to určitě svržením krutého vládce a vůle lidu zvítězí.

Děkuji za vyplnění dotazníku,
Hana Šimonová, UK, FF, Praha

Dotazník

Údaje slouží výhradně k diplomové práci v rámci výuky na Univerzitě Karlově, Ústavu etnologie a nebudou nikde zveřejněné. Pokud nebude chtít uvést své celé jméno, bude stačit křestní jméno nebo přezdívkou. Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Jméno: Saleh

Věk: 60

Země původu: Sýrie

Náboženství:

Příjezd: 1976

29. Jak se Vám líbí v Česku? Líbí

30. Kde jste se narodil/a? V Damašku

31. Jaká je Vaše rodina? Nevadí ji, že žijete v jiné zemi? Rodina je početná.
Nevadí.

32. Jak vzpomínáte na svou vlast? Velmi hezky, dětství bylo hezké

33. Jak dlouho tu jste? 25let

34. Máte občanství, vízum nebo trvalý pobyt? Mám občanství.

35. Proč jste sem přijel/a? Studovat

36. Vzpomínáte si na svůj příjezd? Jaké to bylo? Je něco co Vás rozčarovalo nebo naopak? Vzpomínám na všechno. Na začátku bylo pro mě úplně nové v mém životě

37. *Setkal jste se s někdy s vyloženě nepříjemnými situacemi? Jaké jsou nejhorší překážky které cizince u nás čekají?* Lidi jsou dobří, ale instituce to je byrokracie skoro jak v Sýrii
38. *Vracíte se někdy do své vlasti? Jestliže ano, jak často?* Vracím se jednou za 3 roky
39. *Jaké je setkání s Vašimi příbuznými, známými apod. ? Zažil/a jste něco co Vás překvapilo?* Setkání je vždy velmi příjemné ale rád se zase vracím domů (do Čech). I podnebí je pro mě už horké.
40. *Žije někdo z Vašich příbuzných v Čechách (na Slovensku)?* Nyní ne.
41. *Dokážete srovnat Vaši rodnou zemi a Česko? Jaké jsou mezi těmito zeměmi rozdíly, zvláštnosti, pozitiva, negativa apod.* Nedokážu, jsou ohromné rozdíly ve všech směrech.
42. *Co zde děláte? (Práce, turistika, poznávání, podnikání...)* Podnikám.
43. *Hodláte se vrátit do své rodné země? Jaké na ni máte vzpomínky?* Ne, nehodlám. Vzpomínky jsou příjemné, člověk si vždy pamatuje především to hezké.
44. *Máte české přátele nebo žijete ve své komunitě? Jací jsou Češi? Jaké mají dobré a jaké špatné vlastnosti?* Mám hodně českých přátel. Vlastnosti mají jako každý jiný národ, najdou se vždy jak dobré tak špatné vlastnosti
45. *Je Váš/e partner/ka Čech/ška nebo jiné národnosti?* Češka
46. *Pokud máte děti, jakým jazykem s nimi mluvíte?* Mám dvě, mluvíme česky
47. *Jaký máte vztah se svou rodnou zemí, s příbuznými? Kde se cítíte víc „doma“ a proč?* Vztah mám hezký, doma se cítím víc v Čechách, žiju tu dlouho, mám tu ženu a děti a přátele.
48. *Máte nějakou zajímavou zkušenost, která Vás šokovala, pobavila, zděsila nebo vyvedla z míry?* Mnoho. Ale to jsou zkušenosti které získáte všude, nic extra.
49. *Jaké je podle Vás postavení cizinců v ČR?* To je záležitost každého jedince.
50. *Zajímá Vás česká politika? Jaká je dle Vašeho názoru česká kultura? Máte rád/a české filmy, divadlo, literaturu?* Mám o ně velký zájem, vždyť tu žiju. Mám rád hlavně staré české filmy, do divadla chodíme s manželkou poměrně často a vážnou hudbu.
51. *Dokázal/a byste zde zůstat do konce života?* Ano a doufám že zde zůstanu.
52. *Co si myslíte o „Arabském jaru“?* Zatím to je velká neznámá. Ale jedno pořekadlo říká že lepší je známý darebák než ten neznámý.

53. *Bylo by podle Vašeho názoru lepší kdyby si Sýrie současnou komplikovanou situaci vyřešila sama bez zásahů zvenčí, nebo zásahy jsou vítány? (OSN, Liga arabských států) Jak se na současnou situaci dívají běžní Syřané? Pomoc byla potřeba, ale pro vládu, pro Asada.*

54. *Co byste mohl/a říci závěrem?* Nic, děkuji.

Děkuji za vyplnění dotazníku,
Hana Šimonová, UK, FF, Praha

Dotazník

Údaje slouží výhradně k diplomové práci v rámci výuky na Univerzitě Karlově, Ústavu etnologie a nebudou nikde zveřejněné. Pokud nebude chtít uvést své celé jméno, bude stačit křestní jméno nebo přezdívkou. Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Jméno: SAMÍR

Věk: 35

Země původu: Sýrie

Náboženství: islám

Příjezd: 2008

1. *Jak se Vám líbí v Česku?* Líbí
2. *Kde jste se narodil/a?* V Damašku
3. *Jaká je Vaše rodina? Nevadí ji, že žijete v jiné zemi?* Nevadí že tu žiji, Rodina je velká.
4. *Jak vzpomínáte na svou vlast?* Dost často
5. *Jak dlouho tu jste?* 5let
6. *Máte občanství, vízum nebo trvalý pobyt?* Mám trvalý pobyt
7. *Proč jste sem přijel/a?* Pracovat
8. *Vzpomínáte si na svůj příjezd? Jaké to bylo? Je něco co Vás rozčarovalo nebo naopak?* Všechno bylo nové, předtím jsem v Evropě nikdy nebyl. Byl jsem velmi překvapen.

9. *Setkal jste se s někdy s vyloženě nepříjemnými situacemi? Jaké jsou nejhorší překážky které cizince u nás čekají?* Těžké je jednání s bankami a úřady
10. *Vracíte se někdy do své vlasti? Jestliže ano, jak často?* Zatím jsem byl doma v Sýrii 2x
11. *Jaké je setkání s Vašimi příbuznými, známými apod. ? Zažil/a jste něco co Vás překvapilo?* Setkání je velmi příjemné.
12. *Žije někdo z Vašich příbuzných v Čechách (na Slovensku)?* Ano.
13. *Dokážete srovnat Vaši rodnou zemi a Česko? Jaké jsou mezi těmito zeměmi rozdíly, zvláštnosti, pozitiva, negativa apod.* Nedokážu, je to úplně jiný způsob života.
14. *Co zde děláte? (Práce, turistika, poznávání, podnikání...)* Podnikám.
15. *Hodláte se vrátit do své rodné země? Jaké na ni máte vzpomínky?* Ano, chci se vrátit.
16. *Máte české přátele nebo žijete ve své komunitě? Jací jsou Češi? Jaké mají dobré a jaké špatné vlastnosti?* Mám české přátele, ale žiji hlavně v komunitě své syrské rodiny, svých příbuzných.
17. *Je Váš/e partner/ka Čech/ška nebo jiné národnosti?* Češka
18. *Pokud máte děti, jakým jazykem s nimi mluvíte?* Nemám
19. *Jaký máte vztah se svou rodnou zemí, s příbuznými? Kde se cítíte víc „doma“ a proč?* Hezký vztah.
20. *Máte nějakou zajímavou zkušenost, která Vás šokovala, pobavila, zděsila nebo vyvedla z míry?* Nemám.
21. *Jaké je podle Vás postavení cizinců v ČR?* Myslím že jako jinde v Evropě
22. *Zajímá Vás česká politika? Jaká je dle Vašeho názoru česká kultura? Máte rád/a české filmy, divadlo, literaturu?* Chodím rád do kina.
23. *Dokázal/a byste zde zůstat do konce života?* Nejsme si jist.
24. *Co si myslíte o „Arabském jaru“?* Mladí lidé by měli dostat šanci, to je vše.
25. *Bylo by podle Vašeho názoru lepší kdyby si Sýrie současnou komplikovanou situaci vyřešila sama bez zásahů zvenčí, nebo zásahy jsou vítány? (OSN, Liga arabských států) Jak se na současnou situaci dívají běžní Syřané?* Na to je těžké odpovědět.
26. *Co byste mohl/a říci závěrem?* Děkuji.

Děkuji za vyplnění dotazníku,
Hana Šimonová, UK, FF, Praha

Dotazník

Údaje slouží výhradně k diplomové práci v rámci výuky na Univerzitě Karlově, Ústavu etnologie a nebudou nikde zveřejněné. Pokud nebude chtít uvést své celé jméno, bude stačit křestní jméno nebo přezdívk. Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Jméno: jmenuji se Maamarži

Věk: 34 let

Země původu: Sýrie

Náboženství: konvertista ke křesťanství

Příjezd: 1993

1. ***Jak se Vám líbí v Česku?*** V české republice je krásně a vyrůstal jsem tu. Krásné památky.
2. ***Kde jste se narodil/a?*** Narodil jsem se v Damašku.
3. ***Jaká je Vaše rodina? Nevadí ji, že žijete v jiné zemi?*** Moje máma je češka a můj tata Syřan, ale teď žije v Lebanonu,
4. ***Jak vzpomínáte na svou vlast?*** Na svou vlast vzpomínám pozitivně, protože jsou tam krásné poutní místa
5. ***Jak dlouho tu jste?*** Jsem tu 19 let
6. ***Máte občanství, vízum nebo trvalý pobyt?*** Mám trvalý pobyt v Karlových Varech a teď žiji v Praze a je tu moc krásně
7. ***Proč jste sem přijel/a?*** Protože moje máma je češka a z otcem se rozešli
8. ***Vzpomínáte si na svůj příjezd? Jaké to bylo? Je něco co Vás rozčarovalo nebo naopak?*** Ano, na svůj příjezd si vzpomínám, když jsem přiletěl a projížděl jsem prahou, tak mě hned oslovila a chtěl jsem být v praze, ale máma je z Karlových Varů, tak můj sen byl do nedávna nesplněn
9. ***Vracíte se někdy do své vlasti? Jestliže ano, jak často?*** Jezdával jsem tam dvakrát do roka a potom jsem jezdával do Lebanonu každý rok na vánoce
10. ***Jaké je setkání s Vašimi příbuznými, známými apod. ? Zažil/a jste něco co Vás překvapilo?*** Já s příbuznými nemám žádný vztah, ale mám přátele, takže když se s nima potkám, tak mám moc pozitivní energie. Mě vůbec nic nikdy nepřekvapilo a nepřekvapí.

11. ***Dokážete srovnat Vaši rodnou zemi a Česko? Jaké jsou mezi těmito zeměmi rozdíly, zvláštnosti, pozitiva, negativa apod.*** Ano, jsou velké rozdíly, protože Sýrie je muslimská země, tak jsou tam jiné zvyky. Nemohu říct jestli pozitivní nebo negativní, protože českám by se nelíbil rodinný vztah s muslimem a muslimovi zase takový vztah vyhovuje, žena musí dělat to co jí muž přikáže.
12. ***Co zde děláte? (Práce, turistika, poznávání, podnikání...)*** já tu pracuji a bavím se poznáváním česků. Veliká zábava to tedy je, jelikož se zabývám psychologii, tak zkoumám lidi.
13. ***Hodláte se vrátit do své rodné země? Jaké na ni máte vzpomínky?*** Jelikož se mi v české republice moc líbí, protože jsou tu především krásné ženy, tak se nehodlám vrátit zpět do vlasti. Vzpomínky mám dobré, ale také jsou i záporné, jako všude jinde.
14. ***Máte české přátele nebo žijete ve své komunitě?*** Mám hodně českých přátel, ale raději dávám přednost svým přátel z arabských států
15. ***Jací jsou Češi? Jaké mají dobré a jaké špatné vlastnosti?*** Češi jsou zvláštní, znám víc špatných česků než dobrých, ale asi je to z dobrou, jejich dobrá vlastnost je, že jsou velmi vynalézavá a zkoumavý, ale ta špatná vlastnost je, že dělají moc podvodu a pod.
16. ***Je Váš/e partner/ka Čech/ška nebo jiné národnosti?*** Moje partnerky byly zatím jen češky.
17. ***Pokud máte děti, jakým jazykem s nimi mluvíte?*** Zatím děti nemám, ale až budu mít děti, tak budou umět arabsky a také česky.
18. ***Setkal/a jste se někdy s rasismem?*** Na mě osobně nebyl nikdy spáchán rasistický útok, protože nejsem tmavý, ale jinak jsem se už sešel s rasismem, protože jsem často chodil se svými arabskými přáteli.
19. ***Jestliže ano, kdy, kde a jak Vás to poznamenalo?*** Nikdy mě to nepoznamenalo, ale už jsem brutálně ublížil člověku který páchal rasistický útok, ale je mi toho muže líto.
20. ***Byl/a jste někdy odsouván/a kvůli tomu, že nejste Čech/ška?*** Mě všichni přijmuli takového jaký sem, protože jsem také mimo jiné hovorový typ.
21. ***Máte nějakou zajímavou zkušenost, která Vás šokovala, pobavila, zděsila nebo vyvedla z míry?*** Já moc takové zkušenosti nemám, protože mě nic z miry nevyvede, ale třeba mě rozesměje hloupost, když ženě řeknete vezmi kilo jablek a vzala 4 pomeranče. Ujišťuji nebyla to blondýna☺
22. ***Jaké je podle Vás postavení cizinců v ČR?*** Hodně česků nadávají na cizince a postavení tu moc vysoké nemají, spíše jsou tu levně placené. Viz Ukrajinci.

23. *Co byste na situaci cizinců v ČR zlepšil?* Této otázce jsem neporozuměl
24. *Co si myslíte o Cizinecké policii? Jaké s ní máte zkušenosti?* Já s cizineckou policií neměl nikdy špatné zkušenosti. Nemyslím si o cizinecké policii nic špatného, protože je to jejich práce
25. *Zajímá Vás česká politika? Jaká je dle Vašeho názoru česká kultura? Máte rád/a české filmy, divadlo, literaturu?* Politika mě nezajímá žádná, česká kultura už odzvonila, málo lidí chodí do kina, divadla apod. Protože se honí za penězi. Mám rád moc české komedie, divadla i operu.
26. *Dokázal/a byste zde zůstat do konce života?* Ano, žiji tu spoustu let a chci tu žít ještě dlouho.
27. *Co si myslíte o „Arabském jaru“? Přinese arabskému světu pozitivita nebo se situace stane nestabilní a obyčejným lidem se bude v zemi průběžně zmítané nepokoje žít hůře než za původních režimů?* Tak protesti, nepokoje, a povstání tam bude stále, ale nemyslím si, že to bude horší.
28. *Máte nějakou zajímavou zkušenost, se kterou byste se chtěl/a svěřit?* Tak zajímavá zkušenost je asi pro každého jiná. Nevím jaká zkušenost by byla zajímavější.
29. *Co byste mohl/a říci závěrem?* Závěrem bych řekl, že je jedno jestli jsi čech nebo arab či jiný cizinec, hlavně abys byl dobrým člověkem, Tento dotazník jsem vyplnil s Boží pomocí.

Děkuji za vyplnění dotazníku,
Hana Šimonová, UK, FF, Praha

(pravopis nebyl upravován)